

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2025/26:AU12

Arbetsmiljö

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete och till parternas ansvar på den svenska arbetsmarknaden. Motionsyrkandena handlar bl.a. om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, skyddsombud och skyddskommittéer, arbetslivskriminalitet och Arbetsmiljöverket.

I betänkandet finns 32 reservationer (S, V, C, MP) och två särskilda yttranden (S, SD).

Behandlade förslag

108 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Utskottets överväganden	10
Dödsolyckor i arbetslivet	10
Arbetsgivarens arbetsmiljöansvar	13
Skyddsombud och skyddskommittéer	21
Våld, hot och kränkande särbehandling	26
Arbetslivskriminalitet	34
Arbetsmiljöbrott	42
Arbetsmiljöverket	45
Sanktionsavgifter	50
Företagshälsovården	54
Stöd för återgång i arbete	57
Arbetskläder	60
Kemiska riskkällor och luftföroreningar	62
Distansarbete	66
Barnarbete	69
Reservationer	72
1. Kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet, punkt 1 (S, V, MP)	72
2. Uppdrag till Statens haverikommission, punkt 2 (S, MP)	73
3. Utvidgat rådighetsansvar, punkt 3 (S, V)	73
4. Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, punkt 4 (S)	74
5. Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, punkt 4 (V)	75
6. Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, punkt 4 (C)	76
7. Lokala skyddsombud och skyddskommittéer, punkt 5 (S)	77
8. Lokala skyddsombud och skyddskommittéer, punkt 5 (V)	78
9. Tillträdesrätt för regionala skyddsombud, punkt 6 (S, V)	79
10. Tillträdesrätt för regionala skyddsombud, punkt 6 (MP)	80
11. Våld, hot och kränkande särbehandling, punkt 7 (S)	80
12. Våld, hot och kränkande särbehandling, punkt 7 (V)	81
13. Utvärdering av den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet, punkt 8 (S, V)	82
14. Övrigt om arbetslivskriminalitet, punkt 9 (S)	83
15. Övrigt om arbetslivskriminalitet, punkt 9 (V)	84
16. Övrigt om arbetslivskriminalitet, punkt 9 (MP)	85
17. Arbetsmiljöbrott, punkt 10 (S)	86
18. Arbetsmiljöbrott, punkt 10 (V)	87
19. Arbetsmiljöverket, punkt 11 (S)	87
20. Sanktionsavgifter, punkt 12 (S)	88
21. Förtydligande om företagshälsovården, punkt 13 (S, V)	90
22. Övrigt om företagshälsovården, punkt 14 (V)	90
23. Övrigt om företagshälsovården, punkt 14 (MP)	91
24. Stöd för återgång i arbete, punkt 15 (V)	92
25. Stöd för återgång i arbete, punkt 15 (MP)	92
26. Arbetskläder, punkt 16 (S)	93
27. Arbetskläder, punkt 16 (V)	94
28. Kemiska riskkällor och luftföroreningar, punkt 17 (S)	95
29. Kemiska riskkällor och luftföroreningar, punkt 17 (V)	96

30. Distansarbete, punkt 18 (C).....	96
31. Distansarbete, punkt 18 (MP).....	97
32. Barnarbete, punkt 19 (V).....	98
Särskilda yttranden	99
1. Våld, hot och kränkande särbehandling, punkt 7 (S).....	99
2. Arbetsmiljö (SD)	99
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	100
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	100

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 12 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 35.

Reservation 1 (S, V, MP)

2. **Uppdrag till Statens haverikommission**

Riksdagen avslår motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 38.

Reservation 2 (S, MP)

3. **Utvidgat rådighetsansvar**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 13 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 54.

Reservation 3 (S, V)

4. **Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1591 av Lina Nordquist och Helena Gellerman (båda L),

2025/26:1822 av Anna Vikström m.fl. (S),

2025/26:1884 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:1960 av Mattias Vepsä och Mathias Tegnér (båda S) yrkande 5,

2025/26:2349 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 10 och 19,

2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) yrkande 2,

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 38,

2025/26:2993 av Marlène Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M),

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 14 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 26, 36, 44 och 55.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (C)

5. **Lokala skyddsombud och skyddskommittéer**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1148 av Mirja Rähä m.fl. (S),

2025/26:1430 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkande 4,
2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 7–9 och 20 samt
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 57.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (V)

6. Tillträdesrätt för regionala skyddsombud

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 3,

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 6,

2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S)
yrkande 1 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 52.

Reservation 9 (S, V)

Reservation 10 (MP)

7. Våld, hot och kränkande särbehandling

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:495 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:1151 av Marie Olsson (S),

2025/26:1614 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S),

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 3–5,

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 58 och 59 samt

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (V)

8. Utvärdering av den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 83 och

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 52.

Reservation 13 (S, V)

9. Övrigt om arbetslivskriminalitet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3, 5, 6 och 22,

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 2, 4 och 5,

2025/26:1150 av Marie Olsson (S),

2025/26:2665 av Patrik Karlson (L),

2025/26:3161 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 41 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 71, 77, 84 och
85.

Reservation 14 (S)

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (MP)

10. Arbetsmiljöbrott

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 14, 15 och 18 samt

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 48, 49 och 51.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (V)

11. Arbetsmiljöverket

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1502 av Jamal El-Haj (-) yrkande 1,

2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S)
yrkande 2 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 34 och 45–47.

Reservation 19 (S)

12. Sanktionsavgifter

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3460 av Johan Andersson (S),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 40 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 39–43 och 53.

Reservation 20 (S)

13. Förtydligande om företagshälsovården

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 2 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 63.

Reservation 21 (S, V)

14. Övrigt om företagshälsovården

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1147 av Mirja Rähä m.fl. (S),

2025/26:1887 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 1,

2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) yrkande 1 och

2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 24.

Reservation 22 (V)

Reservation 23 (MP)

15. Stöd för återgång i arbete

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 28 och

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 24 (V)

Reservation 25 (MP)

16. Arbetskläder

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 18,

2025/26:377 av Michael Rubbestad (SD),

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 61 och 62 samt

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 101.

Reservation 26 (S)

Reservation 27 (V)

17. Kemiska riskkällor och luftföroreningar

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 11 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 66–70.

Reservation 28 (S)

Reservation 29 (V)

18. Distansarbete

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1136 av Martina Johansson m.fl. (C),

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 13,

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15 och

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 116.

Reservation 30 (C)

Reservation 31 (MP)

19. Barnarbete

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:181 av Victoria Tiblom (SD),

2025/26:1096 av Anna Lasses (C) och

2025/26:2790 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 17.

Reservation 32 (V)

Stockholm den 31 mars 2026

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Magnus Persson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Magnus Persson (SD), Ardalan Shekarabi (S), Saila Quicklund (M), Adrian Magnusson (S), Ann-Christine Frohm (SD), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Sara Gille (SD), Sofia Amloh (S), Merit Frost Lindberg (M), Ciczie Weidby (V), Yusuf Aydin (KD), Martina Johansson (C), Mats Årnhem (SD), Leila Ali Elmi (MP), Helene Odenjung (L) och Oliver Rosengren (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 108 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar bl.a. om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, arbetslivskriminalitet, skyddsombud och skyddskommittéer samt Arbetsmiljöverket.

Motionsförslagen finns i bilagan.

Under beredningen av ärendet har utskottet fått information från Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv om utredningens betänkande En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73).

I samband med utskottets beredning av budgetpropositionen för 2026 lämnade regeringen information om utgiftsområde 14 genom arbetsmarknadsminister Johan Britz (L).

Utskottets överväganden

Dödsolyckor i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dödsolyckor i arbetslivet.
Jämför reservation 1 (S, V, MP) och 2 (S, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) anför motionärerna att den befintliga nollvisionen för dödsolyckor har visat sig vara otillräcklig. De anser därför att en nationell kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet bör tillsättas (yrkande 35). I sammanhanget anser motionärerna att Statens haverikommission bör ges i uppdrag att utreda fler allvarliga arbetsolyckor (yrkande 38).

I kommittémotion 2025/26:2371 av Cizie Weidby m.fl. (V) anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en statlig kriskommission som tar ett helhetsgrepp kring dödsolyckor i arbetslivet och föreslår konkreta åtgärder för att vända utvecklingen (yrkande 12).

Bakgrund

Tillkännagivande om åtgärder för att belysa de bakomliggande orsakerna till det ökande antalet dödsolyckor i arbetslivet

Riksdagen har tillkännaggett för regeringen att den bör vidta åtgärder för att belysa de bakomliggande orsakerna till det ökande antalet dödsolyckor i arbetslivet, med prioritet på byggbranschen och andra branscher som är särskilt utsatta. Slutsatserna ska enligt tillkännagivandet beaktas i berörda myndigheters arbete och i genomförandet av arbetsmiljöstrategi (bet. 2023/24:AU8, rskr. 2023/24:166).

I skrivelse 2024/25:75 anger regeringen att riksdagens tillkännagivande omhändertas i kommittédirektivet (dir. 2024:56) till Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv (A2024:05).

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har haft i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringens arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030 (dir. 2024:56). I betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) anger utredningen att förslaget till ny strategi i hög grad bygger vidare på regeringens strategi för 2021–2025 genom att utgå från i grunden samma vision och målsättningar. Utredningen föreslår

att strategin ska omfatta fyra delmål: ett hållbart arbetsliv, ett hälsosamt arbetsliv, ett tryggt arbetsliv och ett innovativt arbetsliv. Samtidigt föreslås vissa förändringar av strategins struktur och delmålets inriktning jämfört med den nuvarande.

När det gäller särskilt dödsolyckor anger utredningen att delmålet om ett tryggt arbetsliv behåller fokus på hot och våld i arbetslivet samt arbetsplatsolyckor och dödsolyckor. Utredningen gör bl.a. följande överväganden (s. 133):

Arbetet mot arbetsolyckor och nollvisionen för dödsolyckor fortsätter med myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra organisationer i de mest drabbade branscherna. Det är viktigt att inte bara fokusera på specifika branscher utan också på förebyggande insatser mot de olyckstyper som oftast leder till död. Ofta sker dödsolyckor efter avvikelser från normala rutiner och bristfälliga säkerhetsåtgärder. Den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, inklusive hög arbetsbelastning och kognitivt krävande miljöer, påverkar också olycksfrekvensen. Med kunskap och systematiskt arbetsmiljöarbete kan de flesta dödsolyckor förebyggas. Samverkan med skyddsombud är avgörande för att minska risken för allvarliga olyckor. Det är också viktigt att ha system för att rapportera olyckstillbud, då dessa ger viktig information för det förebyggande arbetet.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Statens haverikommission

Statens haverikommission har till uppgift att undersöka olyckor och tillbud till olyckor i syfte att förbättra säkerheten och så långt som möjligt klarlägga händelseförlopp, orsaker till händelser samt skador och andra effekter. Exempel på områden som kan bli aktuella för utredning är sjöfart, spårbunden trafik, luftfart, vägtrafik, ras, bränder och militär verksamhet. Statens haverikommissions uppgifter att undersöka olyckor och tillbud till olyckor framgår av lagen (1990:712) om undersökning av olyckor.

Arbetsmiljöverket

Genom regleringsbrevet för 2026 har Arbetsmiljöverket i uppdrag att rapportera hur myndigheten arbetar med att bidra till att förebygga dödsolyckor och andra allvarliga arbetsolyckor. Myndigheten ska särskilt rapportera hur den arbetar med att utveckla regelverk, information och tillsyn för att ingen ska dö eller skadas till följd av sitt arbete.

Budgetpropositionerna för 2025 och 2026

I budgetpropositionen för 2025 bedömde regeringen att det var angeläget att Statens haverikommission tillfördes medel för den personaluppbyggnad som krävdes för att myndigheten skulle kunna fortsätta att göra utredningar med hög kvalitet. Denna satsning beräknades fortsätta de nästkommande åren. Försvarsutskottet tillstyrkte regeringens förslag och riksdagen biföll utskottets

och riksdagen biföll utskottets förslag (prop. 2024/25:1 utg.omr. 6 avsnitt 5.6, bet. 2024/25:FöU1, rskr. 2024/25:79).

I budgetpropositionen för 2026 anför regeringen att arbetslivet har förändrats i snabb takt, vilket kräver nya arbetssätt och nytt fokus. Därför kommer regeringen ta fram en ny arbetsmiljöstrategi som möter utmaningarna på framtidens arbetsmarknad, i form av en skrivelse till riksdagen. Arbetet med att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi är en viktig del i att stärka arbetet med att nå målet för arbetslivspolitikerna (prop. 2025/26:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om dödsolyckor i arbetet behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 9 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill vara tydligt med att ingen ska behöva riskera sitt liv eller sin hälsa på grund av jobbet. Alla har rätt till en trygg och säker arbetsmiljö. Varje dödsolycka är en tragedi för de inblandade och oacceptabel för ett modernt arbetsliv i vårt land. Utskottet konstaterar att riksdagen under det förra riksmötet tillkännagav för regeringen att den bör vidta åtgärder för att belysa de bakomliggande orsakerna till det ökande antalet dödsolyckor i arbetslivet, med prioritet på byggbranschen och andra branscher som är särskilt utsatta. Utskottet noterar att tillkännagivandet har omhändertagits i direktivet till Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv, som i sitt förslag till en ny arbetsmiljöstrategi anger att delmålet om ett tryggt arbetsliv behåller fokus på hot och våld i arbetslivet samt på arbetsplatsolyckor och dödsolyckor.

Utskottet noterar att det i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 35 föreslås en nationell kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet och att det i kommittémotion 2025/26:2371 (V) yrkande 12 föreslås en statlig kriskommission som tar ett helhetsgrepp kring dödsolyckor i arbetslivet. Utskottet sympatiserar givetvis med motionärernas engagemang och intentionerna med förslagen. Och det är möjligt att en särskild kommission i vissa lägen kan vara motiverad, men när allt kommer omkring är det ändå så att inte ens en aldrig så omfattande kriskommission kan förhindra alla arbetsolyckor och dödsolyckor på den svenska arbetsmarknaden. Avgörande är framför allt det systematiska arbetsmiljöarbete som bedrivs ute på arbetsplatserna och de förebyggande åtgärder som vidtas där. Med kunskap och ett systematiskt arbetsmiljöarbete kan sannolikt de allra flesta av dödsolyckorna och de arbetsrelaterade dödsfallen förebyggas. I detta arbete har skyddsombuden en viktig roll i att skapa säkra och trygga arbetsplatser.

I sammanhanget vill utskottet också framhålla att det under beredningen av budgetpropositionen för 2026 välkomnade regeringens förslag om ökade

medel till Arbetsmiljöverket. Utskottet är övertygat om att dessa betydande och uthålliga satsningar bidrar till en skärpt och effektivare tillsyn mot dödsolyckor och andra allvarliga arbetsmiljörisker. Utskottet instämmer med regeringen i att det är angeläget att tillsynen i större utsträckning riktas mot arbetsplatser där riskerna är som störst. Det är också motiverat och välkommet att Arbetsmiljöverket har ett särskilt uppdrag att förebygga dödsolyckor och andra allvarliga arbetsolyckor.

Utskottet ser positivt på det arbete som regeringen gör för att stärka både inspektionsverksamheten och arbetsmiljöarbetet i stort, bl.a. genom uppdrag till Arbetsmiljöverket. Avslutningsvis utgår utskottet från att regeringen genom den aviserade arbetsmiljöstrategin för 2026–2030 fortsätter arbetet mot dödsolyckor i arbetslivet, i samarbete med arbetsmarknadens parter och andra organisationer i de mest drabbade branscherna. I detta arbete bör även riksdagens tillkännagivande om att belysa de bakomliggande orsakerna till det ökande antalet dödsolyckor i arbetslivet kunna beaktas.

Utskottet ser därmed inte se skäl att ta något initiativ på området, varför de aktuella yrkandena bör avslås.

När det gäller verksamheten som bedrivs vid Statens haverikommission, som tas upp i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 38, konstaterar utskottet att myndigheten bl.a. har till uppgift att undersöka olyckor i syfte att förbättra säkerheten och så långt som möjligt klarlägga händelseförlopp. Utskottet anser i likhet med motionärerna att Statens haverikommission har ett viktigt uppdrag, som även kan innefatta arbetsplatsolyckor, och kan konstatera att myndigheten också har tilldelats ökade medel för att även i fortsättningen kunna göra utredningar med hög kvalitet. Utskottet delar dock inte motionärernas uppfattning att det i dagsläget finns skäl att utvidga myndighetens uppdrag på det sätt som föreslås. Det aktuella yrkandet bör därmed avslås.

Arbetsgivarens arbetsmiljöansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar.

Jämför reservation 3 (S, V), 4 (S), 5 (V) och 6 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 uppmärksammar Ardalan Shekarabi m.fl. (S) AI:s påverkan på arbetsmarknaden. I sammanhanget pekar motionärerna på att frågor om algoritmisk arbetsledning och arbetsmiljöansvar är något som politiken behöver förhålla sig till (yrkande 26). Vidare anser motionärerna att ansvaret för arbetsmiljön på arbetsställen med uppstyckade entreprenader bör förtydligas (yrkande 36). Därutöver behöver mer göras för att få företag som

verkar i Sverige att bättre förebygga arbetsmiljöriskerna i arbetslivet. Motionärerna anser därför att bevisbördan vid arbetsorsakade sjukdomar i huvudsak bör ligga på arbetsgivaren och därmed att s.k. omvänd bevisbörd ska gälla (yrkande 44).

Vidare i samma motion anser motionärerna att det bör införas ett utvidgat rådighetsansvar i enlighet med förslag i utredningen Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus (yrkande 54). Slutligen föreslår motionärerna en översyn av föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att förtydliga arbetsgivarens ansvar för den utbildning och utbildningens innehåll för den som fått i uppdrag att utföra uppgifter i arbetsmiljöarbetet för arbetsgivarens räkning (yrkande 55).

I kommittémotion 2025/26:2371 lyfter Ciczie Weidby m.fl. (V) fram betydelsen av det förebyggande arbetsmiljöarbetet men noterar samtidigt att många arbetsgivare saknar grundläggande kunskaper på området. Motionärerna vill därför att regeringen tillsätter en utredning som ska överväga regler om obligatoriska moment med arbetsmiljökunskap inom utbildningssektorn och för företag som vill anställa (yrkande 10).

Vidare i samma motion anser motionärerna att det bör införas ett utvidgat rådighetsansvar i enlighet med förslag i utredningen Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus (yrkande 13). I motionen konstateras slutligen att dagens arbetsplatser inte ser ut som de gjorde när arbetsmiljölagstiftningen skrevs. Arbetsmiljöansvaret bör därför förtydligas så att det tydligt framgår att den arbetsgivare som har huvudansvar för en arbetsplats också har ansvar för arbetsmiljön för samtliga arbetstagare som arbetar där, oavsett arbetsgivare (yrkande 19).

I kommittémotion 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) anser motionärerna att det behövs en översyn av möjligheterna att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser genom ökat fokus på stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete, särskilt med hänsyn till små företags förutsättningar (yrkande 14).

I motion 2025/26:1822 av Anna Vikström m.fl. (S) anser motionärerna att en nationell handlingsplan bör tas fram för att motverka sjukskrivningar för stressrelaterade sjukdomar inom vård- och omsorgsyrena.

I motion 2025/26:1884 anser Magnus Manhammar (S) att det behövs en översyn av regelverket för styrelseledda organisationers arbetsgivaransvar när det gäller arbetsmiljön.

I motion 2025/26:1960 anser Mattias Vepsä och Mathias Tegnér (båda S) att en utredning om att arbetstagare i den offentliga sektorn ska garanteras friskvårdsstöd och en "livstimme" bör övervägas (yrkande 5).

I motion 2025/26:2349 anser Sten Bergheden (M) att regelverket och lagstiftningen bör ses över med syftet att erfarna motorsågsanvändare utan motorsågskörkort kan få möjlighet att hjälpa fler personer med motorsågsarbete. Motionären anser att regler om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar inte ska behöva tillämpas i fall som dessa.

I motion 2025/26:2993 anser Marlène Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M) att en nationell utredning bör genomföras om sambanden mellan arbetsmiljö och suicidalt beteende, i syfte att identifiera risk- och skyddsfaktorer samt föreslå förebyggande åtgärder för arbetsgivare.

I motion 2025/26:2778 anser Nadja Awad m.fl. (V) att arbetsvillkoren för personliga assistenter bör förbättras, bl.a. genom att anordnarnas arbetsgivaransvar tydliggörs i lag (yrkande 38).

I motion 2025/26:1591 anser Lina Nordquist och Helena Gellerman (båda L) att arbetsgivare som ett led i det systematiska arbetsmiljöarbetet behöver ta större ansvar för kunskap och stöd i fråga om klimakteriet.

I motion 2025/26:2657 anser Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) att det bör tillsättas en utredning om hur arbetsmiljölagstiftningen i högre utsträckning kan främja arbetet mot psykisk ohälsa på arbetsplatser (yrkande 2).

Bakgrund

Rättslig bakgrund

Arbetsmiljölagen

Enligt 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160) är arbetsgivaren skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagarna utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt i det förebyggande arbetet ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs. Av bestämmelsen framgår också att lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar ska underhållas väl.

Av 3 kap. 2 a § framgår att arbetsgivaren systematiskt ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö. Arbetsgivaren ska utreda arbetsskador, fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och vidta de åtgärder som krävs till följd av detta. Arbetsgivaren är också skyldig att i den utsträckning verksamheten kräver det dokumentera arbetsmiljön och arbetet med den samt att upprätta handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet.

En grundläggande utgångspunkt i arbetsmiljölagstiftningen är vidare att den som faktiskt har de största möjligheterna att vidta åtgärder till skydd för den som utför arbete också ska ha ansvaret för detta, det s.k. rådighetsansvaret. Av 3 kap. 12 § första stycket framgår att den som råder över ett arbetsställe har ansvar för att fasta anordningar och andra anordningar kan användas utan risk för ohälsa eller olycksfall för dem som arbetar där, oavsett om de är arbetstagare i förhållande till den som råder över arbetsstället eller inte. Även den som anlitar inhyrd arbetskraft ska enligt lagen vidta de skyddsåtgärder som behövs.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete finns grundläggande bestämmelser om hur arbetsgivaren ska organisera, genomföra och följa upp sitt arbetsmiljöarbete för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall i arbetet och uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö.

Enligt 9 och 10 §§ ska arbetsgivaren se till att chefer eller andra arbetstagare som ansvarar för det systematiska arbetsmiljöarbetet har tillräcklig kompetens. Arbetsgivaren ska också se till att arbetstagarnas kunskaper om arbetet och riskerna i arbetet är tillräckliga för att förebygga ohälsa och olycksfall och för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:2) om planering och organisering av arbetsmiljöarbete finns bestämmelser med preciserade krav för det systematiska arbetsmiljöarbetet, som kan gälla undersökningar av arbetsmiljön, bedömningar av risker och åtgärder som ska vidtas. Det finns också preciseringar som kan gälla särskilda krav på kunskaper eller hur vissa arbetsmiljöuppgifter ska fördelas.

Av 5 kap. 16 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:11) om arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning framgår bl.a. att arbetsgivaren ska se till att den som arbetar med en motorkedjesåg har avlagt ett teoretiskt och praktiskt prov med godkänt resultat, som visar att personen har kunskaper som motsvarar de arbetsuppgifter som ska utföras.

Arbetsmiljöverket

Aktuella inspektioner

Under 2025 genomförde Arbetsmiljöverket en informations- och inspektionsinsats om teknikens påverkan på arbetsmiljön, med fokus på stationära maskiner i tillverkningsindustrin. Insatsen är en del av EU-kampanjen Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv. Av de inspekterade arbetsställena var det 52 procent som fick ett inspektionsmeddelande med krav på att åtgärda brister i arbetsmiljön.

Sedan oktober 2023 bedriver Arbetsmiljöverket en särskild inspektionsinsats inriktad på hur små företag jobbar med sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Bakgrunden till insatsen är att företag med få anställda enligt Arbetsmiljöverket generellt inte arbetar med arbetsmiljön på ett vidare systematiskt sätt. I stället genomförs sådant arbete när något särskilt har inträffat, när någon har skadats eller när företaget har fått krav på att åtgärda brister i arbetsmiljön.

Information till småföretag

Av förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket framgår att myndigheten bl.a. har till uppgift att ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom sitt ansvarsområde, där de små och medelstora företagens behov särskilt ska beaktas (2 §).

Arbetsmiljöverket har även haft ett särskilt uppdrag att tillsammans med Myndigheten för arbetsmiljökunskap och berörda aktörer utveckla och utforma lättillgänglig och behovsanpassad information till småföretag. Av redovisningen av uppdraget från december 2025 framgår det att insatsen enligt myndigheten har bidragit till att öka fokuset på systematiskt arbetsmiljöarbete och fått fler småföretagare att söka information om arbetsmiljöarbete (dnr AV 2025/006127).

Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö

Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö har bl.a. haft i uppdrag att analysera förutsättningarna för att utöka rådighetsansvaret i arbetsmiljölagen till fler situationer (dir. 2021:44). I betänkandet Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus föreslås bl.a. att rådighetsansvaret utökas så att det innefattar fler situationer där arbete utförs (SOU 2022:45). Förslaget innebär att två nya bestämmelser införs i arbetsmiljölagen (3 kap. 12 a och b §§) om att den uppdragsgivare som anlitar exempelvis egenföretagare, frilansare, plattformarbetare eller underentreprenörer i vissa fall får ett arbetsmiljöansvar för den anlitade arbetskraften i det aktuella arbetet. Betänkandet har remissbehandlats.

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har haft i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringens arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030 (dir. 2024:56). I betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) anger utredningen att förslaget till ny strategi i hög grad bygger vidare på regeringens strategi för 2021–2025 genom att utgå från i grunden samma vision och målsättningar. Utredningen föreslår att strategin ska omfatta fyra delmål: ett hållbart arbetsliv, ett hälsosamt arbetsliv, ett tryggt arbetsliv och ett innovativt arbetsliv.

Utredningen har även haft i uppdrag att analysera genomslaget av arbetsmiljöstrategin för perioden 2021–2025. Utredningen bedömer sammantaget att genomslaget för den tidigare arbetsmiljöstrategin har varit varierande. Genomslaget för strategin har varit tydligast hos Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap, där styrningen genom krav på åtgärdsplaner och redovisning har varit central. Dock uppfattas strategin totalt sett ha haft ett begränsat genomslag i regeringens och myndigheternas samlade arbete, och den har i tämligen låg grad omsatts i reformer och i budgetpropositionen.

I förslaget till det nya fjärde delmålet om ett innovativt arbetsliv i förändring ingår frågor kopplade till teknikutveckling, digitalisering, klimatförändring och grön omställning. Utredningen gör bl.a. följande överväganden (s. 103):

Algoritmisk arbetsledning innebär både möjligheter och risker för arbetsmiljön. AI kan effektivisera arbetsprocesser och minska fysiska belastningar, men kan också leda till ökad övervakning, arbetsintensifiering och minskad kontroll för arbetstagare. För att säkerställa en god arbetsmiljö i en framtid med mer AI i arbetslivet behövs ökad kunskap om dess påverkan men också nya riskbedömningsverktyg, samt bedömningar av behov av tydligare reglering och tillämpning av befintlig lagstiftning.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen om genomförande av plattformsdirektivet

Utredningen om genomförande av plattformsdirektivet har haft i uppdrag att analysera hur svensk rätt förhåller sig till EU:s plattformsdirektiv. I sina förslag skulle utredaren värna det svenska arbetstagarbegreppet och ha den svenska arbetsmarknadsmodellen och arbetsmarknadens parter autonomi och rätt att förhandla om och ingå kollektivavtal som utgångspunkt (dir. 2024:116). I sitt slutbetänkande Genomförande av plattformsdirektivet (SOU 2026:3) anför utredningen att det i svensk rätt till stor del saknas bestämmelser som motsvarar plattformsdirektivets regler. Av den anledningen föreslår utredningen en ny lag, nämligen lagen om plattformarbete. Lagen föreslås bl.a. innehålla bestämmelser om när en person som utför plattformarbete ska anses vara arbetstagare. I lagen föreslås även bestämmelser om algoritmisk verksamhetsledning, dvs. arbetsledning genom eller med stöd av automatiserade datasystem. De bestämmelserna ska bidra till ökad insyn i hur automatiserade övervaknings- och beslutssystem används men även ge nya möjligheter att ifrågasätta beslut som fattas eller stöds av sådana system.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 12 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet understryka att utgångspunkten för arbetsmiljöpolitiken måste vara att alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv. Enligt arbetsmiljölagen ska alla arbetsgivare vidta de åtgärder som krävs för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall, såsom att göra riskbedömningar, säkerställa ändamålsenlig utrustning och metoder samt tillhandahålla nödvändig utbildning och skyddsutrustning. Utskottet noterar att motionärerna i kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkande 26 och 2025/26:3191 (C) yrkande 14 och motionerna 2025/26:1822 (S), 2025/26:1960 (S) yrkande 5, 2025/26:2778 (V) yrkande 38, 2025/26:2993 (M) och 2025/26:2657 (L) yrkande 2 har övergripande förslag om att på olika sätt

stärka arbetsgivarnas förebyggande arbetsmiljöarbete och minska riskerna för ohälsa i arbetslivet, bl.a. i fråga om stressrelaterade sjukdomar inom vård- och omsorgsyrderna.

För att det systematiska arbetsmiljöarbetet verkligen ska göra skillnad vill utskottet betona att det måste vara en naturlig del i den dagliga verksamheten. Detta kräver en tydlighet i samtliga delar av arbetsgivarnas ansvar för arbetsmiljöarbetet. Arbetsgivarnas ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet gäller oavsett bransch eller arbetsgivarens storlek. Ett sådant verksamhetsanknutet arbetsgivaransvar innebär att den som har det faktiska inflytandet över arbetsförhållandena också bär ansvaret för att vidta de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall.

Utskottet är samtidigt medvetet om att det för mindre arbetsgivare eller i t.ex. styrelseledda organisationer kan vara en utmaning att få till ett väl fungerande arbetsmiljöarbete. Utskottet vill här framhålla att Arbetsmiljöverket har möjlighet att genom tillsyn, vägledning och förelägganden tydliggöra ansvarsfördelningen i verksamheter där arbetsledningen är strukturerad på ett annorlunda eller mindre traditionellt sätt. Vidare är det motiverat och välkommet att Arbetsmiljöverket har ett särskilt uppdrag att utveckla och utforma lättillgänglig och behovsanpassad information till småföretag. Utskottet noterar med tillfredsställelse att myndighetens arbete har lett till att fler småföretagare tagit del av information om arbetsmiljöarbete.

I linje med vad som framhålls av vissa motionärer vill även utskottet lyfta fram betydelsen av att arbetsmiljöpolitiken fokuserar på att den arbetsrelaterade ohälsan ska tryckas tillbaka, och det gäller inte minst inom kvinnodominerade yrken såsom vård och omsorg. Utskottet konstaterar att arbetsmiljöstrategin 2021–2025 på ett tydligt sätt prioriterade insatser på området, bl.a. genom en utvidgad nollvision mot dödsolyckor med inriktningen att ingen ska dö till följd av sitt arbete. Det är enligt utskottet en lämplig utgångspunkt för att fånga upp utvecklingen inom vård- och omsorgssektorn, som tyvärr utmärker sig när det gäller ohälsa som en följd av organisatoriska och sociala faktorer i arbetsmiljön, bl.a. hög arbetsbelastning och låg grad av återhämtning. Att vidga nollvisionen blir på detta sätt viktigt också ur ett jämställdhetsperspektiv. Utskottet förutsätter att denna inriktning tas vidare i arbetet med den aviserade arbetsmiljöstrategin för 2026–2030. Utskottet sätter sin tillit till att regeringen vid behov justerar inriktningen på arbetsmiljöpolitiken.

Utskottet vill också framhålla betydelsen av ett fungerande tillsynsarbete för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Utskottet ser positivt på de särskilda inspektionsinsatser som Arbetsmiljöverket har gjort under senare år. När arbetsgivare åtgärdar brister som en följd av tillsynsarbetet går det att se tydliga exempel på att myndighetens arbete bidrar till att förbättra arbetsmiljön på arbetsplatserna och till att motverka ohälsa och dödsolyckor. I sammanhanget finns det också skäl att framhålla det arbete som arbetsmarknadens parter gör på området. En fungerande samverkan har avgörande betydelse för

hur arbetsmiljöarbetet fungerar på en arbetsplats och är en förutsättning för att arbetsgivaren ska kunna fullgöra sitt arbetsmiljöansvar på ett korrekt sätt.

Utskottet kan således konstatera att regeringen för en politik och gör prioriteringar på arbetsmiljöområdet i den riktning som efterfrågas i de aktuella motionsyrkandena, som därför bör avslås.

I kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 26 pekar motionärerna på att frågor om algoritmisk arbetsledning och arbetsmiljöansvar behöver uppmärksammas i högre utsträckning. Utskottet delar uppfattningen att den tekniska utvecklingen kan innebära nya utmaningar när det gäller tillämpningen av arbetsmiljöreglerna. Utskottet konstaterar samtidigt att arbetsmiljölagen även omfattar verksamheter där digitala eller algoritmiska system används i arbetsledande syfte. Arbetsgivaren är således fortfarande skyldig att identifiera, bedöma och hantera de risker som sådan teknik kan medföra. Utskottet vill även framhålla att Arbetsmiljöverket inom ramen för sin ordinarie verksamhet arbetar med att följa utvecklingen och att ta fram vägledning i frågor som rör digitaliseringens påverkan på arbetsmiljön. Det bör i sammanhanget också uppmärksammas att Utredningen om genomförande av plattformsdirektivet har föreslagit regler som ska bidra till ökad insyn i hur automatiserade övervaknings- och beslutsystem används, men även ge nya möjligheter att ifrågasätta beslut som fattas eller stöds av sådana system.

Utskottet sätter sin tillit till att regeringen följer utvecklingen och vid behov förtydligar arbetsmiljöansvaret när arbete utförs genom någon form av algoritmisk arbetsledning. Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl att ta initiativ till åtgärder med anledning av det aktuella yrkandet, som därför bör avslås.

I kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkandena 36 och 54 samt 2025/26:2371 (V) yrkandena 13 och 19 lämnar motionärerna förslag om ett utökat ansvar för arbetsmiljön hos aktörer med olika grader av kontroll över arbetsplatsen. Utskottet är naturligtvis medvetet om att dagens arbetsplatser inte ser ut som de gjorde när arbetsmiljölagstiftningen skrevs, och inser att det för med sig vissa utmaningar när det gäller hur arbetsmiljöarbetet på en arbetsplats ska organiseras och vem som bär arbetsmiljöansvaret i olika situationer. Utskottet noterar i sammanhanget att frågan om vem som bör ha arbetsmiljöansvaret i olika situationer har varit föremål för statliga utredningar. Utskottet är dock inte berett att med anledning av det som anförs av motionärerna ta initiativ på området. De aktuella yrkandena bör därmed avslås.

I kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkande 55 och 2025/26:2371 (V) yrkande 10 vill motionärerna se insatser som säkerställer att bl.a. arbetsgivare och den som utför arbetsmiljöarbete för arbetsgivarens räkning är välinformerade. Utskottet delar motionärernas utgångspunkt att kunskap är grundläggande för att arbetsgivarna ska kunna uppfylla sitt arbetsmiljöansvar. För att detta ska fungera i praktiken är Arbetsmiljöverkets arbete givetvis av central betydelse. Myndighetens löpande informations-, utbildnings- och

stödinsatser riktade till arbetsgivare och andra aktörer är avgörande för att underlätta det systematiska arbetsmiljöarbetet. I sammanhanget finns det skäl att återigen lyfta fram det viktiga gemensamma arbete som arbetsmarknadens parter gör för att stärka kunskapen hos både arbetsgivare och arbetstagare. Därmed ser utskottet inte skäl att ta initiativ till åtgärder med anledning av de aktuella yrkandena, som därför bör avslås.

När det gäller frågan om undantag från s.k. motorsågsörkort, som tas upp i motion 2025/26:2349 (M), konstaterar utskottet att motorsågsarbete innebär betydande säkerhetsrisker och att Arbetsmiljöverkets föreskrifter ställer krav på teoretiskt och praktiskt prov för att säkerställa en enhetlig och tillräcklig kompetensnivå. Att göra undantag på det sätt som motionären föreslår riskerar att skapa otydlighet och försämra säkerheten. Yrkandet bör därför avslås.

Mot bakgrund av det anförda och regeringens samlade politik på området bör riksdagen även avslå motion 2025/26:1591 (L) om att arbetsgivarna i det systematiska arbetsmiljöarbetet bör ta större ansvar för kunskap och stöd i fråga om klimakteriet.

Skyddsombud och skyddskommittéer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skyddsombud och skyddskommittéer.

Jämför reservation 7 (S), 8 (V), 9 (S, V) och 10 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 anser Ardalan Shekarabi m.fl. (S) att regionala skyddsombud bör ges tillträdesrätt till alla arbetsställen där det finns kollektivavtal, i enlighet med förslag i utredningen De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet (yrkande 52). Ett liknande förslag framförs i motion 2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 1. Vidare anser motionärerna att det bör införas ett skyddsombudsregister hos Arbetsmiljöverket och att det bör vara en skyldighet för myndigheten att följa upp att ombuden utses i enlighet med arbetsmiljölagen (yrkande 57).

I kommittémotion 2025/26:2371 anser Ciczie Weidby m.fl. (V) att arbetsmiljölagen bör ändras så att regionala skyddsombud ges utökad tillträdesrätt i enlighet med förslag i utredningen De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet (yrkande 6). Motionärerna anser också att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att dels utreda hur det lokala arbetsmiljöarbetet fungerar på arbetsplatser med tillsatt skyddskommitté, dels utreda förekomsten av s.k. falska skyddskommittéer och vad det får för konsekvenser för det lokala arbetsmiljöarbetet (yrkande 7).

Vidare i samma motion menar motionärerna att den nuvarande lagstiftningen inte är tillräcklig för att garantera skyddsombuden den utbildning de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. Det yrkas därför på att skyddsombudsutbildningens längd ska regleras i arbetsmiljölagen och att den ska uppgå till minst fem dagar (yrkande 8). När det gäller vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud bör det enligt motionärerna införas en lagstadgad rätt till utbildning motsvarande en dag per år (yrkande 9). Slutligen anser motionärerna att Arbetsmiljöverket bör få möjlighet att utdöma straffsanktioner mot arbetsgivare där skyddsombud inte tillåtits vara med i riskbedömningen enligt 6 kap. arbetsmiljölagen (yrkande 20).

I kommittémotion 2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) efterlyser motionärerna en ny reglering som ska ge tillträdesrätt för regionala skyddsombud till arbetsplatser där en fackförening har eller brukar ha medlemmar (yrkande 3).

I motion 2025/26:1430 av Johan Andersson m.fl. (S) efterfrågas en översyn av arbetsmiljöutbildningen för skyddsombud och chefer.

I motion 2025/26:1148 belyser Mirja Räihä m.fl. (S) situationen för arbetstagare i hemtjänsten och den personliga assistansen och svårigheterna för skyddsombud att få tillträde till arbetsplatser som finns i hemmet. Motionärerna vill se åtgärder för att se till att skyddsombud får tillträde till alla arbetsplatser, även de som finns i hemmen.

I motion 2025/26:1575 framhåller Marianne Fundahn m.fl. (S) vikten av skyddsombud på arbetsplatserna och att den fackliga kopplingen bör värnas (yrkande 4).

Bakgrund

Arbetsmiljölagen

Av 6 kap. 2 § första och andra styckena arbetsmiljölagen (1977:1160) framgår att ett eller flera skyddsombud (arbetsmiljöombud) ska utses bland arbetstagarna på arbetsställen där minst fem arbetstagare regelbundet sysselsätts. Skyddsombud utses av en lokal arbetstagarorganisation som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren. Om det inte finns någon sådan organisation utses skyddsombud av arbetstagarna.

Av 6 kap. 2 § tredje stycket framgår att på arbetsställen där det inte har tillsatts någon s.k. skyddskommitté, sammansatt av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarna, får en lokal avdelning inom ett förbund eller en sammanslutning av arbetstagare som är jämförlig med en sådan avdelning utse ett skyddsombud utanför kretsen av arbetstagarna på arbetsstället (regionalt skyddsombud). Rätten att utse ett regionalt skyddsombud gäller dock endast om arbetstagarorganisationen har minst en medlem på arbetsstället.

Av 6 kap. 4 § första stycket framgår bl.a. att skyddsombud företräder arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor och ska verka för en tillfredsställande arbetsmiljö. I det syftet ska skyddsombuden inom sitt skyddsområde vaka över skyddet mot ohälsa och olycksfall samt över att arbetsgivaren uppfyller de

krav på att systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten som anges i 3 kap. 2 a §.

Enligt 6 kap. 4 § andra stycket ska skyddsombud delta vid planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och av arbetsorganisation liksom vid planering av användning av ämnen som kan medföra ohälsa eller olycksfall. Av bestämmelsen framgår också att arbetsgivare och arbetstagare gemensamt svarar för att skyddsombud får nödvändig utbildning.

Enligt 6 kap. 5 § har skyddsombud rätt till den ledighet som fordras för uppdraget.

Tillkännagivande om att utvärdera effekten av de regionala skyddsombudens verksamhet

I mars 2020 överlämnade regeringen proposition 2019/20:135 Utvidgad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen att möjligheten att utse regionala skyddsombud ska utvidgas genom en ändring i arbetsmiljölagen så att sådana skyddsombud får tillträde till fler arbetsställen. Vid riksdagens behandling av propositionen avstyrkte arbetsmarknadsutskottet regeringens förslag och föreslog samtidigt ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2019/20:AU13). Enligt tillkännagivandet ska regeringen tillsätta en utredning för att utvärdera effekten av de regionala skyddsombudens verksamhet. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag och avslag således propositionen och riktade ett tillkännagivande till regeringen om de regionala skyddsombudens verksamhet (rskr. 2019/20:305).

I oktober 2021 beslutade regeringen att tillsätta en utredning för att utvärdera de regionala skyddsombudens verksamhet och lämna förslag på hur de regionala skyddsombuden kan få bättre förutsättningar att utföra sitt arbete (dir. 2021:81). Regeringen anger i skrivelse 2021/22:75 att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Utredningen om de regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet

Utredningen om de regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet har haft i uppdrag att utvärdera de regionala skyddsombudens verksamhet och lämna förslag på hur de regionala skyddsombuden kan få bättre förutsättningar att utföra sitt arbete (dir. 2021:81). Som en del av uppdraget om skyddsombudens förutsättningar ingick också att undersöka förekomsten av felaktigt utsedda skyddsombud och skyddskommittéer.

I betänkandet De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet – värdet av förebyggande arbete och allas rätt till en god arbetsmiljö (SOU 2022:47) gör utredningen bedömningen att den samlade regionala skyddsombudsverksamheten, där den bedrivs i dag, uppnår verksamhetens syfte på ett ändamålsenligt sätt. Dock menar utredningen att situationen på den svenska

arbetsmarknaden talar för en utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud. Utredningen föreslår därför en ändring i 6 kap. 2 § arbetsmiljölagen som innebär att ett regionalt skyddsombud ska få utses även vid ett arbetsställe som är eller brukar vara bundet av kollektivavtal med en arbetstagarorganisation.

När det gäller förekomsten av felaktigt utsedda skyddsombud och skyddskommittéer menar utredningen, som gjort en enkätundersökning på området, att det inte verkar vara ett vanligt förekommande problem på den svenska arbetsmarknaden. Vidare lämnar utredningen ett förslag om att regeringen ska ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att, i samråd med centralorganisationerna LO, TCO och Saco, ta fram en ny modell för redovisning av den regionala skyddsombudsverksamheten. Redovisningen bör vara rättvisande, relevant och möjlig att anpassa efter viktiga förändringar inom arbetsmiljöområdet.

Betänkandet har remissbehandlats.

Uppdrag om att fler ska vilja engagera sig som skyddsombud

I september 2023 fick Arbetsmiljöverket i uppdrag att lämna förslag på åtgärder, tillvägagångssätt, initiativ eller liknande som kan leda till att fler arbetstagare vill engagera sig i rollen som skyddsombud. Av beslutet framgår det att regeringen anser att åtgärder behöver vidtas för att fler arbetstagare än i dag ska vilja engagera sig som skyddsombud, oavsett om skyddsombuden respektive arbetstagarna har en facklig tillhörighet eller inte (A2023/01237).

I sin redovisning gör Arbetsmiljöverket bedömningen att det behöver finnas en positiv bild av rollen som skyddsombud för att arbetstagare ska vilja bli skyddsombud. Arbetsmiljöverket anser att arbetsmarknadens parter själva har den kunskap och de forum som behövs för att genomföra lämpliga åtgärder för att skapa goda förutsättningar för att arbetstagare ska vilja engagera sig i rollen som skyddsombud. Avslutningsvis konstateras det att det pågår en diskussion på myndigheten om hur Arbetsmiljöverket ska kunna bidra på ett ännu bättre sätt till att skyddsombud ska ha så goda förutsättningar som möjligt i sitt uppdrag (dnr AV 2023/050960).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om skyddsombud och skyddskommittéer behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 19 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Ett välfungerande systematiskt arbetsmiljöarbete bygger på att arbetet med arbetsmiljön är en naturlig del i den dagliga verksamheten. Utskottet vill understryka att arbetsmiljöarbetet handlar om att både begränsa riskerna och utveckla de positiva faktorerna. Det är arbetsgivarna, arbetstagarna och deras

representanter som tillsammans bedriver det dagliga arbetsmiljöarbetet på de enskilda arbetsplatserna. Inom ramen för samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare fyller skyddsombuden en viktig roll, särskilt när det gäller att uppmärksamma risker, främja säkerhetsarbetet och verka för att arbetsmiljön fortlöpande förbättras.

I kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkande 52 och 2025/26:2371 (V) yrkande 6 samt i motionerna 2025/26:2737 (S) yrkande 1, 2024/25:723 (S) och 2024/25:1705 (S) yrkande 3 riktar motionärerna in sig på de regionala skyddsombuden med krav på att dessa ska få tillträdesrätt till alla arbetsställen där det finns kollektivavtal. Även i kommittémotion 2025/26:502 (MP) yrkande 3 vill motionärerna se en utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud. I det senare fallet föreslås en tillträdesrätt till arbetsplatser där en arbetstagarorganisation har eller brukar ha medlemmar.

Utskottet konstaterar att Utredningen om de regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet 2022 lämnade förslag om bl.a. en utökad tillträdesrätt i linje med det som efterfrågas i flertalet av motionerna. Utskottet konstaterar samtidigt att motsvarande ändring av regelverket föreslogs i en proposition från regeringen 2020. Förslaget avslogs då av en riksdagsmajoritet. Utskottet utgår från att regeringen kommer att återkomma till riksdagen om den gör bedömningen att utredningens förslag ger anledning till en förändring av regelverket. I sammanhanget noterar utskottet de möjligheter som finns för parterna att träffa branschvisa kollektivtal om de regionala skyddsombudens tillträdesrätt, så som parterna i byggbranschen har gjort.

Frågan om tillträdesrätt för skyddsombud behandlas även i motion 2025/26:1148 (S) men då inte begränsat till regionala skyddsombud, utan motionärerna ser behov av att alla skyddsombud får tillträde till arbetsplatser som finns i hemmet. Utskottet delar motionärens uppfattning att personal inom hemtjänst och personlig assistans ska få goda förutsättningar att genomföra sitt arbete och garanteras en god arbetsmiljö. Utskottet delar dock inte bilden att det behövs någon ändring av regelverket av det slag som motionärerna efterfrågar.

Vidare i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 57 framförs ett förslag om ett skyddsombudsregister hos Arbetsmiljöverket och en skyldighet för myndigheten att följa upp att ombuden utses i enlighet med arbetsmiljölagen. Utskottets uppfattning är att arbetsmiljölagen är tydlig i fråga om regleringen av och skyddet för skyddsombudens verksamhet. Regelverket tillsammans med det arbete som arbetsgivare, arbetstagare och deras lokala representanter bedriver i samverkan på arbetsplatsen skapar en bra grund för skyddsombuden att utföra sitt arbete. Men möjligen är det så att vad motionärerna egentligen far efter är att det skulle vara vanligt att skyddsombud utses på ett felaktigt sätt. På liknande sätt menar motionärerna i kommittémotion 2025/26:2371 (V) yrkande 7 att skyddskommittéer i allt större utsträckning utses felaktigt och att problemet behöver utredas. Utskottet för sin del noterar att felaktigt utsedda skyddsombud och skyddskommittéer är en fråga som har undersökts och att

resultaten inte bekräftar motionärernas farhågor. Det finns därför inte skäl att dra de slutsatser om behovet av åtgärder på området som motionärerna gör.

I kommittémotion 2025/26:2371 (V) yrkandena 8 och 9 och i motion 2025/26:1430 (S) vill motionärerna se olika initiativ kopplade till utbildning av skyddsombud och arbetsmiljökunskap på våra arbetsplatser. Det är utskottets övertygelse att aktiva och välutbildade skyddsombud är en tillgång för våra arbetsplatser. På samma sätt är det av stor vikt att arbetsgivare har kunskap om arbetsmiljöarbetet. Utgångspunkten måste vara att skyddsombuden får rimliga förutsättningar att utföra sitt arbete, och utbildning är självklart en viktig del i detta. Utskottet vill betona att arbetsgivarna och arbetstagarorganisationerna har ett gemensamt ansvar för att se till att skyddsombuden faktiskt får den utbildning som behövs. Utskottet ser därmed inte skäl att ta något initiativ på området.

När det gäller frågan om skyddsombudens fackliga koppling, som tas upp i motion 2025/26:1575 (S) yrkande 4, instämmer utskottet med regeringen i att skyddsombuden har en viktig roll i att skapa säkra och trygga arbetsplatser och att företräda alla arbetstagare på arbetsplatsen, oavsett om skyddsombuden respektive arbetstagararna har en facklig tillhörighet eller inte.

Mot bakgrund av det som anförts ovan bör samtliga yrkanden avslås.

Våld, hot och kränkande särbehandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om våld, hot och kränkande särbehandling.

Jämför reservation 11 (S) och 12 (V) samt det särskilda yttrandet (S).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 anser Ardalan Shekarabi m.fl. (S) att regeringen ska verka för att Sverige snarast ratificerar Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention (nr 190) om våld och trakasserier i arbetslivet (yrkande 58). Liknande förslag framförs i motionerna 2025/26:1151 av Marie Olsson (S) och 2025/26:1614 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S). Vidare menar motionärerna att det finns skäl att se över möjligheten att skärpa regelverket för ensamarbete i syfte att minska utsattheten för våld och hot (yrkande 59).

I kommittémotion 2025/26:3591 anser Ardalan Shekarabi m.fl. (S) att mer måste göras för att stoppa sexuella trakasserier i arbetslivet, inte minst trakasserier från tredje part såsom kunder och klienter. Detta kan enligt motionärerna åstadkommas genom att arbetsgivarens ansvar för att stärka skyddet för arbetstagare tydliggörs i både diskriminerings- och arbetsmiljölagstiftningen (yrkande 7).

I kommittémotion 2025/26:2371 anser Ciczie Weidby m.fl. (V) att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ny lag mot trakasserier i arbetslivet (yrkande 3). Vidare framhåller motionärerna att forskning har visat på stora brister i arbetsmiljön för hbtqi-personer, bl.a. genom att hbtqi-personer oftare är utsatta för kränkande särbehandling, trakasserier och mobbning på arbetsplatsen. Motionärerna anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på hur hbtqi-personers arbetsmiljö ska kunna förbättras (yrkande 4). Slutligen anser motionärerna att det krävs ytterligare åtgärder för att motverka sexuella trakasserier i arbetslivet och föreslår därför att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet (yrkande 5).

I motion 2025/26:495 anser Jamal El-Haj (-), mot bakgrund av en rapport om att utrikes födda upplever sig ha sämre arbetsmiljö än sysselsatta födda i Sverige, att det bör säkerställas att arbetsgivare följer rutiner för hur kränkande särbehandling ska hanteras.

Bakgrund

Rättslig bakgrund

Arbetsmiljölagen

Enligt 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160) är arbetsgivaren skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagarna utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt i det förebyggande arbetet ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs. Det framgår särskilt att arbetsgivaren ska beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagaren utför arbete ensam. Arbetsmiljölagen är en ramlag som kompletteras av bestämmelser i arbetsmiljöförordningen (1977:1166), vilken ger Arbetsmiljöverket en omfattande rätt att utfärda föreskrifter.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen (2008:567) har till syfte att säkerställa att de mänskliga rättigheterna respekteras i arbetslivet och på en rad andra samhällsområden. Inom arbetslivet ställer lagen krav på att arbetsgivare ska arbeta kontinuerligt för att främja lika rättigheter och möjligheter. I 2 kap. finns bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier. Här framgår bl.a. att om en arbetsgivare får kännedom om att en arbetstagarare i samband med arbetet anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier av någon som utför arbete eller fullgör praktik hos arbetsgivaren, är arbetsgivaren skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserier och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden (3 §).

Arbetsmiljöverkets föreskrifter

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete finns grundläggande bestämmelser om hur arbetsgivaren ska organisera, genomföra och följa upp sitt arbetsmiljöarbete för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall i arbetet och uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö. Vidare framgår det vilka som ska medverka i arbetet.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:2) om planering och organisering av arbetsmiljöarbete finns bestämmelser med preciserade krav för det systematiska arbetsmiljöarbetet, som kan gälla undersökningar av arbetsmiljön, bedömningar av risker och åtgärder som ska vidtas. Av 2 kap. framgår att arbetsgivaren dels ska klargöra att kränkande särbehandling inte accepteras i verksamheten, dels ska vidta åtgärder för att motverka förhållanden i arbetsmiljön som kan ge upphov till kränkande särbehandling (10 §). Arbetsgivaren ska också se till att det finns rutiner för hur kränkande särbehandling ska hanteras (11 §).

Av 5 kap. framgår bl.a. att arbetsgivaren ska ordna arbetet så att risken för våld eller hot om våld förebyggs så långt som möjligt. Arbetsgivaren ska också ha särskilda säkerhetsrutiner för det arbete som kan medföra risk för våld eller hot om våld (3 §). Vidare ska arbetsgivaren se till att arbetstagarna får särskilt stöd och handledning vid arbete där det finns risk för återkommande våld eller hot om våld (4 §). Om en arbetsuppgift innebär påtaglig risk för våld eller hot om våld får den inte utföras som ensamarbete (7 §).

Av 6 kap. om ensamarbete framgår bl.a. att arbetsgivaren ska se till att den som planerar och anordnar ensamarbete, så långt som möjligt, ordnar det arbetet så att den som utför det inte är utsatt för större risk för skada än om flera gemensamt hade utfört arbetet (4 §).

ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet

Under 2019 antog ILO en konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet. Syftet med konventionen är att motverka våld och trakasserier samt könsrelaterat våld och könsrelaterade trakasserier i arbetslivet.

I september 2020 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att utreda och ta ställning till om svensk rätt är förenlig med konventionen. Utredningen gavs även utrymme att föreslå ytterligare åtgärder om sådana bedömdes lämpliga för att uppnå konventionens övergripande syfte (dir. 2020:98 och dir. 2021:38). I slutbetänkande SOU 2021:8 gör utredaren bedömningen att svensk rätt är förenlig med ILO:s konvention nr 190 och att det därmed inte behövs några lagändringar eller andra åtgärder för att ratificera konventionen. I slutbetänkandet föreslås även bl.a. att det ska införas ett förtydligande i arbetsmiljölagen om att arbetsmiljön, så långt som möjligt, ska vara fri från våld och trakasserier.

I regeringens proposition 2025/26:134 föreslås det att riksdagen ska godkänna ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet.

Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen

Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen har bl.a. haft i uppdrag att bedöma om det finns behov av ytterligare åtgärder för att skydda arbetstagare som diskrimineras, trakasseras och hotas av personer som inte är anställda på arbetsplatsen. Den delen av uppdraget avser således handlingar som utförs av tredje man, t.ex. kunder, gäster eller brukare (dir. 2020:102). I sitt slutbetänkande SOU 2021:94 gör utredningen bedömningen att vissa ändringar bör göras i diskrimineringslagen när det gäller arbetsgivarens ansvar enligt 3 kap. 6 § för att genom aktiva åtgärder förhindra trakasserier. Vidare föreslås bl.a. att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att utarbeta föreskrifter mot trakasserier från tredje man. Betänkandet har remissbehandlats.

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har haft i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringens arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030 (dir. 2024:56). I betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) anger utredningen att förslaget till ny strategi hög grad bygger vidare på regeringens strategi för 2021–2025 genom att utgå från i grunden samma vision och målsättningar.

Utredningen föreslår att strategin ska omfatta fyra delmål: ett hållbart arbetsliv, ett hälsosamt arbetsliv, ett tryggt arbetsliv och ett innovativt arbetsliv. Samtidigt föreslås vissa förändringar av strategins struktur och delmålens inriktning jämfört med den nuvarande. Delmålet om ett tryggt arbetsliv behåller fokus på hot och våld i arbetslivet samt arbetsplatsolyckor och dödsolyckor. Två nya områden införs jämfört med den nuvarande strategin: arbetslivskriminalitet samt inkluderande arbetsplatser som motverkar kränkningar och diskriminering. Jämställdhetsaspekter integreras i samtliga delmål. Områden som rör organisatorisk och social arbetsmiljö samt säker hantering av farliga ämnen integreras i andra områden och delmål.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier m.m.

I proposition 2024/25:141 konstaterar regeringen att offentliganställda i hög grad är utsatta för våld, hot och trakasserier. Utsattheten har blivit vanligare och förekommer inom i princip hela förvaltningen. Det går inte att bortse från att det finns offentliganställda som medvetet eller omedvetet underlåter att vidta tjänsteåtgärder eller fatta korrekta beslut av rädsla att utsättas för t.ex. trakasserier. Det innebär att grundläggande principer om objektivitet, legalitet och likabehandling sätts åt sidan. Regeringen föreslår därför bl.a. att det

straffrättsliga skyddet för tjänstemän och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner i brottsbalken moderniseras och stärks. Justitieutskottet tillstyrkte regeringens förslag, och riksdagen biföll utskottets förslag (bet. 2024/25:JuU29, rskr. 2024/25:208). Lagändringarna trädde i kraft den 2 juli 2025.

Arbetsmiljöverket

Aktuella inspektioner

Arbetsmiljöverket genomför för närvarande en nationell inspektionsinsats mot hot och våld riktad mot 600 privata och kommunala vårdboenden runt om i landet. I fokus för inspektionen är personal som arbetar nära brukare på de olika boendena. Arbetsmiljöverket undersöker såväl det förebyggande arbetet med att minska risken för hot och våld som hanteringen av de riskfyllda situationer som ändå kan uppstå.

Arbetsmiljöverket inspekterar också kommuners och länsstyrelserns arbete för att förebygga risker för hot och våld mot personal som handlägger tillstånd eller bedriver tillsyn eller annan myndighetsutövning. Inspektionerna pågick under hela 2025, och sedan kommer centrala statliga myndigheter att inspekteras.

Slutligen inspekterar Arbetsmiljöverket ca 500 entreprenörer vars anställda arbetar på och intill en väg. Inspektionerna pågår mellan november 2025 och oktober 2026. Myndigheten anför att arbete i en trafikerad miljö där fordon passerar i höga hastigheter innebär många arbetsmiljörisker. Utöver den omgivande trafiken kan även osynliga arbetsmiljörisker som buller, vibrationer, nattarbete, hot och våld leda till stora arbetsskador och arbetssjukdomar.

Uppdrag om hot och våld inom skolväsendet

Genom regleringsbrevet för 2024 fick myndigheten i uppdrag att redogöra för och analysera de anmälningar som görs till myndigheten om allvarliga olyckor, allvarliga tillbud och arbetsskador som rör hot och våld mot lärare och andra yrkesgrupper inom skolväsendet, samt i förekommande fall elever. Arbetsmiljöverket gör i sin redovisning av uppdraget bedömningen att huvudmännen i det svenska skolväsendet generellt behöver stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet. I det arbetet behöver särskilda insatser göras för att undanröja risker för hot och våld i verksamheten. Myndigheten föreslår bl.a. att det övervägs om det finns förutsättningar för en obligatorisk befattningsutbildning med arbetsmiljöinslag för skolchefer som ska biträda huvudmannen (dnr AV 2024/010802).

Genom regleringsbrevet för 2026 har Arbetsmiljöverket tillsammans med Skolverket fått i uppdrag att bl.a. se över och komplettera befintligt stöd när det gäller arbetsmiljön i verksamheter inom skolväsendet. I detta ingår stöd till huvudmän och rektorer i arbetet med att systematiskt hantera tillbud i verksamheten för att öka förutsättningarna för att förebygga risker för hot och

våld mot lärare, förskollärare eller annan personal och, i förekommande fall, elever. Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2026.

Fokusrapport om utrikes föddas arbetsmiljö

I rapporten Fokus på utrikes föddas arbetsmiljö från augusti 2023 redovisar Arbetsmiljöverket för första gången statistik från arbetsmiljöundersökningen indelat efter sysselsattas födelseland. Syftet med rapporten är att beskriva likheter och skillnader i arbetsmiljön mellan inrikes och utrikes födda. Av rapporten framgår att utrikes födda upplever sig ha sämre arbetsmiljö än sysselsatta födda i Sverige. Det gäller både den organisatoriska, den sociala och den fysiska arbetsmiljön. Bland annat är andelen som säger att de utsatts för kränkande särbehandling på arbetsplatsen dubbelt så stor bland utrikes födda personer (dnr AV 2023/042947).

Arbetsmiljöundersökningen 2024

Arbetsmiljöundersökningen har genomförts av Statistiska centralbyrån vartannat år sedan 1989, sedan 1994 på uppdrag av Arbetsmiljöverket. Undersökningens syfte är att, på ett i huvudsak övergripande sätt, beskriva arbetsmiljöförhållanden för de sysselsatta i åldern 16–74 år på den svenska arbetsmarknaden. Av den senaste undersökningen, Arbetsmiljön 2024, framgår bl.a. att kvinnor, framför allt unga kvinnor, är mer utsatta för hot och våld, kränkande särbehandling och sexuella trakasserier och arbetar i större utsträckning ensamma och riskerar att hamna i otrygga eller hotfulla situationer än övriga. Bland kvinnor 16–29 år har 26 procent uppgett att de har utsatts för hot eller våld minst en gång under det senaste året, medan motsvarande siffra för män i åldern 50–64 år är 12 procent. Unga kvinnor är mest utsatta för kränkande särbehandling på något sätt; 24 procent har svarat att de har utsatts av antingen chefer och/eller kollegor eller andra (Arbetsmiljöstatistik, rapport 2025:01).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om våld, hot och kränkande särbehandling behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 26 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

En självklar utgångspunkt måste vara att alla som arbetar ska kunna gå till jobbet utan att behöva vara rädda för att bli utsatta för våld, hot och kränkande särbehandling. Det är helt enkelt oacceptabelt att dessa synnerligen allvarliga arbetsmiljöproblem fortfarande är så omfattande som de är. Att arbetstagare, oftast unga kvinnor, blir utsatta för sexuella trakasserier är givetvis lika oacceptabelt. Utskottet har därför förståelse för det engagemang som motionärerna visar i detta avsnitt. Motionärerna i kommittémotionerna

2025/26:3590 (S) yrkande 59 och 2025/26:2371 (V) yrkandena 3 och 5 vill alla se åtgärder för ett tryggare arbetsliv där våld, hot och sexuella trakasserier inte ska förekomma, t.ex. genom ett skärpt regelverk för ensamarbete. Som framgått delar utskottet motionärernas utgångspunkt att våld och hot i arbetslivet är något som alltid ska motverkas. Att unga kvinnor enligt 2024 års arbetsmiljöundersökning fortfarande är mer utsatta för våld, hot och sexuella trakasserier på arbetsplatsen än övriga måste tas på största allvar.

Utskottet konstaterar inledningsvis att arbetsgivare enligt svensk rätt har ett stort ansvar när det gäller våld och trakasserier i arbetslivet. Av arbetsmiljölagen följer bl.a. att alla former av våld och trakasserier på arbetsplatsen som kan medföra ohälsa omfattas av arbetsgivarens skyldighet att vidta förebyggande åtgärder. I Arbetsmiljöverkets föreskrifter preciseras bl.a. hur arbetsgivaren ska arbeta förebyggande mot våld, hot och kränkande särbehandling. Utskottet konstaterar vidare att sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen är en form av diskriminering som är förbjuden i arbetslivet. Arbetsgivaren har en utredningsskyldighet i de fall den får kännedom om att någon upplever sig vara sexuellt trakasserad. Vidare ska arbetsgivaren arbeta förebyggande för att motverka sexuella trakasserier.

Även om gällande regelverk överlag ger ett gott skydd mot våld, hot och trakasserier i arbetslivet vilar det ett stort ansvar på politiken att ta dessa frågor på allvar och vara beredd på omprövningar. Det är därför positivt att regeringen på ett tydligt sätt prioriterar frågor om att motverka våld och hot och närliggande frågor både i samhället i stort och specifikt i arbetslivet. Detta avspeglar sig inte minst i regeringens arbetsmiljöstrategi för 2021–2025 där frågor om våld och hot i arbetslivet får stort utrymme. Det är för utskottet en självklarhet att regeringen tar vidare och utvecklar denna inriktning i arbetet med den nya arbetsmiljöstrategin för 2026–2030. Utskottet noterar att Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv gör liknande överväganden.

Därutöver har ett antal utredningar under de senaste åren haft i uppgift att se över möjligheten att stärka skyddet för olika delar av arbetslivet, bl.a. när det gäller behov av ytterligare åtgärder för att skydda arbetstagare som diskrimineras, trakasseras och hotas av personer som inte är anställda på arbetsplatsen. Vidare vill utskottet framhålla de viktiga insatser som Arbetsmiljöverket gör på området. Det gäller inte minst myndighetens tillsynsinsatser, och utskottet välkomnar de pågående insatserna när det gäller hot och våld riktat mot bl.a. dem som arbetar på och intill en väg samt inom skolväsendet.

Förutom att våld och hot, eller risken att bli utsatt för våld och hot, är ett arbetsmiljöproblem är det i många fall också ett mycket allvarligt hot mot grundläggande samhällsfunktioner. Detta gäller t.ex. socialsekreterare men även flera andra yrkesgrupper. Det är därför positivt att det straffrättsliga skyddet för tjänstemän och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner har moderniserats och stärkts.

Utskottet kan således konstatera att våld och hot i arbetslivet är en fråga som står högt på regeringens dagordning. Det finns enligt utskottet därför inte för närvarande skäl att ta ytterligare initiativ på området. De aktuella yrkandena bör därmed avslås.

När det gäller ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet, som tas upp i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 58 och i motionerna 2025/26:1151 (S) och 2025/26:1614 (S), noterar utskottet att regeringen nyligen överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att riksdagen bl.a. ska godkänna den nämnda konventionen. Dessa motionsförslag är således tillgodosedda. I övervägandena i propositionen berör regeringen även frågan om skyddet mot våld och trakasserier från personer som inte är anställda på arbetsplatsen, något som tas upp i kommittémotion 2025/26:3591 (S) yrkande 7. Utskottet får således anledning att inom kort återkomma till frågor om våld och trakasserier i arbetslivet, bl.a. skyddet mot våld och trakasserier från tredje part. Därmed finner utskottet inte skäl att ta något initiativ på området, varför de aktuella motionsyrkandena bör avslås.

I kommittémotion 2025/26:2371 (V) yrkande 4 och motion 2025/26:495 (-) lyfter motionärerna fram vissa grupper som särskilt utsatta i ett arbetsmiljöperspektiv och ser behov av en ändrad lagstiftning om kränkande särbehandling. Till skillnad från motionärerna anser utskottet att det gällande regelverket är väl avvägt, bl.a. i fråga om att det ställs krav på arbetsgivaren att motverka kränkande särbehandling i verksamheten.

Icke desto mindre är det en uppgift för politiken att fånga upp arbetsmiljöproblem som eventuellt drabbar vissa grupper i större utsträckning än andra. Och med detta syfte har regeringen också genom de uppdrag som getts till bl.a. Arbetsmiljöverket varit aktiv i att stärka kunskapen om utsattheten för vissa av de grupper som motionärerna lyfter fram.

Vidare vill utskottet i sammanhanget understryka vikten av arbetet för ett samhälle fritt från diskriminering. Det är ett långsiktigt och komplext förändringsarbete där resultatet av politiska beslut är svårt att mäta och i hög grad påverkas av insatser inom flera politikområden. Utskottet noterar att regeringen har beslutat om en ny handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter som omfattar åtgärder mot bl.a. våld, diskriminering och andra kränkningar.

Avslutningsvis utgår utskottet från att regeringen på lämpligt sätt möter de utmaningar som finns i fråga om kränkande särbehandling, bl.a. i arbetet med att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi, och att regeringen fortsätter arbetet med att komma till rätta med problem som särskilt visar sig hos vissa grupper.

Med det anförda anser utskottet att regeringen bedriver ett brett arbete med koppling till de frågor som tas upp av motionärerna. Därmed ser utskottet inte skäl att ta initiativ till åtgärder med anledning av de aktuella yrkandena, som därför bör avslås.

Arbetslivskriminalitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetslivskriminalitet.

Jämför reservation 13 (S, V), 14 (S), 15 (V) och 16 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 uppmärksammar Ardalan Shekarabi m.fl. (S) att arbetslivskriminalitet för med sig många problem och är ett relativt utbrett fenomen på den svenska arbetsmarknaden. Motionärerna vill därför att regeringen vidtar åtgärder för att bekämpa arbetslivskriminaliteten (yrkande 71). Det behövs enligt motionärerna en ökad informationsdelning och en minskad sekretess mellan myndigheter, kommuner, regioner och arbetsmarknadens parter (yrkande 77). Motionärerna lyfter även fram den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet som de anser bör utvärderas och uppdateras (yrkande 83). Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 52. Vidare i kommittémotion 2025/26:3590 ser motionärerna ett behov av att utreda hur AI och dataanalys av företagsuppgifter kan användas för att effektivisera arbetet mot arbetslivskriminalitet (yrkande 84). Slutligen anser motionärerna att det finns skäl att upprätta ett system för svartlistning av företag som upprepade gånger ertappas med att bryta mot arbetsmiljöregler (yrkande 85). Ett liknande förslag framförs i I kommittémotion 2025/26:3586 av Teresa Carvalho (S) yrkande 41.

I partimotion 2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) framhåller motionärerna att arbetslivskriminaliteten på den svenska arbetsmarknaden är systemhotande och att ett antal åtgärder måste vidtas; till att börja med bör den myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet som har pågått sedan 2018 stärkas (yrkande 1). Vidare bör regeringen skyndsamt återkomma med förslag om att ändra sekretesslagstiftningen i syfte att ge myndigheterna möjlighet att bedriva ett effektivt arbete mot arbetslivskriminalitet (yrkande 2). Eftersom arbetslivskriminaliteten ofta innebär regelöverträdelser inom flera områden ser motionärerna behov av att inrätta ett myndighetsgemensamt kansli, med kompetens från flera av myndigheterna, som bl.a. kan ansvara för utbildning, gemensamma rutiner och återrapportering (yrkande 3).

I samma motion anser motionärerna att den förra regeringens nationella strategi mot arbetslivskriminalitet bör genomföras, utvärderas och uppdateras (yrkande 4). I motionen framhålls även den roll som fackligt förtroendevalda har i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Motionärerna anser att det bör införas en myndighetsgemensam tipsfunktion för fackligt förtroendevalda vid misstanke om arbetslivskriminalitet (yrkande 5). Därutöver bör regeringen verka för att ett europeiskt center mot arbetslivskriminalitet inrättas (yrkande 6). Slutligen anför motionärerna att regeringen bör återkomma med

förslag om lagstiftning mot lönestöld i linje med den norska lagstiftningen (yrkande 22).

I kommittémotion 2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) framförs krav på att regeringen ska prioritera arbetet mot utnyttjande av migrantarbetare (yrkande 2). Motionärerna anser också att det bör införas en rättighet för arbetstagare att få information om vilka rättigheter anställda har på den svenska arbetsmarknaden (yrkande 4). Motionärerna vill även att regeringen vidtar åtgärder för att få till stånd en stärkt tillsyn och samarbete mellan myndigheter för att upptäcka utnyttjande av arbetstagare som kommit till Sverige för att arbeta (yrkande 5).

I motion 2025/26:1150 anser Marie Olsson (S) att möjligheterna att öka gruppen organisationer som kan söka statsbidrag för att stödja utsatta för människohandel till att även omfatta utsatta för arbetskraftsexploatering bör ses över.

I motion 2025/26:3161 anser Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) att möjligheten att inom ramen för arbetet mot organiserad brottslighet skapa bättre möjlighet att rapportera uteblivna löneutbetalningar bör ses över.

I motion 2025/26:2665 anser Patrik Karlson (L) att inrättandet av ett nytt arbetssätt mot arbetslivskriminalitet, som bl.a. inbegriper s.k. fenomenbaserad offentlig förvaltning, bör utredas.

Bakgrund

Riksrevisionen

Riksrevisionen genomför för närvarande en granskning av det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Enligt Riksrevisionen är arbetslivskriminalitet ett växande samhällsproblem som beräknas kosta det offentliga många miljarder kronor årligen. Uppläggen är ofta komplexa och kan ha kopplingar till organiserad brottslighet. Granskningen är planerad att publiceras i december 2026.

Riksrevisionen genomför också en granskning av Migrationsverkets, Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens arbete mot människohandel för sexuella ändamål. Enligt Riksrevisionen tjänar kriminella miljonbelopp på denna verksamhet, pengar som obeskattade förs ut ur landet eller finansierar annan grov kriminalitet i Sverige. Granskningen är planerad att publiceras i september 2026.

Arbetsmiljöverket

Genom regleringsbrevet för 2026 har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att redovisa hur myndigheten har fortsatt det arbete som påbörjats inom ramen för uppdraget att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612) som redovisades den 31 augusti 2025. Redovisningen ska omfatta vilka åtgärder och aktiviteter myndigheten har genomfört och utvecklat inom det brottsförebyggande området.

Genom regleringsbrevet för 2026 har myndigheten också fått i uppdrag att inventera stödbehovet hos personer som är utsatta för arbetskraftsexploatering och att lämna förslag på målgruppsanpassade stödinsatser. Arbetsmiljöverket ska i genomförandet av uppdraget hämta in kunskap från Jämställdhetsmyndigheten. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2027.

Vidare har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att kartlägga förutsättningarna och vidta åtgärder för att förbättra kvaliteten i och tillgängligheten till uppgifter i utstationeringsregistret för relevanta myndigheter och arbetsmarknadens parter i syfte att förebygga regelöverträdelser och brottslighet samt för att minska arbetstagares utsatthet. Uppdraget ska redovisas senast den 16 november 2026 (A2026/00148).

Delegationen mot arbetslivskriminalitet

Delegationen mot arbetslivskriminalitet har haft i uppdrag att samla och stödja relevanta aktörer, förstärka kunskapen om arbetslivskriminaliteten i Sverige och sprida kunskap om internationella erfarenheter (dir. 2021:74 och dir. 2024:26). I sitt slutbetänkande framför delegationen att problemen med arbetslivskriminalitet i stor utsträckning är desamma i de olika riskbranscherna (SOU 2025:25). Det innebär att effektiva åtgärder träffar missförhållanden i flera näringsgrenar. Vid sidan av nya åtgärder och verktyg framhålls att ett effektivt arbete mot arbetslivskriminalitet bl.a. kräver en tydlig och långsiktig styrning från såväl regeringen som de samverkande myndigheterna och att myndigheterna och andra relevanta aktörer, såsom arbetsmarknadens parter, samverkar och kan dela information på ett ändamålsenligt sätt.

I syfte att motverka att arbetstagare utnyttjas och att konkurrensen snedvrids föreslår delegationen ett paket av åtgärder som bedöms stärka den svenska arbetsmarknadsmodellen, bl.a. en ny lag om lön och andra ersättningar för arbetstagare med arbetstillstånd och en sanktionsavgift kopplad till utlänningslagstiftningens krav på vissa anställningsvillkor. Delegationen anser också att progressiva och indexerade sanktionsavgifter bör övervägas i fler fall. När det gäller det långsiktiga arbetet och de samverkande myndigheterna skulle en återkommande gemensam rapport enligt delegationen kunna bidra till att höja kunskapen om arbetslivskriminalitet. För att förbättra styrningen av samverkan mot arbetslivskriminalitet bör en särskild samordningsfunktion inrättas inom Regeringskansliet.

När det gäller frågan om att införa en reglering motsvarande de norska bestämmelserna om lönestöld gör delegationen bedömningen att det finns starka skäl som talar emot att införa en motsvarande reglering i Sverige. Däremot anser delegationen att det finns skäl att överväga att införa ett förbud mot förfaranden där en utbetald lön på ett otillbörligt sätt återförs till arbetsgivaren.

Slutligen anser delegationen att det finns ett behov av en myndighetsgemensam tipsfunktion om arbetslivskriminalitet och att en sådan bör inrättas i form av en webbaserad myndighetsgemensam tipsportal.

Delegationens förslag har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Nationell strategi mot arbetslivskriminalitet

I juli 2022 presenterade regeringen en nationell strategi mot arbetslivskriminalitet bestående av 45 punkter med åtgärder inom sju huvudområden: i) minskat utrymme för kriminella aktörer på arbetsmarknaden, ii) effektivare tillsyn och kontroll, iii) mer kännbara sanktioner, iv) bättre samarbete mellan myndigheter, kommuner och arbetsmarknadens parter, v) bättre information och ökad kunskap, vi) bättre registerförfattningar och sekretessbestämmelser samt vii) utvecklat internationellt samarbete och EU-samarbete. Avsikten med strategin är att samla, samordna och fokusera regeringens åtgärder och höja ambitionen i arbetet med att motverka och bekämpa arbetslivskriminalitet. Det är också meningen att strategin ska underlätta uppföljning och utvärdering på området (A2022/00996).

Nationell strategi mot organiserad brottslighet

I skrivelse 2023/24:67 presenterar regeringen en nationell strategi mot organiserad brottslighet. Syftet med strategin är att ge en tydligare inriktning för arbetet mot organiserad brottslighet och reducerade sårbarheter som brottsligheten utnyttjar. Strategin formulerar problembilder, anger inriktningar för åtgärder och redogör för det viktigaste arbetet som pågår och planeras framöver.

När det gäller inriktningen av det fortsatta arbetet mot särskilt arbetslivskriminalitet framhåller regeringen bl.a. att

- ökade insatser mot organiserad brottslighet i företagsmiljö behöver vidtas, vilket inbegriper att motverka att företag används som brottsverktyg; i detta ingår att säkerställa ett ändamålsenligt regelverk kopplat till tillståndsprövning och tillsyn av aktörer som verkar inom välfärden i syfte att möjliggöra en mer effektiv tillsyn och prövning av företagen
- det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet ska fortsätta att utvecklas i syfte att förstärka bekämpningen av fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet.

Myndighetsgemensamt arbete och regionala center mot arbetslivskriminalitet

Regeringen gav i februari 2022 Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket och Åklagarmyndigheten i uppdrag att samverka för att motverka arbetslivskriminalitet. I uppdraget ingick också att senast i slutet av 2023 inrätta totalt sju regionala center mot arbetslivskriminalitet (A2022/00333). Under 2022 öppnades de första två

centren i Göteborg och Umeå och under 2023 resterande fem center i Malmö, Norrköping, Stockholm, Uppsala och Örebro.

I september 2024 beslutade regeringen att förlänga uppdragstiden för myndigheternas samverkan t.o.m. den 31 december 2026. Myndigheterna ska under samma tid fortsätta att brett bedriva och utveckla arbetet mot arbetslivskriminalitet och arbetet vid arbetslivskriminalitetscentren, utifrån respektive myndighets kompetensområde. Arbetet ska bidra till effektivare genomförande av regeringens prioriteringar med målet att genom samverkan motverka arbetslivskriminalitet i samhället. Det myndighetsgemensamma arbetet ska redovisas årligen, senast den 31 mars 2025, 2026 och 2027 (A2024/01109). Denna återrapportering samordnas av Arbetsmiljöverket.

I återrapporten från mars 2025 framhålls det att de myndighetsgemensamma kontrollerna återigen ökade under 2024 jämfört med året före. Kontrollerna resulterade i fler identifierade brott och betydande ekonomiska återkrav, där flera miljoner kronor krävdes tillbaka och utbetalningar nekades på grund av upptäckta oegentligheter. Vidare har myndigheterna fortsatt att utveckla arbetet vid de regionala centren samt metoder nationellt och regionalt för att öka effektiviteten mot komplexa former av arbetslivskriminalitet, inklusive människohandel (dnr AV 2023/071651-24).

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har haft i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringens arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030 (dir. 2024:56). I betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) anger utredningen att förslaget till ny strategi i hög grad bygger vidare på regeringens strategi för 2021–2025 genom att utgå från i grunden samma vision och målsättningar.

Utredningen föreslår att strategin ska omfatta fyra delmål: ett hållbart arbetsliv, ett hälsosamt arbetsliv, ett tryggt arbetsliv och ett innovativt arbetsliv. Samtidigt föreslås vissa förändringar av strategins struktur och delmålens inriktning jämfört med den nuvarande. Till exempel utgår delmålet om en arbetsmarknad utan brott och fusk som finns i den nuvarande strategin. Det prioriterade området arbetslivskriminalitet förs i stället in i delmål 3 om ett tryggt arbetsliv.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Beslutade och aviserade satsningar i budgetpropositioner

I budgetpropositionen för 2025 anförde regeringen att arbetet mot arbetslivskriminalitet behövde förstärkas och föreslog därför ökade medel för myndighetssamverkan, bl.a. för gemensamma kontroller där myndigheter med viktiga brottsbekämpande uppgifter medverkar (prop. 2024/25:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5, bet. 2024/25:AU2, rskr. 2024/25:107 och prop. 2024/25:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.9, bet. 2024/25:JuU1, rskr 2024/25:86).

I budgetpropositionen för 2026 anför regeringen att det är betydelsefullt att antalet myndighetsgemensamma kontroller har fortsatt att öka och att de blev mer träffsäkra under 2024. Därutöver bedöms ny lagstiftning ha bidragit till utvecklingen av det myndighetsgemensamma arbetet och arbetet mot arbetslivskriminalitet bidra till att uppfylla det övergripande målet för arbetslivspolitikerna (prop. 2025/26:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.4).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetslivskriminalitet behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 38 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Utskottet måste inledningsvis konstatera att arbetslivskriminaliteten fortfarande är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem. Den är en inkomstkälla för den organiserade brottsligheten och den leder till att konkurrensen snedvrids och till att seriösa företagare konkurreras ut av oseriösa företag. Arbetslivskriminaliteten påverkar hela branscher och får i förlängningen negativa konsekvenser för den svenska arbetsmarknadsmodellen som helhet, eftersom den bl.a. bygger på förväntningar om respekt, hederlighet och en fungerande kontroll.

Utskottet noterar att motionärerna i detta i detta avsnitt belyser flera av de problem som arbetslivskriminalitet för med sig på den svenska arbetsmarknaden. I kommittémotionerna 2025/26:3586 (S) yrkande 42, 2025/26:3590 (S) yrkandena 71 och 84–85, 2025/26:3650 (S) yrkande 52, partimotion 2025/26:307 (V) yrkandena 1, 3, 4 och 6 och kommittémotion 2025/26:502 (MP) yrkandena 2, 4 och 5 samt motionerna 2025/26:1150 (S) och 2025/26:3161 (S) framställer motionärerna krav på mer övergripande åtgärder för att motverka arbetslivskriminaliteten. Det handlar bl.a. om stärkt myndighetssamverkan, ett myndighetsgemensamt kansli, den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet, användningen av AI och dataanalys, arbetet mot utnyttjande av migrantarbetare samt svartlistning av företag som bryter mot arbetsmiljöreglerna.

Utskottet vill till att börja med inskräpa att den självklara utgångspunkten måste vara att inte någon som helst form av arbetslivskriminalitet bör förekomma på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att regeringen även i den senaste budgetpropositionen uppmärksammar och på bred front prioriterar arbetet med att bekämpa arbetslivskriminalitet. Det gäller inte bara den fortsatta kraftiga satsning som görs på rättsväsendet för att kunna bekämpa arbetslivskriminaliteten från flera olika håll. Det handlar också om välmotiverade myndighetsuppdrag, bl.a. att inventera stödbehovet hos personer som är utsatta för arbetskraftsexploatering och att lämna förslag på målgruppsanpassade stödinsatser. Vidare har flera

utredningar av betydelse lämnat sina slutbetänkanden, inte minst den som tagit fram ett förslag till ny arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030. Utskottet utgår från att regeringen även i den nästkommande arbetsmiljöstrategin fortsätter att prioritera arbetet i riktning mot en arbetsmarknad utan fusk och brott. Det är centralt att regeringen för en kraftfull och aktiv politik för att mota bort varje förekomst av dessa oönskade företeelser i arbetslivet.

Därutöver vill utskottet framhålla det omfattande arbete som genomförts av Delegationen mot arbetslivskriminalitet i fråga om att förstärka kunskapen om arbetslivskriminaliteten i Sverige och om att sprida kunskap om internationella erfarenheter. Delegationen har också lämnat ett antal förslag, bl.a. om en ny lag om lön och andra ersättningar för arbetstagare med arbetstillstånd och om en sanktionsavgift kopplad till utlänningslagstiftningens krav på vissa anställningsvillkor. Utskottet förväntar sig att delegationens arbete kommer att ligga till grund för förslag som kan effektivisera arbetet mot arbetslivskriminalitet, bl.a. för att arbetet ska slå hårdare mot den kriminella ekonomin och organiserad brottslighet i företagsmiljö.

När det gäller myndighetssamverkan konstaterar utskottet att det gemensamma arbetet har fortsatt att utvecklas på ett positivt sätt bl.a. med ett ökat antal myndighetsgemensamma kontroller, vilka resulterat i fler identifierade brott och betydande ekonomiska återkrav. Det är utskottets uppfattning att den ordning som finns för det myndighetsgemensamma arbetet är väl avvägd. Resultatet ligger också i linje med regeringens krav på att antalet kontroller årligen ska öka. Och eftersom det myndighetsgemensamma arbetet kan sägas vara kärnan i bekämpandet av arbetslivskriminaliteten är det välkommet att regeringen under hela mandatperioden har gjort betydande och uthålliga satsningar på området. Utskottet delar regeringens bedömning att den utökade samverkan, ökningen av antalet myndighetsgemensamma kontroller och utvecklingen av samverkan med arbetsmarknadens parter bidrar till att uppfylla det övergripande målet för arbetslivspolitiken.

Utskottet delar således inte motionärernas bedömning att det behövs ytterligare åtgärder för att stärka arbetet eller att ett myndighetsgemensamt kansli bör inrättas. I sammanhanget kan noteras att Delegationen mot arbetslivskriminalitet föreslår att en särskild samordningsfunktion inrättas inom Regeringskansliet för att förbättra styrningen av samverkan mot arbetslivskriminalitet. Utskottet ser fram emot att följa den fortsatta beredningen av delegationens slutsatser och förslag.

När det gäller den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet noterar utskottet att det är fråga om en bred strategi som innehåller en samlad översikt på över 45 åtgärder spridda över ett flertal departement och politikområden. Utskottet anser att den nationella strategin visar att arbetslivskriminalitet inte är något som endast rör arbetsmiljöpolitiken, utan att det rör många samhällsområden och ofta består av komplexa upplägg. Samhällets insatser mot arbetslivskriminalitet behöver därför riktas brett, och flera aktörer behöver delta i arbetet. Utskottet anser att regeringen tydligt för sin politik med denna insikt för ögonen. Detta tar sig också uttryck i den nationella strategin mot

organiserad brottslighet som anger inriktningen för det fortsatta arbetet, bl.a. genom att reducera de sårbarheter som arbetslivskriminaliteten utnyttjar.

Därmed kan utskottet konstatera att regeringen bedriver ett aktivt och brett arbete i linje med motionärernas förslag. Utskottet ser därför inte skäl att ta något initiativ på området, varför de aktuella yrkandena bör avslås.

I partimotion 2025/26:307 (V) yrkande 2 och kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 77 riktar motionärerna in sig på att sekretesslagstiftningen behöver ändras för att stärka arbetet mot arbetslivskriminalitet. Utskottet konstaterar att utmaningar med sekretess mellan myndigheter är ett problem som återkommande har lyfts fram i olika sammanhang och av olika aktörer, inte minst av myndigheterna själva. Frågan är utan tvekan angelägen och det är därför välkommet att regeringen bedriver ett aktivt arbete på området, bl.a. genom de lagändringar som innebär att myndigheter nu har fått utökade möjligheter att lämna uppgifter mellan varandra. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen i budgetpropositionen för 2026 bedömer att ny lagstiftning har bidragit till utvecklingen av det myndighetsgemensamma arbetet. Utskottet förutsätter att regeringen följer utvecklingen på området och vid behov vidtar ytterligare åtgärder. Därmed anser utskottet att de aktuella yrkandena bör avslås.

I partimotion 2025/26:307 (V) yrkande 5 framhålls den roll som fackligt förtroendevalda har i arbetet mot arbetslivskriminaliteten, och motionärerna föreslår en myndighetsgemensam tipsfunktion för fackligt förtroendevalda vid misstanke om arbetslivskriminalitet. För utskottet är det självklart att arbetstagarorganisationerna och deras representanter har och bör ha en betydelsefull roll i arbetet med att kontrollera oseriösa aktörer på den svenska arbetsmarknaden. Lika självklart är det att fackligt förtroendevalda ska få goda förutsättningar att utföra sitt viktiga arbete, och utskottet menar att det samlade regelverket tillgodoser just detta. När det gäller frågan om en myndighetsgemensam tipsfunktion vid misstänkt arbetslivskriminalitet noterar utskottet det förslag som Delegationen mot arbetslivskriminalitet presenterat. Utskottet kommer att följa regeringens fortsatta arbete med förslaget med stort intresse och kan inte se att det finns skäl att förekomma det. Det aktuella yrkandet bör därmed avslås.

När det gäller förslaget i partimotion 2025/26:307 (V) yrkande 22 om att införa en reglering motsvarande de norska bestämmelserna om lönestöld, noterar utskottet att Delegationen mot arbetslivskriminalitet gör bedömningen att det finns starka skäl som talar emot att införa en motsvarande reglering i Sverige. Däremot anser delegationen att det finns skäl att överväga att införa ett förbud mot förfaranden där en utbetald lön på ett otillbörligt sätt återförs till arbetsgivaren. Även när det gäller den här delen kommer utskottet att följa den fortsatta beredningen av utredningens förslag med intresse. Det aktuella yrkandet bör därmed avslås.

Mot bakgrund av det anförda och regeringens samlade politik på området bör riksdagen även avslå motion 2025/26:2665 (L) om ett nytt arbetssätt mot

arbetslivskriminalitet, som bl.a. inbegriper s.k. fenomenbaserad offentlig förvaltning.

Arbetsmiljöbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetsmiljöbrott.

Jämför reservation 17 (S) och 18 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) anser motionärerna att mer behöver göras för att komma åt de aktörer som struntar i regler och begår arbetsmiljöbrott. Motionärerna vill därför se över lagstiftningen om arbetsmiljöbrott så att fler kan lagföras (yrkande 48). Motionärerna yrkar även på en översyn av lagstiftningen om arbetsmiljöbrott kopplat till skydd mot kemiska och biologiska risker som kan orsaka sjukdom (yrkande 49).

I kommittémotion 2025/26:2371 anser Ciczie Weidby m.fl. (V) att lagstiftningen om arbetsmiljöbrott är otillräcklig. Regeringen bör enligt motionärerna återkomma med förslag om straffansvar för fler arbetsmiljöbrott (yrkande 14). Motionärerna ser också behov av en översyn av lagstiftningen om företagsbot i syfte att förbättra tillämpningen och skärpa straffen för arbetsmiljöbrott (yrkande 15). Vidare menar motionärerna att en orsak till att relativt få dödsolyckor leder till åtal är den utspridda lagstiftningen, som försvårar utredningsarbetet. Det bör därför införas en arbetsmiljöbalk för att åstadkomma en mer enhetlig lagstiftning för arbetsmiljön och göra det lättare att utreda arbetsmiljöbrott (yrkande 18).

Bakgrund

Arbetsmiljöbrott och företagsbot

Arbetsmiljöbrotten regleras i 3 kap. 10 § brottsbalken, som föreskriver att om brott som anges i 7–9 §§ (vållande till annans död, vållande till kroppsskada och framkallande av fara för annan) har begåtts genom att någon uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosatt vad som i enlighet med arbetsmiljölagen ålegat honom eller henne för att förebygga ohälsa eller olycksfall, kan han eller hon dömas för arbetsmiljöbrott. Det är straffskalan i respektive paragraf som ligger till grund för den påföljd som döms ut.

Utöver att individer kan straffas kan det bli aktuellt med företagsbot enligt 36 kap. 7 § brottsbalken om brottet har begåtts i näringsverksamhet, offentlig verksamhet som kan jämföras med näringsverksamhet eller annan

verksamhet som ett företag bedriver, om brottet har varit ägnat att leda till en ekonomisk fördel för företaget. Storleken på företagsboten regleras i 36 kap. 24 och 25 §§ som bl.a. innehåller bestämmelser om högre företagsbot för större företag och vid särskilt klandervärd brottslighet. Maxtaket för företagsboten är 500 miljoner kronor. Bestämmelserna om tillämpningsområdet och storleken på företagsboten gäller sedan den 1 januari 2020 (prop. 2018/19:164, bet. 2019/20:JuU10, rskr. 2019/20:45).

Straffreformutredningen

Straffreformutredningen har haft i uppdrag att se över straffskalorna och reformera påföljdssystemet med syftet att straffskalorna på ett bättre sätt än i dag ska återspegla brottens allvar och att påföljderna som döms ut ska framstå som rimliga och rättvisa (dir. 2023:115 och dir. 2023:181). I betänkandet En straffreform (SOU 2025:66) föreslås det att påföljdssystemet får en helt ny struktur med bl.a. nya regler för straffmätningen och införandet av villkorligt fängelse. När det gäller arbetsmiljöbrott anför utredningen bl.a. följande (s. 1083):

De tillämpliga straffskalorna för de gärningar som är att rubricera som arbetsmiljöbrott kan utläsas ur de paragrafer till vilka bestämmelsen om arbetsmiljöbrott hänvisar. Enligt vår mening finns det inte anledning att ändra bestämmelsen om arbetsmiljöbrott. Genom de ändringar vi föreslår av vissa av brotten som bestämmelsen om arbetsmiljöbrott hänvisar till ändras samtidigt indirekt vilka straff som kan dömas ut för de brott som är att rubricera som arbetsmiljöbrott. Att så blir fallet framstår som lämpligt.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

I januari 2026 beslutade regeringen om lagrådsremissen Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor. Lagrådsremissen bygger på delar av Straffreformutredningens betänkande.

Beslutade och aviserade satsningar i budgetpropositioner

I budgetpropositionen för 2025 föreslog regeringen fortsatta åtgärder som syftade till att stärka rättsväsendets brottsbekämpande förmåga och effektivitet samt till att förstärka samhällets reaktion på brott genom bl.a. mer resurser till rättsväsendet, nya verktyg till brottsbekämpningen och skärpta straff. Regeringen ökade medlen till bl.a. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar. Utgiftsramarna för rättsväsendet mellan 2023 och 2027 beräknades växa från 69 till 100 miljarder kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2024/25:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.9, bet. 2024/25:JuU1, rskr. 2024/25:86).

I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen fortsatta åtgärder som syftar till att stärka rättsväsendets brottsbekämpande och brottsförebyggande förmåga samt till att förstärka samhällets reaktion på brott genom bl.a. mer resurser till rättsväsendet. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2025/26:1 utg.omr. 4 avsnitt 3.9, bet. 2025/26:JuU1, rskr. 2025/26:101).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetsmiljöbrott behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 34 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

För utskottet är det en självklarhet att alla har rätt till en trygg och säker arbetsmiljö. Det är en bild som också delas av de flesta arbetsgivare i Sverige. Samtidigt finns det dessvärre arbetsgivare som inte tar sitt arbetsmiljöansvar på allvar och som missköter sitt arbetsmiljöarbete. Kunskap och förebyggande åtgärder är centrala för att motverka överträdelse av arbetsmiljölagstiftningen. Men ytterst måste arbetsmiljöbrott mötas med straffrättsliga ingripanden.

I kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkandena 48 och 49 samt 2025/26:2371 (V) yrkandena 14 och 18 vill motionärerna se förändringar av regelverket så att fler arbetsmiljöbrott kopplas till straffansvar och att det införs en arbetsmiljöbalk för att underlätta brottsutredningar på området. För att personer som begår brott inte ska gå ostraffade måste det brottsutredande arbetet underlättas. Här vill utskottet särskilt framhålla det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet, och utskottet välkomnar att detta uppdrag har förlängts. Ett gott samarbete mellan Arbetsmiljöverket, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten är avgörande för att effektivt kunna utreda allvarliga arbetsmiljöbrott. Utskottet vill också framhålla att Arbetsmiljöverket under mandatperioden löpande har fått utökade resurser för att kunna stärka sin tillsyn och genomföra ett utökat antal inspektioner.

Vidare välkomnar utskottet att regeringen under hela mandatperioden har prioriterat arbetet med att bekämpa arbetslivskriminalitet, inklusive arbetsmiljöbrott, genom betydande och uthålliga satsningar på rättsväsendet. Utskottet är övertygat om att regeringen kommer att följa utvecklingen och vid behov göra ytterligare satsningar eller vidta andra åtgärder på området. Utskottet noterar i sammanhanget att det har lämnats ett utredningsförslag om ett reformerat påföljdssystem, vilket inkluderar straffskalan för arbetsmiljöbrott. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att straffskalorna på ett bättre sätt än i dag bör återspegla brottens allvar. Utskottet noterar också att regeringen har beslutat om en lagrådsremiss som bygger på delar av Straffreformutredningens förslag.

Därmed kan utskottet konstatera att regeringen bedriver ett synnerligen aktivt arbete med koppling till de frågor som motionärerna tar upp. Utskottet ser därför inte skäl att ta något initiativ på området, varför de aktuella yrkandena bör avslås.

När det gäller frågan om företagsbot, som tas upp i kommittémotion 2025/26:2371 (V) yrkande 15, konstaterar utskottet att regelverket ändrades för ett antal år sedan. Ett av syftena med denna reform var att säkerställa att det är möjligt att döma ut böter som är kännbara även för företag med mycket

god betalningsförmåga. Däremot syftade regeländringarna inte till att generellt bestraffa företag hårdare. Utskottet har inte någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av att lagstiftningen ska tillämpas i linje med lagstiftarens intentioner och att allvarliga överträdelser ska mötas med kännbara sanktioner. Utskottet förutsätter dock att regeringen noga följer utvecklingen och vid behov vidtar åtgärder. Det finns således inte skäl att för närvarande se över lagstiftningen om företagsbot vid arbetsmiljöbrott. Det aktuella yrkandet bör därför avslås.

Arbetsmiljöverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Arbetsmiljöverket.
Jämför reservation 19 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 anser Ardalan Shekarabi m.fl. (S) att det behövs åtgärder för att Sverige på sikt ska uppfylla ILO:s rekommendation om en arbetsmiljöinspektör per 10 000 arbetstagare (yrkande 34). Vidare anser motionärerna att Arbetsmiljöverket för att höja säkerheten på svenska arbetsplatser bör höja ambitionerna ytterligare när det gäller antalet arbetsplatsinspektioner samt anställa fler inspektörer med specialistkunskaper (yrkandena 45 och 46). Åtgärder för att arbetsmiljöinspektörer ska få tillräcklig branschspecifik kunskap efterfrågas även i motion 2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 2.

Vidare i kommittémotion 2025/26:3590 ser motionärerna behov av att öka kännedomen om Arbetsmiljöverkets tipsfunktion och göra den tillgänglig på fler språk (yrkande 47).

I motion 2025/26:1502 ser Jamal El-Haj (-) behov av att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet genom ökade resurser till Arbetsmiljöverket, utökad tillsyn samt utbildningsinsatser för arbetsgivare och skyddsombud, med särskilt fokus på psykisk ohälsa och belastningsskador (yrkande 1).

Bakgrund

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har bl.a. haft i uppdrag att analysera genomslaget för arbetsmiljöstrategin 2021–2025 (dir. 2024:56). När det gäller Arbetsmiljöverkets arbete framgår det av betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) att strategin i sin helhet hittills haft ett betydande genomslag i Arbetsmiljöverkets arbete. Med utgångspunkt i strategin identifierades sex prioriterade områden som

myndigheten valde att arbeta med under perioden: digitalisering, den utökade nollvisionen, arbetsmiljö inom välfärden, arbetslivskriminalitet, regel-förnyelse samt den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Arbetsmiljöverkets tillsyn

Allmänt om tillsynen

Av 7 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) följer att Arbetsmiljöverket har tillsynsansvaret över att arbetsmiljölagens regler följs på svenska arbetsplatser. Myndigheten har ett antal offentligrättsligt sanktionerade verktyg för att se till att regleringen följs och kan bl.a. besluta om förelägganden om åtgärder eller om förbud i verksamheten.

Av 2 § förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket framgår att Arbetsmiljöverket ska planera tillsynen främst med utgångspunkt i analyser av arbetsmiljörisker och risk för att aktörer medvetet bryter mot regelverket.

Uppdrag om inspektörernas branschkunskap

Arbetsmiljöverket har haft i uppdrag att redovisa hur myndigheten säkerställer att inspektörerna har tillräcklig branschkunskap (A2020/02038). I sin återsrapport framhåller myndigheten att behovet av branschkunskap måste ses i ett helhetsperspektiv. Arbetsmiljöverket har utvecklat sin organisation och sitt arbetssätt. Tillsynen har förändrats de senaste 25–30 åren från detalj- till funktionskrav, och det är i dag inte de traditionella arbetsmiljöproblemen med koppling till industri och annan tung fysisk miljö som helt dominerar tillsynen. Som en konsekvens av utvecklingen finns det krav på en bredare kompetens och ett bredare angreppssätt i inspektörsrollen. Brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet är ofta en avgörande faktor bakom dödsfall i arbetsmiljön. Arbetsmiljöverket anser sig ha en rekryteringsprincip som säkerställer att verksamheten kommer att vara effektiv även på lång sikt (dnr AV 2019/074162).

Årsredovisning för 2025

Av myndighetens årsredovisning framgår att totalt 28 531 förrättningar genomfördes under 2025, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med året före. Även antalet förrättningar per heltidsarbetande inspektör minskade med 3 procent från 113 till 110 inspektioner. Byggverksamhet och tillverkning var de två mest inspekterade branscherna 2025. När det gäller distansinspektioner anges det att 3 589 av de totalt 28 531 inspektionerna under 2025 var inspektioner på distans, vilket är en minskning från föregående år.

Myndigheten anger att det minskade antalet inspektioner ska ses i ljuset av ett par omständigheter som har påverkat verksamheten under året: dels Arbetsmiljöverkets nya författningar som trädde i kraft vid nyåret, dels den omorganisation som genomförts för att stärka den långsiktiga förmågan och skapa en tydligare ansvarsfördelning. På sikt bedöms detta arbete öka

effektiviteten i tillsynsverksamheten och förbättra förutsättningarna för att genomföra fler inspektioner.

Uppdrag om oanmälda fysiska inspektioner

Genom regleringsbrevet för 2024 har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka andelen oanmälda fysiska inspektioner. I årsredovisningen för 2024 rapporterar myndigheten att den prioriterat att öka metodanvändandet inom den planerade tillsynen för att öka antalet oanmälda fysiska inspektioner.

I årsredovisningen för 2025 rapporterar myndigheten att antalet oanmälda inspektioner för 2025 var 10 348, vilket är en ökning med 11 procent jämfört med 2024 (9 340 oanmälda inspektioner).

Uppdrag om en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn

Genom regleringsbrevet för 2025 har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att under perioden 2025–2028 bedriva ett utvecklingsarbete för en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn. I sin delredovisning av uppdraget i augusti 2025 anför myndigheten att arbetet bedrivs med fokus på långsiktig utveckling för hållbara och effektiva analys- och utvärderingsmetoder, utveckling av ändamålsenliga tekniska lösningar samt med inriktning på att tillgängliggöra information. Myndigheten bedömer att nuvarande urvalsprocess ger en träffsäker tillsyn och att den aktuella beredningsprocessen inbegriper ett antal ändamålsenliga steg, samtidigt som att förutsättningarna för verksamheten behöver utvecklas på flera sätt (dnr AV 2025/047364).

Uppdrag om åtgärdsplaner för genomförandet av arbetsmiljöstrategin

Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap har i uppdrag att årligen ta fram åtgärdsplaner inom sina respektive områden för att genomföra arbetsmiljöstrategin i samverkan med arbetsmarknadens parter (A2021/00338). I detta ingår att vidta åtgärder som exempelvis att utveckla och utvärdera nuvarande arbetsmiljöregler och utveckla och ta fram relevant statistik och kunskap om arbetsmiljö. Uppdraget slutredovisades den 26 februari 2026.

Beslutade och aviserade satsningar i budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2025 föreslog regeringen ökade medel till Arbetsmiljöverket för en skärpt och effektivare tillsyn för att motverka dödsolyckor och andra allvarliga arbetsmiljörisker. I detta ingick att utveckla hur urvalet av vilka arbetsplatser som ska inspekteras görs för att tillsynen i större utsträckning ska riktas mot de arbetsplatser där riskerna är som störst. Anslaget ökades därför med 50 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknades anslaget öka med 75 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 beräknades det öka med 100 000 000 kronor. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag, och riksdagen biföll utskottets förslag (prop. 2024/25:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.6, bet. 2024/25:AU2, rskr. 2024/25:107).

ILO om arbetsmiljöinspektörer

ILO har genom åren antagit en rad konventioner och rekommendationer på arbetarskydds- och arbetsmiljöområdet. I ett par instrument som ILO antagit har det närmare fastställts hur ett inspektionssystem bör vara uppbyggt och vad det ska ha för uppgifter. ILO:s konvention (nr 81) om arbetsinspektion inom industri och handel antogs 1947, och av artikel 10 framgår att det ska finnas ett tillräckligt antal arbetsinspektörer för att ett effektivt fullgörande av inspektionens uppgifter ska vara möjligt. Sverige ratificerade konventionen i november 1949 (rskr. 1949:231).

Under senare år har ILO:s rekommendationer om inspektionsverksamheten utvecklats och förtydligats, t.ex. i Guidelines on general principles of labour inspection, där det framgår att behovet av arbetsmiljöinspektörer måste bedömas utifrån nationella förhållanden, såsom arbetsmarknadens struktur, arbetsplatsernas antal och karaktär samt vilka uppgifter tillsynsmyndigheten ansvarar för. Att tillämpa en kvot som enbart baseras på antalet yrkesinspektörer per ett givet antal arbetstagare anser ILO därför inte är lämpligt (ILO 2022, Ilostat 2024).

Arbetsmiljöverkets tipsfunktion

En tipsfunktion för att anmäla arbetsmiljöproblem finns på Arbetsmiljöverkets webbplats under rubriken Tipsa om risker i arbetsmiljön. I årsredovisningen för 2024 anges det att tjänsten har klarspråksgranskats och översatts till engelska, liksom att tjänsten har marknadsförts i olika kanaler. Vidare informerar myndighetens svarstjänst om möjligheten för arbetstagare att tipsa om bristande arbetsmiljö, och den som av någon anledning inte kan använda tipsfunktionen, t.ex. på grund av språksvårigheter, får hjälp att lägga in tipset.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om Arbetsmiljöverket behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 47 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Genom sitt tillsynsansvar har Arbetsmiljöverket en avgörande betydelse för arbetsmiljöarbetet på den svenska arbetsmarknaden. Uppdraget uppfylls huvudsakligen genom att myndigheten ser till att arbetsmiljölagen följs och att det ute på arbetsplatserna bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att förebygga och därigenom minska riskerna för arbetsskador. I kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkandena 34 och 45 ser motionärerna behov av att vidta åtgärder för att dels öka antalet arbetsplatsinspektioner, dels öka antalet arbetsmiljöinspektörer så att Sverige uppfyller ILO:s rekommendation på

området. I motion 2025/26:1502 (-) yrkande 1 finns förslag om bl.a. ökade resurser till Arbetsmiljöverket.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i fråga om att Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet är en central del av myndighetens arbete. När det gäller motionsförslaget om att uppfylla vad som framställs som en ILO-rekommendation om ett specificerat antal inspektörer kan utskottet inte finna belägg för att det finns ett sådant krav. Utskottet vill hellre framhålla vad ILO uttalar om att det ska finnas ett tillräckligt antal arbetsinspektörer för att säkerställa ett effektivt fullgörande av inspektionens uppgifter. Enligt utskottets uppfattning uppfyller Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet dessa krav.

Det bör även framhållas att utskottet under beredningen av budgetpropositionen för 2026 välkomnade ytterligare medel till Arbetsmiljöverket för en skärpt och effektivare tillsyn mot dödsolyckor och andra allvarliga arbetsmiljörisker. Dessa uthålliga satsningar gör det möjligt för myndigheten att stärka sin tillsyn och genomföra fler arbetsmiljöinspektioner. Utskottet kan också konstatera att myndigheten under 2025 vidtog flera åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att genomföra fler inspektioner.

På samma gång vill utskottet poängtera att inte ens en aldrig så god inspektionsverksamhet kan hindra alla arbetsolyckor och dödsolyckor på den svenska arbetsmarknaden. Grunden ligger i stället i det systematiska arbetsmiljöarbete som bedrivs ute på arbetsplatserna och de förebyggande åtgärder som vidtas där. Utskottet ser positivt på det arbete som regeringen gör för att stärka både inspektionsverksamheten och arbetsmiljöarbetet i stort.

Utskottet noterar vidare att inspektionsverksamheten även är föremål för överväganden i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 46 och motion 2025/26:2737 (S) yrkande 2 där motionärerna framhåller vikten av branschkunskap hos inspektörerna. Utskottet gör ingen annan bedömning än motionärerna i fråga om att det bör vara kvalificerade och kunniga personer som ansvarar för Arbetsmiljöverkets inspektioner. Det är också utskottets uppfattning att myndigheten har kompetenta inspektörer som ansvarar för tillsynen. Utskottet noterar också att myndigheten själv i en återrapport har angett att inspektörernas behov av branschkunskap måste ses i ett helhetsperspektiv och att myndigheten bedömer att verksamheten kommer att vara effektiv på lång sikt. Utskottet delar Arbetsmiljöverkets bedömning i detta avseende.

När det gäller Arbetsmiljöverkets tipsfunktion, som tas upp i kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 47, noterar utskottet att myndigheten har genomfört en del förändringar och att funktionen har marknadsförts i olika kanaler. Utskottet kan inte uppfatta situationen på annat sätt än att myndigheten prioriterar tipsfunktionen på det sätt som efterfrågas av motionärerna.

Mot bakgrund av det som anförts bör samtliga yrkanden avslås.

Sanktionsavgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sanktionsavgifter.
Jämför reservation 20 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3586 lyfter Teresa Carvalho m.fl. (S) behovet av att intensifiera arbetet mot ekonomisk brottslighet och arbetslivskriminalitet, bl.a. genom förstärkt tillsyn och höjda sanktionsavgifter (yrkande 40).

I kommittémotion 2025/26:3590 anser Ardalán Shekarabi m.fl. (S) att sanktionsavgifterna kopplat till arbetsmiljöregler bör ses över, bl.a. för att säkerställa att de är tillräckligt kännbara (yrkanden 39). Motionärerna ser också ett behov av att införa stegrande sanktionsavgifter för arbetsgivare som återkommande bryter mot arbetsmiljöregler (yrkande 40). Motionärerna pekar också på möjligheten att koppla storleken på sanktionsavgiften till företagets omsättning (yrkande 41). I motionen lyfter motionärerna också fram att en utökning av Arbetsmiljöverkets möjlighet att använda sanktionsavgifter kan stärka kvinnors rätt till en god arbetsmiljö. Motionärerna anser att regeringen ska verka för att arbetsmiljöreglerna ska ge samma skydd för kvinnor och män oavsett yrke, bransch eller sektor (yrkande 42).

Vidare i samma motion menar motionärerna att det är problematiskt att sanktionsavgifter i dag inte kan kopplas till föreskrifterna för det systematiska arbetsmiljöarbetet respektive organisatorisk och social arbetsmiljö. Arbetsmiljöverket bör därför få ett utökat bemyndigande att föreskriva sanktionsavgifter i enlighet med förslagen i den statliga utredningen Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus (yrkande 43). Avsikten ska vara att införa sanktionsavgifter kopplat till fler föreskrifter. Ett liknande förslag framförs i motion 2025/26:3460 av Johan Andersson m.fl. (S). Slutligen i kommittémotion 2025/26:3590 anser motionärerna att Arbetsmiljöverket bör ges möjlighet att utdöma sanktioner mot arbetsgivare som utestänger eller på annat sätt hindrar fackliga skyddsombud från att delta i riskbedömningar eller inspektioner kopplat till arbetsplatsen (yrkande 53).

Bakgrund

Rättslig bakgrund

Sanktionsavgifter regleras i 8 kap. 5–10 §§ arbetsmiljölagen (1977:1160). Eftersom arbetsmiljölagen är en ramlag reglerar den endast de allmänna ramarna för sanktionsavgiftssystemet. När det gäller sanktionsavgiftens storlek framgår det av 8 kap. 5 § andra stycket att en sanktionsavgift ska vara lägst 1 000 kronor och högst 1 000 000 kronor.

Regeringen har delegerat sin föreskriftsrätt på området till Arbetsmiljöverket genom 18 § första stycket 4 arbetsmiljöförordningen (1977:1166). De närmare bestämmelserna om sanktionsavgifter finns därför i Arbetsmiljöverkets föreskrifter, bl.a. i AFS 2023:10 om risker i arbetsmiljön och AFS 2023:11 om säker användning av arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning.

Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö

Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö har bl.a. haft i uppdrag att analysera om sanktionsavgifter bör kunna tas ut för överträdelse av vissa föreskrifter eller vissa delar av sådana föreskrifter som meddelats i anslutning till 4 kap. 10 § arbetsmiljölagen (dir. 2021:44). I betänkandet Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus (SOU 2022:45) föreslås bl.a. en utökad möjlighet för Arbetsmiljöverket att använda sig av sanktionsavgifter. Utredningen föreslår att Arbetsmiljöverket får ett bemyndigande att föreskriva om sanktionsavgifter för överträdelse av föreskrifter som innehåller krav på områdena systematiskt arbetsmiljöarbete samt organisatorisk och social arbetsmiljö. Utredningen anser att bemyndigandet av lagtekniska skäl inte bör kopplas till vissa befintliga föreskrifter utan i stället till särskilt angivna arbetsmiljöområden. Betänkandet har remissbehandlats.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Dåvarande Myndigheten för arbetsmiljökunskap hade inom ramen för sitt uppdrag att utvärdera och analysera effekter av genomförda statliga reformer initierat en effektutvärdering av sanktionsavgifter för överträdelse av arbetsmiljölagen (Mynak, rapport 2024:3).

I sin redovisning från februari 2024 drar myndigheten ett antal övergripande slutsatser, bl.a. att sanktionsavgifterna har haft en konstruktion som är rimlig i förhållande till problembilden och till instrumentets mål om en säkrare arbetsmiljö och effektivt genomförande. Det finns dock otydligheter om förutsättningarna för att nå målen om säkrare arbetsmiljö. Med ett förtydligande av vad arbetsgivare bör göra både innan en sanktionsavgift utfärdas och därefter skulle Arbetsmiljöverket kunna verka för att ge bättre stöd åt arbetsgivare och förhindra olyckor.

Vidare har det visat sig att implementeringen av sanktionsavgiftssystemet har påtagliga problem i samband med informationsspridning och med att nå den önskade nivån av tydlighet och transparens. Problemen har enligt rapportförfattarna varit särskilt stora när det gäller information till organisationer i kvinnodominerade sektorer och organisationer med färre än tio anställda. Detta har gjort det svårt att nå målen i dessa grupper, och det har troligen också bidragit till lägre tilltro till Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet och till sanktionsavgifter.

Delegationen mot arbetslivskriminalitet

Den ovannämnda Delegationen mot arbetslivskriminalitet gör i sitt slutbetänkande ett antal överväganden när det gäller användningen av sanktionsavgifter (SOU 2025:25). Delegationen anför att det när det gäller att komma till rätta med arbetslivskriminalitet kan vara lämpligt att upprepade överträdelse leder till mer kännbara sanktioner än en enstaka överträdelse. För delegationen framstår det också som rimligt att i större utsträckning än vad som är brukligt i dag indexera sanktionsavgifter, lämpligen i förhållande till prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken. Delegationen föreslår bl.a. att sanktionsavgiften i utstationeringsförordningen höjs, differentieras och indexeras. Delegationen föreslår också en sanktionsavgift kopplad till utlänningslagstiftningens krav på vissa anställningsvillkor. Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket har haft i uppdrag att bedriva ett utvecklingsarbete för att säkerställa enhetlighet och rättssäkerhet i tillämpningen av sanktionsavgifter samt för att inspektörerna ska ges förutsättningar att bedriva myndighetsutövning. I uppdraget har också ingått bl.a. att särskilt analysera hur sanktionsavgifter kan bidra till att arbetsgivare vidtar åtgärder som förebygger arbetsskador samt skillnader mellan kvinno- och mansdominerade branscher. I sin redovisning från december 2025 (AV dnr 2025/035789) framhåller myndigheten bl.a. följande:

Arbetsmiljöbestämmelserna behöver förändras ur ett jämställdhetsperspektiv. Insatser behövs för att bromsa den arbetsrelaterade ohälsan som har ökat hos kvinnor och i kvinnodominerade sektorer. Ett steg i detta är att utöka möjligheten att förena fler bestämmelser med sanktionsavgift i syfte att komma åt de arbetsmiljöbrister som finns i kvinnodominerade sektorer. Förutom att sanktionsavgifter ger ett ökat incitament för ansvarssubjekt att följa arbetsmiljöbestämmelserna, så har det också ett viktigt signalvärde ur ett jämställdhetsperspektiv, att de regler som ofta inte efterlevs i kvinnors arbetsmiljö, förenas med sanktionsavgift.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om sanktionsavgifter behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 52 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Sanktionsavgifter inom arbetsmiljöområdet används för att främja en säker och hälsosam arbetsmiljö genom att skapa incitament för arbetsgivare att följa lagstiftningen. Utskottet noterar att motionärerna i kommittémotionerna 2025/26:3586 (S) yrkande 40, 2025/26:3590 (S) yrkandena 39–43 och 53 och 2025/26:2371 (V) yrkande 20 samt i motion 2025/26:3460 (S) vill se

förändringar av sanktionssystemet, både i fråga om storleken på avgiften och i fråga om en utökning av Arbetsmiljöverkets möjlighet att använda sanktionsavgifter.

Utskottet anser att en självklar utgångspunkt för allt arbetsmiljöarbete bör vara att kvinnor och män oavsett yrke, bransch eller sektor ska få samma grundläggande skydd på den svenska arbetsmarknaden. Arbetsmiljölagstiftningen bygger på att arbetsgivaren ansvarar för arbetsmiljön och samverkar med sina arbetstagare för att åstadkomma en bra arbetsmiljö. En självklar utgångspunkt i detta arbete är att skyddsombuden utan hinder ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt arbetsmiljölagen. I dessa avseenden har alltså utskottet ingen annan uppfattning än motionärerna.

När det gäller storleken på sanktionsavgifterna konstaterar utskottet att det gällande regelverket bygger på fasta beloppsmässigt begränsade avgifter, som inte är relaterade till företagets omsättning. Enligt utskottets uppfattning bidrar detta till förutsebarhet och likabehandling. Att koppla avgiften till omsättningen riskerar bl.a. att leda till oskäligt höga sanktioner för stora företag även vid mindre överträdelser.

När det gäller frågan om att införa nya möjligheter till sanktionsavgifter vill utskottet framhålla betydelsen av att belysa frågan från alla håll innan det görs några förändringar. Det är fråga om ett kraftfullt instrument, och föreskrifter som eventuellt skulle komma att omfatta en ny möjlighet bör vara förutsebara, tydliga och kopplade till situationer med hög risk för att arbetstagare drabbas av ohälsa eller olycksfall. Utskottet är samtidigt medvetet om att nuvarande sanktionsavgifter främst träffar mansdominerade branscher (t.ex. bygg och industri), medan kvinnodominerade sektorer (t.ex. vård och omsorg) ofta har arbetsmiljöbrister i områden där sanktionsavgifter inte är möjliga.

Utskottet konstaterar att frågan om sanktionsavgiftssystemets utformning under senare tid har varit föremål för ett par utredningar som lämnat förslag om bl.a. ökande sanktioner vid upprepade överträdelser. Dessutom kan noteras att såväl Myndigheten för arbetsmiljökunskap som Arbetsmiljöverket har haft uppdrag med koppling till sanktionsavgiftssystemet och i sina respektive redovisningar kommit med värdefulla analyser och förslag, bl.a. om att förena fler bestämmelser med sanktionsavgift för att komma åt de arbetsmiljöbrister som finns i kvinnodominerade sektorer. Utskottet är inte berett att föregripa det pågående arbetet men utgår från att regeringen noga följer utvecklingen och är beredd att vid behov vidta åtgärder. Således finns det i nuläget inte skäl för något initiativ på området.

Med det anförda bör samtliga yrkanden avslås.

Företagshälsovården

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om företagshälsovården.

Jämför reservation 21 (S, V), 22 (V) och 23 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 betonar Ardalan Shekarabi m.fl. (S) vikten av att förbättra tillgången till företagshälsovård för alla anställda. Motionärerna anser att arbetsmiljölagen bör ändras i linje med de förslag som har lämnats av Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö (yrkande 63). Vikten av att göra företagshälsovården tillgänglig för alla anställda framhålls även i motion 2025/26:1887 av Magnus Manhammar (S). Även Mirja Räihä m.fl. (S) lyfter i motion 2025/26:1147 fram värdet av en likvärdig tillgång till företagshälsovård och ser behov av en översyn av företagshälsovårdens uppdrag, funktioner och finansiering.

I kommittémotion 2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas (yrkande 1). Vidare noterar motionärerna att Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö har lämnat förslag om förtydliganden i arbetsmiljölagen för att öka användningen av företagshälsovård i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Motionärerna anser att det förslaget bör genomföras (yrkande 2).

I kommittémotion 2025/26:3544 framhåller Nils Seye Larsen m.fl. (MP) vikten av att motverka stress och psykisk ohälsa i arbetslivet och ser ett behov av skärpta krav på arbetsgivarna och en stärkt företagshälsovård (yrkande 24).

I motion 2025/26:2657 anser Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) att företagshälsovården bör stärkas och ges i ett tätare samspel med arbetsgivaren (yrkande 1).

Bakgrund

Rättslig bakgrund

Enligt 3 kap. 2 c § arbetsmiljölagen (1977:1160) ska arbetsgivaren se till att de anställda har tillgång till den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver. Med företagshälsovård menas en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården ska särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa.

Av 15 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete framgår att arbetsgivaren ska anlita företagshälsovård, eller motsvarande sakkunnig hjälp utifrån, om det inte finns tillräcklig kompetens inom den egna verksamheten för det systematiska arbetsmiljöarbetet, eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering. När företagshälsovård, eller motsvarande sakkunnig hjälp anlitas, ska den vara av tillräcklig omfattning, ha tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för detta arbete.

Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö

Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö har bl.a. haft i uppdrag att analysera och föreslå hur arbetsmiljölagen kan förtydligas så att arbetsgivare som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet i högre utsträckning än i dag använder företagshälsovård i det förebyggande arbetsmiljöarbetet (dir. 2021:44).

I betänkandet Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus (SOU 2022:45) föreslår utredningen att bestämmelsen om systematiskt arbetsmiljöarbete i 3 kap. 2 a § arbetsmiljölagen ska förtydligas på så vis att en hänvisning införs i den paragrafen till bestämmelsen om företagshälsovård i 3 kap. 2 c §. Utredningen menar att det kan tydliggöra vad som menas med företagshälsovård i sammanhanget och påminna om att arbetsgivaren har ansvar för att svara för att företagshälsovård i vissa fall finns att tillgå.

Utredningen föreslår även ett förtydligande i 6 kap. 9 § arbetsmiljölagen som handlar om skyddskommittén och vilka frågor som ska behandlas i det forumet. Det ska tydligt framgå att frågor om företagshälsovård i det förebyggande arbetsmiljöarbetet ska behandlas i skyddskommittén.

Betänkandet har remissbehandlats.

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har haft i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringens arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030 (dir. 2024:56). I betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) anger utredningen att förslaget till ny strategi i hög grad bygger vidare på regeringens strategi för 2021–2025 genom att utgå från i grunden samma vision och målsättningar.

När det gäller delmålet ett hälsosamt arbetsliv anför utredningen att det handlar om att arbetslivet ska bidra till hälsa, utveckling och välbefinnande. I målbilden för ett hälsosamt arbetsliv 2030 ingår bl.a. att organisatorisk och social arbetsmiljö förbättras, liksom att den psykiska ohälsan och de stressrelaterade problemen i arbetslivet minskar. I detta arbete kan enligt utredningen företagshälsovård bidra, jämte arbetsmarknadens parter, myndigheter och lärosäten.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om företagshälsovården behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 56 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Företagshälsovården är en aktör som genom sin roll som oberoende och sammanhållen expertresurs har en unik möjlighet att se sambanden mellan hälsa och arbetsmiljö på organisations-, grupp- och individnivå. Företagshälsovårdens arbete är viktigt inte minst i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och för att underlätta återgång i arbete. Utskottet ser positivt på företagshälsovårdens bidrag i arbetet med att skapa friska arbetsplatser. För att det ska vara möjligt för företagshälsovården att bidra på ett bra sätt krävs de bl.a. en god kompetensförsörjning, hög kvalitet och ett ändamålsenligt regelverk.

Utskottet noterar att samtliga motionsförslag i detta avsnitt tar sikte på åtgärder för att förbättra tillgången till företagshälsovård. Det tar sig olika uttryck hos motionärerna; exempelvis kan det handla om att göra den obligatorisk och tillgänglig för alla eller att koppla företagshälsovården till det förebyggande arbetsmiljöarbetet. I alla händelser uppfattar utskottet det som att motionärernas utgångspunkt är densamma, nämligen att framhålla den viktiga roll som företagshälsovården har att fylla i arbetsmiljöarbetet. Utskottet delar motionärernas positiva inställning till företagshälsovårdens roll på den svenska arbetsmarknaden.

Utskottet noterar att företagshälsovården har en framträdande roll i regeringens arbetsmiljöstrategi 2020–2025, där det bl.a. slås fast att företagshälsovården behöver utvecklas och stärkas, inte minst i det förebyggande arbetet. Utskottet utgår från att regeringen tar vidare och utvecklar denna inriktning i arbetet med att ta fram en ny arbetsmiljöstrategi. I sammanhanget bör även noteras att företagshälsovården finns med i de överväganden som görs av Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv. Utskottet konstaterar att utredningens betänkande har remissbehandlats och att det bereds inom Regeringskansliet, ett arbete som inte bör föregripas. Det finns också skäl att invänta resultatet av regeringens vidare hantering av utredningsförslaget om att arbetsmiljölagen ska förtydligas så att företagshälsovården i högre utsträckning ska användas i det förebyggande arbetet.

Avslutningsvis vill utskottet poängtera att det redan i dag finns tydliga lagstadgade krav på arbetsgivare att tillhandahålla företagshälsovård. Det är utskottets förhoppning att den övergripande inriktning som arbetsmiljöpolicen har och det arbete som pågår för att stärka företagshälsovården kommer att leda till ökad tillgång till en kompetent företagshälsovård.

Mot bakgrund av det som anförts ovan bör riksdagen avslå motionerna 2025/26:1147 (S), 2025/26:1887 (S), 2025/26:2371 (V) yrkande 1, 2025/26:2657 (L) yrkande 1 och 2025/26:3544 (MP) yrkande 24.

Stöd för återgång i arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stöd för återgång i arbetet. Jämför reservation 24 (V) och 25 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:2779 framhåller Isabell Mixter m.fl. (V) att kunskap om vilka insatser och vilket stöd som har bäst effekt för återgång i arbete är centralt för en effektiv utformning av arbetsplatsinriktat stöd till individen. I dag finns det inte någon aktör med ansvar för att samla in, sammanställa och sprida kunskap inom området. Motionärerna anser därför att Myndigheten för arbetsmiljökunskap bör få i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete (yrkande 28).

I kommittémotion 2025/26:3771 driver Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) linjen att lärosäten har ett rehabiliteringsansvar gentemot sjukskrivna studenter på samma sätt som arbetsgivare har ett ansvar för sjukskrivna anställdas återgång i arbete. Motionärerna ser därför ett behov av att Arbetsmiljöverket ges i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för lärosätenas rehabiliteringsansvar (yrkande 2).

Bakgrund

Rättslig bakgrund

Av 3 kap 2 a § arbetsmiljölagen (1977:1160) framgår det att en arbetsgivare ska se till att det i verksamheten finns en på lämpligt sätt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet för fullgörande av de uppgifter som enligt arbetsmiljölagen och 30 kap. socialförsäkringsbalken vilar på arbetsgivaren.

Av 30 kap. 6 § socialförsäkringsbalken framgår bl.a. att arbetsgivaren har en skyldighet att under vissa förutsättningar upprätta en plan för återgång i arbete för arbetstagare som tillfälligt har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Bestämmelserna i arbetsmiljölagen utvecklas och preciseras av Arbetsmiljöverket, bl.a. i 3 kap. Arbetsmiljöverket föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:2) om planering och organisering av arbetsmiljöarbete. Arbetsanpassning definieras här som en förebyggande åtgärd för att undvika

ohälsa och sjukfrånvaro, samt vid återgång i arbete efter sjukfrånvaro. Arbetsanpassning kan vara tidsbegränsad eller varaktig.

Vidare framgår det av 15 § i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete att arbetsgivaren ska anlita företagshälsovård, eller motsvarande sakkunnig hjälp utifrån, om det inte finns tillräcklig kompetens inom den egna verksamheten för det systematiska arbetsmiljöarbetet, eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering.

Utredningen om tryggare och effektivare studier

Utredningen om tryggare och effektivare studier (U 2017:06) har bl.a. haft i uppdrag att undersöka vilka rehabiliteringsåtgärder som kan bli aktuella för studerande på alla utbildningsnivåer och föreslå vilka aktörer som ska ansvara för att rehabiliteringen genomförs. I sitt delbetänkande Ökad trygghet för studerande som blir sjuka (SOU 2018:9) anför utredningen att de huvudsakliga problemen i fråga om rehabiliteringsåtgärder för att hjälpa studerande att återgå i studier efter sjukdom är att det är oklart vad bestämmelserna innebär, att bestämmelserna i viss mån förefaller vara okända för de studerande och de aktörer som ansvarar för rehabiliteringsåtgärderna samt att vissa av bestämmelserna inte tillämpas.

Utredningen gör bedömningen att utbildningsanordnarna enligt gällande bestämmelser har ansvar för den studieinriktade rehabiliteringen av studerande som har drabbats av sjukdom. För att klargöra vad utbildningsanordnarnas ansvar innebär bör Arbetsmiljöverket därför få i uppdrag att i samråd med utbildningsanordnare ta fram riktlinjer eller på annat lämpligt sätt förtydliga hur utbildningsanordnarnas arbete bör bedrivas när det gäller åtgärder för att underlätta en återgång i studier.

I sitt remissvar ställer sig Arbetsmiljöverket kritiskt till utredningens förslag att myndigheten i samråd med utbildningsanordnare ska ta fram riktlinjer för att underlätta återgång till studier för studerande som blir sjuka. Naturliga samverkanspartner i att utveckla rehabiliteringsinsatser för studerande anser Arbetsmiljöverket exempelvis vara Högskoleverket, utbildningsanordnare, representanter för studenthälsan samt studerandeorganisationerna (dnr AV 2018/018521).

Betänkandet har remissbehandlats.

Uppdrag till Socialstyrelsen att stärka hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering

I oktober 2024 fick Socialstyrelsen i uppdrag att ytterligare stödja och utveckla hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och relaterad rehabilitering (S2024/01779). Socialstyrelsen ska bl.a. utreda hur myndigheten ytterligare kan främja kunskapsutvecklingen om sjukskrivning och rehabilitering, särskilt för området psykisk ohälsa, och vidta de åtgärder som bedöms lämpliga samt

vidareutveckla uppföljningen och utvärderingen av hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2026.

Tillsyn av arbetsgivares arbetsmiljö- och rehabiliteringsansvar

Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan har genom sina respektive regleringsbrev för 2025 haft i uppdrag att utveckla sin samverkan och tillsyn av arbetsgivares arbetsmiljö- och rehabiliteringsansvar. Av deras gemensamma redovisning framgår det bl.a. att det utifrån en plan för aktiv samverkan finns ett antal planerade eller pågående åtgärder som syftar till att antingen förbättra rutinerna för att lämna tips om arbetsgivare som brister i sitt ansvar eller kommunicera arbetsgivares ansvar för arbetsmiljö och rehabilitering. Under 2025 och 2026 planeras det för ett antal åtgärder för att stärka kunskapen om arbetsgivarens arbetsmiljö- och rehabiliteringsansvar. Insatserna kommer att rikta sig både internt mot medarbetare vid myndigheterna och externt mot arbetsgivare och berörda parter (dnr AV 2025/005661).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 59 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

En förutsättning för ett framgångsrikt arbetsmiljöarbete är att det bygger på gedigen kunskap och att insatser följs upp och utvärderas. I kommittémotion 2025/26:2779 (V) yrkande 28 föreslår motionärerna, enligt vad utskottet förstår, att regeringen ska ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det finns ett behov av fördjupad och forskningsbaserad kunskap inom arbetsmiljöområdet, och det gäller även kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete som är en viktig fråga för en fungerande arbetsmarknad. Utskottet noterar att Myndigheten för arbetsmiljökunskap nyligen har inordnats i Arbetsmiljöverkets verksamhet och att regeringen har angett att de uppgifter som tidigare låg på Myndigheten för arbetsmiljökunskap kommer att utföras med bibehållen effektivitet och kvalitet inom ramen för Arbetsmiljöverket. Det innebär att en och samma myndighet nu är ansvarig för såväl forskningsbaserad kunskapsinhämtning som regelarbete och tillsyn, vilket enligt utskottet skapar förutsättningar för en bättre samordning mellan forskning och praktik.

Vidare noterar utskottet uppdraget till Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan att utveckla sin samverkan och tillsyn av arbetsgivares arbetsmiljö- och rehabiliteringsansvar. Utskottet kommer med intresse att ta del av resultatet av detta arbete. Viktigt i sammanhanget är också uppdraget till Socialstyrelsen om hur myndigheten ytterligare kan främja kunskapsutvecklingen om sjukskrivning och rehabilitering.

Därmed framstår det som tydligt att det bedrivs ett aktivt arbete på området och utskottet sätter sin tillit till att regeringen noga följer utvecklingen och vid behov vidtar ytterligare åtgärder. Det aktuella motionsyrkandet bör därför avslås.

När det gäller frågan om lärosätenas rehabiliteringsansvar gentemot sjukskrivna studenter, som tas upp kommittémotion 2025/26:3771 (MP) yrkande 2, konstaterar utskottet att det i arbetsmiljölagen finns bestämmelser som ställer krav på att arbetsgivaren tar ansvar för arbetsanpassning och rehabilitering. Utskottet noterar att den utredning som motionärerna hänvisar till anser att det finns stöd för att detta även skulle gälla utbildningsanordnare, samtidigt som man påpekar att det i förarbetena inte görs några sådana överväganden. Utskottet för sin del nöjer sig med att konstatera att även om frågor om rehabilitering givetvis är angelägna framstår det inte som helt klarlagt vad som gäller för utbildningsanordnarna i detta avseende och inte heller vilken roll Arbetsmiljöverket eventuellt bör spela. I alla händelser är utskottet inte berett att i nuläget ta initiativ i den riktning som efterfrågas. Det aktuella motionsyrkandet bör därför avslås.

Arbetskläder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetskläder.

Jämför reservation 26 (S) och 27 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) konstaterar motionärerna att tillgången till arbetskläder och arbetsskor som kan förebygga belastningsskador inte är lika självklar inom kvinnodominerade yrken som inom andra branscher och sektorer. Motionärerna anser därför att regeringen bör verka för en jämställd tillgång till arbetskläder och arbetsskor (yrkande 61). Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 101. De regler som i dag gäller för skyddsutrustning behöver breddas till att även omfatta skor och kläder som t.ex. förhindrar förslitningsskador och begränsar smitta (yrkande 62).

I kommittémotion 2025/26:171 (V) uppmärksammar Nadja Awad m.fl. att reglerna för arbetsgivarens ansvar för att tillhandahålla arbetskläder inom vård och omsorg endast gäller kläder för inomhusbruk och inte heller omfattar skor.

Motionärerna anser därför att lämplig myndighet bör ges i uppdrag att utforma förslag om att arbetsgivaren ska betala och tillhandahålla arbetskläder för utomhusbruk och skor inom vård och omsorg i de fall det är relevant (yrkande 18).

I motion 2025/26:377 anser Michael Rubbestad (SD) att möjligheten att inrätta ett klädbidrag till förskolepersonal bör utredas.

Bakgrund

Rättslig bakgrund

Av 2 kap. 7 § arbetsmiljölagen (1977:1160) framgår att personlig skyddsutrustning ska användas om betryggande skydd mot ohälsa eller olycksfall inte kan nås på annat sätt. Utrustningen ska enligt bestämmelsen tillhandahållas genom arbetsgivarens försorg. Det är således arbetsgivaren som ska bekosta den personliga skyddsutrustning som arbetstagaren behöver för arbetet. Arbetsgivaren ska också se till att utrustningen fungerar och att den underhålls och repareras så att den är säker att använda. I Arbetsmiljöverkets föreskrifter preciseras arbetsgivarens ansvar i detta avseende, bl.a. i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:11) om säker användning av arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetskläder behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 62 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Gemensamt för motionärerna i detta avsnitt är att de lyfter fram frågan om tillgången till arbetskläder och arbetsskor inom kvinnodominerade yrkesgrupper. Det är för utskottet en självklarhet att alla ska ha rätt till en god och säker arbetsmiljö liksom att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i arbetslivet. Samtidigt kan utskottet konstatera att även om könssegregeringen på arbetsmarknaden i ett längre perspektiv tydligt har minskat, är det fortfarande så att det finns könsskillnader som delvis beror på att kvinnor och män traditionellt sett väljer olika yrken.

Det gällande regelverket om risker i arbetsmiljön ställer tydliga krav på att arbetsgivaren tar ansvar för att arbetstagarerna har den utbildning som krävs och den personliga skyddsutrustning som är nödvändig. När det gäller tillgången till arbetskläder och arbetsskor vill utskottet framhålla att arbetsmiljölagstiftningen inte ger utrymme för att ställa krav på att arbetsgivaren ska tillhandahålla arbetskläder och arbetsskor som inte är relaterade till skyddsbehov hos arbetstagarerna.

Med detta som utgångspunkt har arbetsmarknadens parter en central roll när det gäller arbetskläder och arbetsskor som inte anses vara personlig skyddsutrustning. I likhet med många andra arbetsmiljöfrågor har parterna möjlighet att genom förhandlingar nå fram till lösningar som är anpassade till olika yrkeskategorier.

Mot bakgrund av det som anförts ovan bör riksdagen avslå kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkandena 61 och 62 och 2025/26:3645 (S) yrkande 101 samt motionerna 2025/26:377 (SD) och 2025/26:171 (V) yrkande 18.

Kemiska riskkällor och luftföroreningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kemiska riskkällor och luftföroreningar.

Jämför reservation 28 (S) och 29 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) anser motionärerna att det bör införas krav på certifiering av utbildningsanordnare och innehåll i utbildningar för arbetstagare som hanterar risker med särskilda utbildningskrav (yrkande 66). Motionärerna föreslår också att det införs kunskapsprov och examination av utbildningar för arbetstagare som hanterar risker med särskilda utbildningskrav (yrkande 67). Vidare lyfter motionärerna fram behovet av fler och mer effektiva verktyg för att säkerställa att regelverket kring asbest följs (yrkande 68). Motionärerna lyfter även fram situationen för arbetstagare som arbetar i miljöer med risk för exponering av kvartsdamm, och menar att möjligheten och behovet av att införa skärpta regler för hantering av kvarts bör utredas (yrkande 69). Slutligen anser motionärerna att Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att kartlägga förekomsten av och risken med nya kemikalier och deras s.k. cocktaileffekter (yrkande 70).

I kommittémotion 2025/26:2371 anser Ciczie Weidby m.fl. (V) att det bör införas ett krav på godkännande, i enlighet med Arbetsmiljöverkets rekommendationer, för att utföra asbestutbildningar (yrkande 11).

Bakgrund

Rättslig bakgrund

I 7 kap. 3 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:10) om risker i arbetsmiljön definieras en kemisk riskkälla som kemiska ämnen och blandningar som kan medföra ohälsa eller olycksfall genom bl.a. sina hälsofarliga egenskaper eller genom att minska syrgashalten i luften. Av 8 kap. 3 § framgår att kvarts definieras som kiseldioxid som är kristallin eller delvis

kristallin. Föreskrifterna innehåller en mängd bestämmelser inriktade på att fastställa hur ohälsa och olycksfall i arbetet orsakade av bl.a. kemiska riskkällor ska förebyggas samt kompletterande bestämmelser om bl.a. kvarts.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten finns bestämmelser som syftar till att förebygga ohälsa eller olyckor som kan orsakas av bl.a. kemiska riskkällor, däribland asbest. När det gäller s.k. allmän utbildning vid arbete med risk för exponering för asbest framgår det av 3 kap. 14 § att arbetsgivaren ska se till att den instruktör som håller i utbildningen har dokumenterade kunskaper inom de områden som utbildningen omfattar. Det finns däremot inget krav på att utbildaren ska vara certifierad.

När det gäller kvarts framgår det av Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:14) om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön att gränsvärdet för detta ämne inte har ändrats sedan 2018. Enligt uppgift från Arbetsmiljöverket är en översyn av gränsvärdet för kvarts planerad inför nästkommande revidering av den s.k. gränsvärdeslistan.

Riksrevisionen

Enligt Riksrevisionens granskningsplan är tillsynen vid byggnadsarbeten som rör asbest ett av de områden som myndigheten fokuserar på under 2026. Granskningen kommer bl.a. att fokusera på tillståndsgivning för arbete och hantering av asbest, kontroll och tillsyn av arbetsplatser där arbete med asbest utförs samt framtagande av kunskapsunderlag för inspektörer och yrkesgrupper som hanterar asbest. Även regeringens styrning omfattas. Granskningen är planerad att publiceras i november 2026.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket har enligt sin instruktion särskilt till uppgift att ha tillsyn över att arbetsmiljölagstiftningen följs. Av myndighetens årsredovisning för 2025 framgår att det fortsatt har bedrivits arbete inom programmet om en utvidgade nollvision. Programmet syftar bl.a. till att skaffa kunskap om vilka exponeringar och arbetsmiljörisiker som leder till ett förkortat liv och hur de effektivast kan förebyggas. Programmet ska också öka kunskapen, engagemanget och förmågan hos arbetsgivare och andra intressenter att bedriva ett förebyggande arbete. Programmet består av fem projekt där varje projekt fokuserar på en särskild orsak till arbetsrelaterad död, däribland en nollvision för arbetsrelaterad död till följd av kemisk exponering.

När det gäller asbest har myndigheten haft i uppdrag att redovisa det egna arbetet med asbest och att ge förslag på åtgärder när det gäller utbildning om asbest (A2022/00995). I sin redovisning konstaterar myndigheten att den för närvarande inte har något uppdrag att bedöma kvaliteten i utbildningar eller att kontrollera utbildningsanordnare som erbjuder utbildning. I sammanhanget gör man bedömningen att ett system för kvalitetssäkring av utbildare skulle höja säkerheten för dem som hanterar asbest i arbetet (dnr AV 2022/038597).

Vidare när det gäller asbest har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att redovisa förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare som leder och deltar i arbete med asbest har tillräckliga kunskaper för att hantera asbest säkert (A2023/00160 och A2025/01272). I uppdraget ingår bl.a. att lämna förslag på hur Arbetsmiljöverket eller, om det bedöms lämpligt, en annan myndighet eller aktör kan tillhandahålla ett kunskapsprov som, inom ramen för Arbetsmiljöverkets prövning av tillstånd att hantera asbest, kan bekräfta att arbetstagare med utbildningsbevis för genomgången asbestutbildning har tillräckliga kunskaper enligt aktuella krav på utbildningens innehåll. Uppdraget ska redovisas senast den 15 oktober 2026.

När det gäller aktuella inspektioner kan noteras att Arbetsmiljöverket under 2025 och 2026 inspekterar mark- och anläggningsarbete samt industri. Fokus ligger på kemiska risker och exponering för kvartsdamm, som kan orsaka allvarliga sjukdomar och för tidig död. Syftet är att förebygga riskerna med kemikalier och kvartsdamm genom skyddsåtgärder, rätt kunskap och skyddsutrustning.

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har haft i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringens arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030 (dir. 2024:56). I betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) föreslås det bl.a. att det nuvarande delmålet om ett hälsosamt arbetsliv i stora delar förs över till arbetsmiljöstrategin för 2026–2030. I sammanhanget gör utredningen följande överväganden (s. 85 f.):

Ett område som utredningen föreslår bör överföras till delmålet om ett hälsosamt arbetsliv för att uppnå en mer logisk indelning, är frågan om dödlighet till följd av arbetet. Under förra strategiperioden utvidgade regeringen sin nollvision mot dödsolyckor till att ingen ska behöva dö till följd av sitt arbete, och det är utredningens bedömning att denna inriktning bör finnas kvar. Det handlar om en nollvision mot arbetsrelaterad dödlighet på grund av till exempel längre sjukdom, såsom cancer, hjärt- och kärlsjukdom och stress. Varje år dör cirka 3000 människor i Sverige i förtid på grund av arbetsrelaterade sjukdomar. Beräkningar visar att exponering för riskfaktorer som hög arbetsbelastning, arbetsrelaterad stress, skiftarbete, motoravgaser, buller och ihållande fysiskt tungt arbete varje år skördar mer än 500 människors liv vardera. Andra faktorer, som damm, asbest, kvarts och passiv rökning, leder också till hundratals arbetsrelaterade dödsfall per år i Sverige. Antalet dödsfall på grund av dessa riskfaktorer bedöms minska medan dödligheten på grund av arbetsrelaterad stress ökar i framtiden.

Vidare anför utredningen att visionen att ingen ska dö till följd av arbete kräver en ny inriktning. Historiskt har tillsyn och reglering fokuserat på att minska olyckor och dödsfall på arbetet, vilket har lett till färre dödsolyckor. Detta arbete måste enligt utredningen fortsätta, samtidigt som kunskapen om arbetsrelaterad dödlighet visar att det finns behov av att rikta resurser mot risker som bidrar till denna dödlighet. Exempelvis behöver exponering för organisatoriska och sociala riskfaktorer mer fokus på arbetsplatser och hos

aktörer som arbetar med arbetsmiljö. Även kemiska, fysikaliska och ergonomiska riskfaktorer behöver enligt utredningen mer uppmärksamhet (s. 127).

Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetsmiljöfrågor kopplade till kemiska risker och luftföroreningar behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 64 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Gemensamt för motionärerna i detta avsnitt är att de lyfter fram olika typer av kemiska risker och luftföroreningar och den skada som dessa kan orsaka arbetstagare om vissa ämnen inte hanteras på korrekt sätt. Yrkandena avser bl.a. vikten av utbildning och kunskap, certifiering av utbildningsanordnare samt behovet av att reglera användningen av vissa ämnen, bl.a. att skärpa reglerna för hantering av kvarts och s.k. kemiska cocktaileffekter. Utskottet kan konstatera att ämnen som asbest och kvarts är ytterst farliga och leder till hundratals arbetsrelaterade dödsfall per år och välkomnar därför det engagemang för frågan som motionärerna ger uttryck för.

En viktig utgångspunkt för arbetsmiljöpolitiken måste vara att eftersträva en arbetsmiljö som förebygger ohälsa och olycksfall hos dem som är verksamma på den svenska arbetsmarknaden. Denna utgångspunkt gäller även i relation till de kemiska riskkällor och luftföroreningar som motionärerna i detta avsnitt särskilt belyser. Utskottet noterar att i förslaget till ny arbetsmiljöstrategi anser utredaren att för att närma sig målsättningen att ingen ska dö till följd av arbete, krävs det att kemiska riskfaktorer ägnas mer uppmärksamhet på arbetsplatser och hos aktörer som arbetar med att förbättra arbetsmiljön på våra arbetsplatser runt om i landet. Utskottet utgår från att regeringen tar vidare och utvecklar denna inriktning i arbetet med den nya arbetsmiljöstrategin.

Vidare vill utskottet framhålla den viktiga roll som Arbetsmiljöverket har även på detta område, både när det gäller arbetet med att reglera risker i olika föreskrifter och när det gäller att utöva tillsyn för att upptäcka och motverka risker. Bland aktuella inspektioner märks också ett fokus på kemiska risker och exponering för kvartsdamm. När det gäller gränsvärdena för vissa ämnen bör det vidare noteras att Arbetsmiljöverket vid nästa revidering av den s.k. gränsvärdeslistan planerar att se över luftgränsvärdet för kvarts. Utskottet kommer med intresse att ta del av resultatet av detta arbete.

När det gäller frågan om det bör införas krav på certifiering eller motsvarande av utbildningsanordnare kan utskottet konstatera att

Arbetsmiljöverket inte inom något område har i uppdrag att bedöma kvalitet i utbildningar eller att kontrollera utbildningsanordnare som erbjuder utbildning. I sammanhanget kan det dock noteras att Arbetsmiljöverket tidigare har gjort bedömningen att ett system för kvalitetssäkring av utbildare skulle höja säkerheten för dem som hanterar asbest i arbetet. Det bör också noteras att myndigheten för närvarande har i uppdrag att lämna förslag på hur Arbetsmiljöverket eller någon annan aktör kan tillhandahålla ett kunskapsprov som, inom ramen för Arbetsmiljöverkets prövning av tillstånd att hantera asbest, kan bekräfta att arbetstagare med utbildningsbevis för genomgången asbestutbildning har tillräckliga kunskaper enligt aktuella krav på utbildningens innehåll. Utskottet kommer med intresse att ta del av redovisningen av detta uppdrag.

Mot denna bakgrund framstår det för utskottet som tydligt att regeringen och den ansvariga myndigheten arbetar aktivt med frågor om såväl kvarts som asbest och andra riskkällor. Därmed bör riksdagen avslå kommittémotionerna 2025/26:3590 (S) yrkandena 66–70 och 2025/26:2371 (V) yrkande 11.

Distansarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om distansarbete.
Jämför reservation 30 (C) och 31 (MP).

Motionerna

I partimotion 2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) anser motionärerna att det bör tillsättas en utredning av lagstiftningen som reglerar distansarbete med syftet att främja att fler ges möjlighet att bosätta sig på landsbygden (yrkande 13).

I kommittémotion 2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) menar motionärerna att det bör göras en översyn av regelverk och stöd kring arbetsmiljö, i syfte att förbättra förutsättningarna för distansarbete (yrkande 15).

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) anser motionärerna att det bör göras en regelöversyn för att eliminera hinder och underlätta för distansarbete (yrkande 116).

I motion 2025/26:1136 av Martina Johansson m.fl. (C) anser motionärerna att det i samråd med arbetsmarknadens parter bör utredas hur lagstiftningen kan behöva uppdateras för att ge möjlighet till mer distansarbete.

Bakgrund

Rättslig bakgrund

De grundläggande reglerna på arbetsmiljöområdet gäller oavsett var arbetet utförs. Det innebär att arbetsgivaren har ansvar för arbetsmiljön enligt

bestämmelserna i arbetsmiljölagen (1977:1160) och tillhörande föreskrifter även när arbetet utförs i hemmet. Enligt arbetsmiljölagstiftningen ska arbetsgivaren bl.a. göra allt som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall (3 kap. 2 § arbetsmiljölagen). I 3 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete framhålls det att arbetsmiljöarbetet omfattar hela verksamheten och gäller även vid distansarbete, t.ex. när arbetstagaren utför arbete i sitt eget hem.

Samtidigt som det formella ansvaret för arbetsmiljön är oförändrat slår 3 kap. 1 a § arbetsmiljölagen fast att arbetsgivare och arbetstagare ska samverka för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Arbetstagaren ska således medverka i arbetet med att skapa en god arbetsmiljö, vilket kan göras bl.a. genom att uppmärksamma och rapportera risker.

Granskningsrapport om statens hantering av möjligheten för anställda att arbeta på distans

Riksrevisionen har granskat om statens hantering av möjligheten för anställda att arbeta på distans bidrar till att myndigheternas verksamhet bedrivs effektivt. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Distansarbete vid statliga myndigheter (RiR 2024:20). Riksrevisionens övergripande bedömning är att de anställdas möjlighet att arbeta på distans inte har haft någon påtaglig påverkan på om myndigheternas verksamhet bedrivs effektivt. Riksrevisionen rekommenderar att regeringen ger en lämplig myndighet i uppdrag att följa upp myndigheternas tillämpning av distansarbete för att undersöka om läget har förändrats.

I skrivelse 2024/25:95 aviserar regeringen en fortsatt uppföljning av hur distansarbete tillämpas i statliga myndigheter samt vilka konsekvenser det får för myndigheternas effektivitet och arbetsmiljö. I och med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv

Utredningen om en god arbetsmiljö för ett förändrat arbetsliv har haft i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringens arbetsmiljöstrategi för perioden 2026–2030 (dir. 2024:56). I betänkandet En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv (SOU 2025:73) anger utredningen att förslaget till ny strategi i hög grad bygger vidare på regeringens strategi för 2021–2025 genom att utgå från i grunden samma vision och målsättningar. Samtidigt föreslås vissa förändringar av strategins struktur och delmålens inriktning jämfört med den nuvarande.

Utredningen föreslår bl.a. att ett nytt fjärde delmål om ett innovativt arbetsliv införs i arbetsmiljöstrategin för 2026–2030. Det nya fjärde delmålet om ett innovativt arbetsliv i förändring samlar frågor kopplade till teknikutveckling, digitalisering, klimatförändring och grön omställning. I målbilden för ett innovativt arbetsliv 2030 ingår bl.a. att distansarbete används

på sätt som bidrar till hälsa, välbefinnande och produktivitet i arbetslivet. Vidare när det gäller distansarbete gör utredningen bl.a. följande överväganden (s. 141):

Pandemin gav samhället en ny referensram för var och hur arbete kan utföras i vissa yrken och branscher. Distansarbete har fortsatt att vara vanligare efter covid-19-pandemin än innan, och till skillnad från innan pandemin är det nu något vanligare att kvinnor distansarbetar än män. Den ökade flexibiliteten uppskattas av många, och det pågår en diskussion om hur distansarbete bäst kan utformas. En utmaning är att balansera organisationers behov av samarbete och utveckling i gemensamma lokaler mot individers behov av minskad pendling och bättre balans mellan arbete och privatliv.

Uppdrag till Arbetsmiljöverket om distansarbete och jämställdhet

Arbetsmiljöverket har genom regleringsbrevet för 2026 fått i uppdrag att redovisa hur ett ökat distansarbete efter covid-19-pandemin påverkar jämställdheten mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Uppdraget ska redovisas senast den 22 februari 2027.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetsmiljön kopplad till distansarbete behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 69 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att frågor kopplade till det digitala och flexibla arbetslivet fortsätter att stå högt på dagordningen i arbetsmiljöarbetet. Den snabba teknikutvecklingen, förändrade arbetssätt och en ökad grad av distans- och hybridarbete ställer nya krav på hur arbetsmiljöfrågorna hanteras, både av arbetsgivare och av tillsynsmyndigheter. I detta ligger att traditionella modeller för arbetsledning och arbetsmiljöuppföljning utmanas. Gemensamt för motionärerna i detta avsnitt är att de alla ser behov av att göra en översyn av arbetsmiljöregelverket i syfte att förbättra förutsättningarna för distansarbete.

Utskottet för sin del har uppfattningen att arbete hemifrån och på distans utan tvekan skapar möjligheter men också utmaningar i arbetslivet. Under alla omständigheter vill utskottet vara tydligt med att förutsättningarna för en god arbetsmiljö måste prioriteras även på en arbetsmarknad med ett mer flexibelt arbetsliv. Och utgångspunkten enligt det rådande regelverket är att arbetsgivaren är ansvarig för arbetstagarnas arbetsmiljö även när dessa utför arbete på distans.

För utskottet är det självklart att en god arbetsmiljö på alla områden – även när arbetet utförs på distans – bidrar till individers, arbetslivets och samhällets

förändring, utveckling och omställning. Utskottet vill också framhålla att arbetslivets ökade komplexitet, bl.a. som en följd av distansarbete, synliggör nya kunskapsbehov, och att det därför finns skäl för aktörer inom samhälls- och näringsliv att tillsammans följa, analysera och skapa beredskap för hur förändringar påverkar arbetsmiljön.

Frågan om distansarbete och utvecklingen mot ett mer flexibelt arbetsliv har lyfts i arbetsmiljöstrategin för 2021–2025 och distansarbete inom den statliga förvaltningen har granskats av Riksrevisionen. Utskottet utgår från att distansarbete även fortsättningsvis är en fråga som kommer att vara en viktig del av regeringens arbetsmiljöarbete. I sammanhanget noterar utskottet att distansarbete ingår som en del i målbilden för ett innovativt arbetsliv i förslaget till regeringens arbetsmiljöstrategi för 2026–2030.

Därmed kan utskottet konstatera att frågor som rör olika aspekter av distansarbete är föremål för beredningsprocesser på olika håll. Utskottet kan därför inte se att det finns skäl för något initiativ på området.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att arbetsmarknadens parter har en central roll även när det gäller arbetsmiljön kopplad till distansarbete. Den svenska arbetsmarknaden har genomgått stora förändringar när det gäller hur och var arbete utförs, och rimligen kommer frågan om distansarbete att påverka utformningen av arbetslivet en lång tid framöver. Utskottet menar att det är viktigt att parterna tar ett stort ansvar för att anpassa villkoren efter förutsättningarna i olika branscher. Det är en ordning som utskottet står bakom och som är en central del av den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Mot bakgrund av det som anförts ovan bör riksdagen avslå motionerna 2025/26:1136 (C), 2025/26:3185 (C) yrkande 13, 2025/26:3191 (C) yrkande 15 och 2025/26:3422 (MP) yrkande 116.

Barnarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om barnarbete.
Jämför reservation 32 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:2790 anser Jessica Wetterling m.fl. (V) att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över en begränsning av möjligheten att använda barn i reklam med hänvisning till barnets integritet (yrkande 17).

I motion 2025/26:181 anser Victoria Tiblom (SD) att vårdnadshavare bör förbjudas att använda sina minderåriga barn i kommersiella samarbeten på sociala medier.

I motion 2025/26:1096 anser Anna Lasses (C) att det finns behov av att utreda och förenkla regelverket för vilka arbetsuppgifter som kan utföras av

minderåriga, för att på så sätt öka möjligheten för unga att tidigt få in en fot på arbetsmarknaden.

Bakgrund

Arbetsmiljölagen (1977:1160) innehåller bestämmelser om arbete som utförs av minderåriga, vilket i lagen definieras som den som inte har fyllt 18 år. Enligt 5 kap. 2 § får en minderårig inte utföra arbete före det kalenderår då den minderårige fyller 16 år och inte heller innan den minderårige har fullgjort sin skolplikt. En minderårig som har fyllt 13 år får dock utföra lätt arbete som inte är av sådant slag att det kan inverka skadligt på den minderåriges hälsa, utveckling eller skolgång.

Den som är under 13 år får inte arbeta, men vissa undantag finns enligt 8 kap. Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:2) om planering och organisering av arbetsmiljöarbete. Undantagen handlar om mycket lätta och ofarliga arbetsuppgifter inom den närmaste familjen utan andra anställda. Yngre barn kan också få uppträda och repetera inom kulturell och konstnärlig verksamhet samt vid sport- eller reklamevenemang om Arbetsmiljöverket har gett tillstånd för det (13 §).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om barnarbete behandlades av utskottet senast i betänkande 2024/25:AU8 Arbetsmiljö (s. 34 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (prot. 2024/25:104).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att föräldrar som delar bilder och information om sina barn på sociala och digitala plattformar är ett fenomen som blivit vanligare under det senaste decenniet. Utskottet inser till fullo att det finns en problematik kring framväxande nya sociala interaktionsformer, med allt vad det innebär i fråga om s.k. sharenting, som ibland tar sig uttryck i kommersiella samarbeten.

Som utskottet redan varit inne på skapar den digitala utvecklingen möjligheter men också utmaningar, inte minst gäller det risker för den personliga integriteten och rätten till privatliv. Oftast kan barnen inte själva välja att delta, än mindre förstå konsekvenserna av exponeringen och publiceringen på sikt. Förekomsten av barn i dessa sammanhang kan även aktualisera arbetsrättsliga frågeställningar, bl.a. om barnet kan betraktas som arbetstagare eller inte.

Utskottet har full förståelse och sympati för motionärernas engagemang i dessa frågor, men när det gäller reglerna för vilka arbetsuppgifter som kan utföras av minderåriga anser utskottet att det befintliga regelverket är väl avvägt och ser för närvarande inte skäl att ta initiativ till en förändring på det

sätt som motionärerna föreslår. Därutöver sätter utskottet sin tillit till att regeringen noga följer utvecklingen på området och vid behov vidtar åtgärder.

Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen bör avslå kommittémotion 2025/26:2790 (V) yrkande 17 samt motionen 2025/26:181 (SD)

När det gäller förslaget i motion 2025/26:1096 (C) om att se över regelverket för att underlätta för unga att få in en fot på arbetsmarknaden anser utskottet att det nuvarande regelverket är väl avvägt och ger en ändamålsenlig balans mellan minderårigas möjligheter till arbetslivserfarenhet och kraven på att säkerställa deras hälsa och säkerhet i arbetet. Yrkandet bör därför avslås.

Reservationer

1. **Kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet, punkt 1 (S, V, MP)**

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Sofia Amløh (S), Ciczie Weidby (V) och Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 12 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 35.

Ställningstagande

Det kan självfallet aldrig accepteras att människor dör på jobbet. Varje enskilt dödsfall är en tragedi, både för den drabbade individen och för samhället. Det är företagets vinstjakt som ofta är grunden till arbetsplatsolyckor med dödlig utgång. För att komma till rätta med arbetsplatsolyckor behövs ett samhälle där människors bästa prioriteras framför företagets vinster.

Liksom utskottet noterar vi riksdagens tillkännagivande om åtgärder för att belysa de bakomliggande orsakerna till det ökande antalet dödsolyckor i arbetslivet, med prioritet på byggbranschen och andra branscher som är särskilt utsatta. Men tyvärr är förslaget uddlöst och kommer i praktiken inte att göra någon skillnad, särskilt inte eftersom regeringen mer eller mindre har låtit det försvinna i en utredning med delvis andra ingångsvärden. Vi anser att en så allvarlig fråga som att människor dör på jobbet kräver kraftfulla och tydliga åtgärder.

Vi anser därför att regeringen bör tillsätta en statlig kriskommission som tar ett helhetsgrepp om dödsolyckor i arbetslivet och föreslår konkreta åtgärder för att vända utvecklingen. I en sådan kommission bör företrädare för fack, arbetsgivare och berörda myndigheter ingå.

2. Uppdrag till Statens haverikommission, punkt 2 (S, MP)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Sofia Amløh (S) och Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 38.

Ställningstagande

När det gäller arbetet för att motverka arbetsrelaterade dödsolyckor vill vi lyfta fram Statens haverikommission som har i uppdrag att utreda allvarliga civila och militära olyckor och tillbud, oavsett om de inträffar till sjöss, till lands eller i luften. Första gången Statens haverikommission utredde en arbetsplatsolycka var i samband med den tragiska hissoluckykan i Sundbyberg i december 2023, när fem personer miste livet. Vi menar att haverikommissionen bör utreda fler allvarliga arbetsplatsolyckor, dels för att gräva djupare i de bakomliggande orsakerna, dels för att uppvärdera problemet som sådant.

Vi anser därför att regeringen bör ge Statens haverikommission i uppdrag att utreda fler allvarliga arbetsplatsolyckor.

3. Utvidgat rådighetsansvar, punkt 3 (S, V)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Sofia Amløh (S) och Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 13 och
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 54.

Ställningstagande

Många arbetsplatsolyckor med dödlig utgång sker på arbetsplatser där flera aktörer är inblandade. Komplexa underentreprenörskedjor gör att många arbetstagare i praktiken står utan skydd. Undersökningar har visat att det

företag som den förolyckade arbetstagaren tillhörde sällan hade s.k. rådighet över arbetsstället där dödsolyckan inträffade, utan det var ofta någon som utförde ett tillfälligt arbete, t.ex. som godsleverantör eller underentreprenör. Detta medför otydlig ansvarsfördelning och bristfälliga gemensamma rutiner.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör verka för att det införs ett utvidgat rådighetsansvar i enlighet med förslaget i utredningen Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus (SOU 2022:45).

4. Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, punkt 4 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amløh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 26, 36, 44 och 55 samt

avslår motionerna

2025/26:1591 av Lina Nordquist och Helena Gellerman (båda L),

2025/26:1822 av Anna Vikström m.fl. (S),

2025/26:1884 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:1960 av Mattias Vepsä och Mathias Tegnér (båda S) yrkande 5,

2025/26:2349 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 10 och 19,

2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) yrkande 2,

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 38,

2025/26:2993 av Marlène Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M)

och

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Ansvar för arbetsmiljön på arbetsplatser med många underentreprenörer i flera led riskerar att leda till att ingen tar ansvar fullt ut för att se till att svenska arbetsplatser är så säkra som de ska vara. Vi anser därför att regeringen skyndsamt bör verka för att se över hur ansvaret för arbetsmiljön på svenska arbetsplatser med uppstyckade entreprenader kan förtydligas.

I de fall det sker en olycka i arbetet är det arbetsgivarens skyldighet att bevisa att man har uppfyllt sina åtaganden när det gäller arbetsmiljön. Samma logik gäller dock inte när det rör sig om arbetsorsakade sjukdomar, t.ex. om skador eller sjukdomar uppstår till följd av dålig eller slitsam arbetsmiljö eller

långvarig exponering för farliga kemikalier. Det finns därför goda skäl att se över om bevisbördan för arbetsorsakade sjukdomar i huvudsak bör läggas på arbetsgivaren. Vi beklagar att utskottet inte ser de behov av framsteg som finns på detta område. Vi anser därför att regeringen bör se över möjligheten till omvänd bevisbörda i enlighet med det som anförts ovan.

Vidare menar vi att det är av yttersta vikt att de som utför arbetsmiljöarbete för arbetsgivarens räkning har rätt kompetens. I Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete ställs det också krav på att de som utför arbetsmiljöarbete ska ha relevanta kunskaper. Vi anser dock att det behövs ytterligare åtgärder som garanterar att arbetsgivaren erbjuder utbildning av hög kvalitet. Vi anser därför att regeringen bör verka för en översyn av föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att förtydliga arbetsgivarens ansvar för utbildning och utbildningens innehåll för den som fått i uppdrag att utföra uppgifter i arbetsmiljöarbetet för arbetsgivarens räkning. I det arbetet bör arbetsmarknadens parter involveras.

Slutligen är det viktigt att framhålla den påverkan AI har och kommer att ha på arbetsmarknaden. Det är upp till politiken att se till att fördelarna med AI utnyttjas på ett rättvist och hållbart sätt, och att eventuella negativa effekter mildras. Förekomsten av algoritmisk arbetsledning och styrning är också något som politiken behöver vara vaksam på. Rätt använd kan den bidra till ett effektivare och bättre arbetsliv. Fel använd kan den leda till detaljövervakning av arbetet. Vi anser att regeringen noga bör följa utvecklingen och vid behov vidta åtgärder när det gäller algoritmisk arbetsledning och arbetsgivarnas arbetsmiljöansvar.

5. Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, punkt 4 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 10 och 19 samt

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 38 och

avslår motionerna

2025/26:1591 av Lina Nordquist och Helena Gellerman (båda L),

2025/26:1822 av Anna Vikström m.fl. (S),

2025/26:1884 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:1960 av Mattias Vepsä och Mathias Tegnér (båda S) yrkande 5,

2025/26:2349 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) yrkande 2,

2025/26:2993 av Marlène Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M),

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 14 och
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 26, 36, 44 och 55.

Ställningstagande

För att arbetsgivaren ska kunna leva upp till arbetsmiljölagens krav behöver arbetsgivaren ha goda kunskaper om arbetsmiljö. Många arbetsgivare har goda kunskaper på området och bedriver ett bra arbetsmiljöarbete. Samtidigt finns det många arbetsgivare som saknar grundläggande kunskaper om såväl arbetsmiljö som hur man bedriver ett bra arbetsmiljöarbete. I förlängningen kan det leda till arbetsplatsolyckor, arbetsskador och sjukskrivningar.

Det är tydligt att dagens arbetsplatser inte ser ut som de gjorde när arbetsmiljölagen skrevs. En rad olika arbetsgivare är inblandade i minsta lilla projekt. Det är i dag lätt för en byggherre, en generalentreprenör eller ett storföretag att undvika att ta ansvar för vad underentreprenörer och andra företag gör och inte gör på en arbetsplats.

Det är beklagligt att utskottet inte förmår ta sig samman och dra slutsatsen att ett antal åtgärder behövs för att komma till rätta med de uppenbara problem som finns på den svenska arbetsmarknaden.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om att

- tillsätta en utredning för att överväga regler om obligatoriska moment med arbetsmiljökunskap inom utbildningssektorn och för företag som vill anställa
- förtydliga arbetsmiljöansvaret så att det tydligt framgår att den arbetsgivare som har huvudansvar för en arbetsplats också har ansvar för arbetsmiljön för samtliga arbetstagare som arbetar där, oavsett arbetsgivare.

6. Övrigt om arbetsgivarens arbetsmiljöansvar, punkt 4 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 14 och
avslår motionerna

2025/26:1591 av Lina Nordquist och Helena Gellerman (båda L),

2025/26:1822 av Anna Vikström m.fl. (S),

2025/26:1884 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:1960 av Mattias Vepsä och Mathias Tegnér (båda S) yrkande 5,

2025/26:2349 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 10 och 19,
2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) yrkande 2,
2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 38,
2025/26:2993 av Marlène Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M)
och
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 26, 36, 44 och 55.

Ställningstagande

Jag delar utskottets övergripande syn att det är helt centralt att alla arbetsgivare arbetar systematiskt med det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Samtidigt är det viktigt att insatser görs med insikten att mindre företag ofta har en svårare utmaning att få till stånd alla delar av det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Till skillnad från utskottet menar jag att det behövs specifika satsningar på bättre förutsättningar för alla arbetsgivare att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete.

I satsningarna behöver ett särskilt fokus läggas på små företag, eftersom de har mer begränsade resurser än stora företag. Dessutom är det av största vikt att förenkla regelverket, vilket kan innebära att vissa krav på arbetsmiljöområdet inte gäller lika för stora och små företag utan anpassas för att på bästa sätt säkra arbetsmiljöresultatet.

Jag anser därför att regeringen bör se över möjligheterna att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser genom ökat fokus på stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete i enlighet med det som anförts ovan.

7. Lokala skyddsombud och skyddskommittéer, punkt 5 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amloh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 57 och
avslår motionerna

2025/26:1148 av Mirja Räihä m.fl. (S),

2025/26:1430 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkande 4 och

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 7–9 och 20.

Ställningstagande

Vi menar att det i dag är ganska vanligt att skyddsombud utses på fel sätt på svenska arbetsplatser. Detta kan bero på bristande kunskap – men också på att arbetsgivaren vill begränsa fackets inflytande. För att förhindra problemen med felaktigt utnämnda skyddsombud anser vi att Arbetsmiljöverket bör ta ett större ansvar för att säkerställa att utnämningen av skyddsombud går rätt till.

Vi anser därför att regeringen bör se över möjligheten att införa ett skyddsombudsregister hos Arbetsmiljöverket och skyldighet för myndigheten att följa upp att ombuden utses i enlighet med arbetsmiljölagen.

8. Lokala skyddsombud och skyddskommittéer, punkt 5 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 7–9 och 20 samt avslår motionerna

2025/26:1148 av Mirja Räihä m.fl. (S),

2025/26:1430 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S) yrkande 4 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 57.

Ställningstagande

En bra arbetsmiljö är en viktig förutsättning för ett långt och hållbart arbetsliv. De lokala och regionala skyddsombuden spelar en avgörande roll i det arbetet. För att skyddsombuden ska kunna utföra sitt uppdrag behöver de få goda förutsättningar att verka. Jag drar helt andra slutsatser än utskottet när det gäller vilka förutsättningar som råder för skyddsombuden på den svenska arbetsmarknaden. Till skillnad från utskottet ser jag att det finns betydande hinder för skyddsombuden att utföra sitt uppdrag.

Jag anser att skyddsombuden har en viktig roll i fråga om att skapa säkra och trygga arbetsplatser och ser med oro på att allt färre väljer att engagera sig som skyddsombud, och att många arbetsplatser därmed saknar skyddsombud. Jag delar dock inte regeringens uppfattning att lösningen på detta problem är att öppna för att förändra nuvarande ordning som innebär att skyddsombud utses av facket.

Arbetsmiljöverket har haft regeringens uppdrag att lämna förslag på åtgärder som kan leda till att fler arbetstagare vill engagera sig i rollen som skyddsombud. Av återrapporteringen framgår det att myndigheten anser att

den nuvarande ordningen, där huvudregeln är att det kollektivavtalsbärande facket på en arbetsplats utser skyddsombud, även ska gälla framöver. För att stärka skyddsombuden anser jag att regeringen bör vidta följande åtgärder:

- Tillsätt en utredning med uppdrag att dels utreda hur det lokala arbetsmiljöarbetet fungerar på arbetsplatser med tillsatt skyddskommitté, dels utreda förekomsten av s.k. falska skyddskommittéer.
- Ändra arbetsmiljölagen så att skyddsombudsutbildningens längd regleras i lagen och uppgår till minst fem dagar.
- Inför en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år.
- Ge Arbetsmiljöverket möjlighet att utdöma straffsanktioner mot arbetsgivare där skyddsombud inte tillåts vara med i riskbedömningen enligt 6 kap. arbetsmiljölagen.

9. Tillträdesrätt för regionala skyddsombud, punkt 6 (S, V)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Sofia Amløh (S) och Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 6 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 52 och
bifaller delvis motionerna

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 3 och

2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 1.

Ställningstagande

Precis som utskottet noterar föreslås i utredningen De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet att de regionala skyddsombuden ska få tillträdesrätt till alla arbetsplatser med kollektivavtal. Till skillnad från det som verkar vara utskottets uppfattning anser vi att detta är helt rätt väg att gå för att skapa bättre förutsättningar för ett bra arbetsmiljöarbete på fler svenska arbetsplatser. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra arbetsmiljölagen så att regionala skyddsombud får utökad tillträdesrätt i enlighet med förslaget i utredningen.

10. Tillträdesrätt för regionala skyddsombud, punkt 6 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 3 och
bifaller delvis motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 6,

2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 1
och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 52.

Ställningstagande

Precis som utskottet noterar föreslog regeringen 2020 att ett regionalt skyddsombud ska få utses för ett arbetsställe där en lokalavdelning inom ett förbund eller en med sådan avdelning jämförlig sammanslutning av arbetstagare är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren på arbetsstället, även om sammanslutningen saknar medlemmar på arbetsstället. Riksdagen röstade den gången ned förslaget. Mot bakgrund av att riksdagens samtliga partier i olika sammanhang uttalat att det är angeläget att motverka fusk och utnyttjande av medborgare från andra länder som arbetar i Sverige bör frågan prövas på nytt. Jag beklagar att utskottet inte ser det stora behov som finns av en mer funktionell lagstiftning på området. I den remissrunda som föregick regeringens proposition ställde LO krav på att tillträdesrätten skulle utökas till alla arbetsplatser där föreningen har eller brukar ha medlemmar. Jag uppfattar det som ett klokt förslag.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om att utöka tillträdesrätten för regionala skyddsombud till alla arbetsplatser där en arbetstagarorganisation har eller brukar ha medlemmar.

11. Våld, hot och kränkande särbehandling, punkt 7 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amløh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 59 och

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 7 och
avslår motionerna

2025/26:495 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:1151 av Marie Olsson (S),

2025/26:1614 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S),

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 3–5 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 58.

Ställningstagande

Sexuella trakasserier från tredje part, såsom kunder och klienter, är ett allvarligt problem på den svenska arbetsmarknaden. För att stärka skyddet för arbetstagare föreslår vi, i linje med rekommendationerna i utredningen Ett utökat skydd mot diskriminering, att arbetsgivarens ansvar tydliggörs både i diskriminerings- och arbetsmiljölagstiftningen. Vi anser också att Arbetsmiljöverket bör ta fram föreskrifter som ger arbetsgivare de verktyg som behövs för att hantera dessa situationer och ge utsatta arbetstagare stöd och skydd.

Vidare vill vi i sammanhanget särskilt lyfta fram behovet av att se över möjligheten att skärpa regelverken för ensamarbete i syfte att minska utsattheten för hot och våld.

Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att stoppa sexuella trakasserier i arbetslivet i enlighet med det som anförts ovan.

12. Våld, hot och kränkande särbehandling, punkt 7 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 3–5 och
avslår motionerna

2025/26:495 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:1151 av Marie Olsson (S),

2025/26:1614 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S),

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 58 och 59 samt

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser, i likhet med vad som påpekats av flera fackliga organisationer, att Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö är otillräckliga för att skydda den som utsätts för kränkande särbehandling på jobbet. Problemet är att arbetsmiljölagen inte ger någon lösning eller upprättelse i form av erkännande eller ekonomiskt skadestånd till den som blivit trakasserad. För att man ska kunna få sin rätt prövad i domstol behövs det en arbetsrättslig lag. Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ny lag mot trakasserier i arbetslivet.

Tidigare forskning har visat på stora brister i arbetsmiljön för hbtqi-personer, som bl.a. oftare är utsatta för kränkande särbehandling, trakasserier och mobbning på arbetsplatsen. En kunskapssammanställning från Myndigheten för arbetsmiljökunskap visar på att heterosexualitet tas för given i ett heteronormativt klimat och bidrar till att andra sexuella läggningar, exempelvis homo- och bisexualitet, ses som avvikande. Personer med transerfarenhet tycks vara särskilt utsatta. Jag noterar förvisso att utskottet berör problemet men ändå inte lyckas samla sig för att lyfta fram dessa grupper och de särskilda utmaningar som grupperna ställs inför. Jag anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att hbtqi-personers arbetsmiljö ska förbättras.

Man ska kunna gå till sin arbetsplats utan att vara rädd och utan att riskera att bli utsatt för våld, trakasserier eller kränkningar. Trakasserier av sexuell art är vanligast bland tidsbegränsat anställda och unga kvinnor, vilket har visats bl.a. i undersökningar av Arbetsmiljöverket. Till skillnad från utskottet menar jag att det finns skäl att vidta ytterligare åtgärder på området. Jag anser därför att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet.

13. Utvärdering av den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet, punkt 8 (S, V)

av Ardan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Sofia Amløh (S) och Cicie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,

2025/26:3590 av Ardan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 83 och

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 52.

Ställningstagande

Den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet som togs fram av den föregående socialdemokratiska regeringen innehåller 45 åtgärder som enkelt sammanfattat syftar till att trycka tillbaka kriminaliteten och städa upp på svensk arbetsmarknad, bl.a. genom att minska utrymmet för kriminella aktörer på arbetsmarknaden och förbättra samarbetet mellan myndigheter, kommuner och arbetsmarknadens parter. Det är mycket angeläget att strategin utvärderas och vid behov uppdateras i takt med att tiden går.

Vi anser därför att regeringen bör se till så att den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet genomförs, utvärderas och uppdateras.

14. Övrigt om arbetslivskriminalitet, punkt 9 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amløh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 41 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 71, 77, 84 och 85 samt

avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3, 5, 6 och 22,

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 2, 4 och 5,

2025/26:1150 av Marie Olsson (S),

2025/26:2665 av Patrik Karlson (L) och

2025/26:3161 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Ställningstagande

Arbetslivskriminalitet är ett tämligen utbrett fenomen i Sverige. Det handlar om kriminella företag som bygger sin verksamhet och skaffar sig konkurrensfördelar genom svartjobb, illegal arbetskraft, skenanställningar, människohandel, usel arbetsmiljö och olika bidragsbrott. Vid sidan av detta vet vi också att arbetslivskriminaliteten är med och göder den organiserade brottsligheten. Vår övergripande uppfattning om arbetslivskriminalitet är att det ska vara svårt att fuska, enkelt att åka fast och kännbart att bli straffad. Vi kan bara beklaga att utskottet, även om det verkar ha en liknande inställning, inte drar slutsatsen att ytterligare åtgärder behövs.

Vi anser därför att regeringen bör vidta följande åtgärder:

- Öka informationsdelning och minska sekretess mellan myndigheter, kommuner, regioner och arbetsmarknadens parter.
- Utred hur AI och dataanalys av företagsuppgifter kan användas för att effektivisera arbetet mot arbetslivskriminalitet.
- Upprätta ett system för svartlistning av företag som upprepade gånger ertappas med att bryta mot arbetsmiljöregler.

15. Övrigt om arbetslivskriminalitet, punkt 9 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3, 5, 6 och 22 samt avslår motionerna

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 2, 4 och 5,

2025/26:1150 av Marie Olsson (S),

2025/26:2665 av Patrik Karlson (L),

2025/26:3161 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 41 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 71, 77, 84 och 85.

Ställningstagande

På den svenska arbetsmarknaden förekommer det en utbredd arbetslivskriminalitet. Oseriösa företag dumpar löner och villkor och bryter systematiskt mot lagar och regler för att skaffa sig konkurrensfördelar. Vidare går samhället miste om miljardbelopp via uteblivna skatter och avgifter. Jag anser att den pågående utvecklingen är systemhotande och att den måste stoppas.

Arbetslivskriminaliteten har inte vuxit fram ur ett vakuum – den har odlats fram genom politiska beslut som har banat väg för den utbredda arbetslivskriminalitet som präglar delar av den svenska arbetsmarknaden i dag. Jag beklagar att utskottet trots påståenden om att frågan tas på allvar inte ser det behov som finns av att skyndsamt vidta åtgärder för att sätta stopp för arbetslivskriminaliteten på den svenska arbetsmarknaden.

Jag anser därför att regeringen, för att komma till rätta med de nuvarande bristerna på området, bör återkomma med förslag om att

- stärka den myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet som pågått sedan 2018

- skyndsamt ändra sekretesslagstiftningen i syfte att ge myndigheterna möjlighet att bedriva ett effektivt arbete mot arbetslivskriminalitet
- inrätta ett myndighetsgemensamt kansli, med kompetens från flera av myndigheterna, som bl.a. kan ansvara för utbildning, gemensamma rutiner och återrapportering
- införa en myndighetsgemensam tipsfunktion för fackligt förtroendevalda som de kan använda vid misstanke om arbetslivskriminalitet
- inrätta ett europeiskt center mot arbetslivskriminalitet
- införa en lagstiftning mot lönestöld i linje med den norska lagstiftningen.

16. Övrigt om arbetslivskriminalitet, punkt 9 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 2, 4 och 5 samt avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3, 5, 6 och 22,

2025/26:1150 av Marie Olsson (S),

2025/26:2665 av Patrik Karlson (L),

2025/26:3161 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 41 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 71, 77, 84 och 85.

Ställningstagande

Det finns stora problem med att oseriösa företag lurar, utnyttjar eller exploaterar arbetstagare, ofta arbetskraftsinvandrare. Jag konstaterar att det finns mycket som behöver göras för att komma till rätta med problemen som följer i fotspåren av arbetslivskriminaliteten. Delegationen mot arbetslivskriminalitet har lämnat flera bra förslag för att stävja arbetslivskriminaliteten och skydda människor i utsatthet. Jag önskar att utskottet också såg behov som finns av åtgärder på området.

Jag anser därför att regeringen, för att komma till rätta med de nuvarande bristerna på området, bör återkomma med förslag om att

- prioritera arbetet mot utnyttjande av migrantarbetare
- införa en rättighet för arbetstagare att få information om vilka rättigheter anställda har på den svenska arbetsmarknaden

- stärka tillsynen och samarbetet mellan myndigheter för att upptäcka utnyttjande av arbetstagare som kommit till Sverige för att arbeta.

17. Arbetsmiljöbrott, punkt 10 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amloh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 48, 49 och 51 samt avslår motion

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 14, 15 och 18.

Ställningstagande

Arbetsgivare som struntar i regler gör det inte sällan i syfte att skaffa sig konkurrensfördelar och för att hålla nere sina kostnader. Ytterst är detta ett hot mot arbetstagares liv och hälsa – vilket står i bjärt kontrast till den socialdemokratiska grundinställningen och ambitionen att alla som jobbar i Sverige ska ha rätt till en trygg och hälsosam arbetsmiljö. I värsta fall kan brister i arbetsmiljön resultera i olyckor med dödlig utgång. Utredningstiderna för dessa brott är ofta alltför långa och inte ens var tionde dödsolycka mellan 2017 och 2021 ledde till någon form av straff för arbetsmiljöbrott.

Vi konstaterar att arbetsmiljöbrott till sin natur ofta kan vara svåra att utreda. Särskilt vid grova brott som resulterat i en dödsolycka kan det ta tid att utreda och få klarhet i vad som hänt och vem som är ansvarig. Den tidigare socialdemokratiska regeringen gjorde flera insatser för att förbättra förutsättningarna för att fler ska kunna lagföras för arbetsmiljöbrott. Det var välbehövliga insatser, men mer behöver göras. Vi beklagar att både regeringen och utskottet förhåller sig passiva i frågan.

Vi anser därför att regeringen dels bör se över lagstiftningen om arbetsmiljöbrott så att fler kan lagföras, dels bör se över lagstiftningen om arbetsmiljöbrott kopplat till skydd mot kemiska och biologiska risker som kan orsaka sjukdom.

18. Arbetsmiljöbrott, punkt 10 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 14, 15 och 18 samt avslår motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 48, 49 och 51.

Ställningstagande

I likhet med flera fackförbund kan jag konstatera att lagstiftningen om arbetsmiljöbrott i dag är otillräcklig. Det är av fundamental betydelse att arbetsgivare som missköter sitt arbetsmiljöansvar ställs till svars och straffas. Till skillnad mot utskottet anser jag att ytterligare åtgärder behövs för att komma åt arbetsmiljöbrotten. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om straffansvar för fler arbetsmiljöbrott.

Vidare konstaterar jag att den ändring av regelverket om företagsbot som infördes 2020 inte har fått avsedd effekt. Trots att regeringen utlovade höjda böter vid arbetsmiljöbrott har det i praktiken inte hänt någonting. Företag som begår upprepade arbetsmiljöbrott döms inte hårdare och företag kan till och med få rabatt på böterna. Jag menar att det inte kan ha varit avsikten med lagändringarna. Jag anser därför att regeringen bör göra en översyn av lagstiftningen om företagsbot för att förbättra tillämpningen och skärpa straffen för arbetsmiljöbrott.

Slutligen beklagar jag att utskottet inte ser de problem som följer av att lagstiftningen om arbetsmiljöbrott är utspridd, vilket i förlängningen bidrar till att utredningar om arbetsmiljöbrott försvåras och till att relativt få åtal väcks. Jag anser därför att regeringen bör införa en arbetsmiljöbalk för att åstadkomma en mer enhetlig lagstiftning om arbetsmiljön och göra det lättare att utreda av arbetsmiljöbrott.

19. Arbetsmiljöverket, punkt 11 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amløh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 34 och 45–47, bifaller delvis motion

2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 2 och

avslår motion

2025/26:1502 av Jamal El-Haj (-) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att ambitionerna för arbetsmiljöpolitiken måste höjas. Resurserna till Arbetsmiljöverket behöver fortsätta att öka, inte minst för att myndigheten ska ha möjlighet att anställa fler arbetsmiljöinspektörer. Målet bör vara att på sikt uppfylla ILO:s rekommendation om en inspektör per 10 000 arbetstagar.

För att kunna granska arbetsplatser på ett effektivt och bra sätt behöver Arbetsmiljöverket ha inspektörer med specialistkunskaper inom olika branscher. Vi delar inte utskottets bedömning att tillsynsverksamheten är tillräcklig i detta avseende. För att höja säkerheten på svenska arbetsplatser bör Arbetsmiljöverket höja ambitionerna ytterligare när det gäller antalet arbetsplatsinspektioner och anställa fler inspektörer med specialistkunskaper.

Arbetsmiljöverkets tipsfunktion är ett viktigt komplement till den ordinarie ordningen för att hantera och åtgärda brister i arbetsmiljön. Det är viktigt att fler får kännedom om att Arbetsmiljöverkets tipsingång finns och att den görs tillgänglig på fler språk.

Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder för att stärka Arbetsmiljöverkets betydelsefulla roll i arbetsmiljöarbetet i enlighet med det som anförts ovan.

20. Sanktionsavgifter, punkt 12 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amløh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 40 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 39–43 och 53 samt bifaller delvis motion

2025/26:3460 av Johan Andersson (S).

Ställningstagande

Som ett led i att intensifiera arbetet mot ekonomisk brottslighet och arbetslivskriminalitet behövs det en förstärkt tillsyn och höjda sanktionsavgifter. Vi anser att det krävs en bred översyn av sanktionsnivåerna för att säkerställa att de är tillräckligt kännbara. Vi vill också se över om och hur storleken på sanktionsavgifterna kan kopplas till företagets omsättning som ett komplement till dagens ordning då sanktionerna kan differentieras med utgångspunkt i antalet sysselsatta. Vi ser även ett behov av stegrande sanktionsavgifter för företag som återkommande fuskar med arbetsmiljöregler, i likhet med straffrättens logik om tuffare straff för återfallsförbrytare.

Ambitionen måste vara att arbetsmiljöreglerna ska ge samma skydd för kvinnor och män, oavsett yrke, bransch eller sektor. Arbetsmiljölagen trädde i kraft under 1970-talet när fler hade manuella arbeten och fasta anställningar och en större del av arbetskraften var män, vilket har resulterat i att arbetsmiljöregelverket till övervägande del har syftat till att reglera den fysiska arbetsmiljön. Vi anser emellertid att tydliga och ändamålsenliga regler för den organisatoriska och psykosociala arbetsmiljön bör vara av lika central betydelse. Vi menar att sanktionsavgifter kopplade till fler föreskrifter, såsom föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete respektive organisatorisk och social arbetsmiljö, är en viktig reform för att öka efterlevnaden av de grundläggande regelverk som finns till för att hålla arbetstagare friska och trygga. Vi noterar att även Arbetsmiljöverket verkar ha en liknande inställning.

Därutöver kan vi konstatera att det i dag finns en möjlighet för facket att stämna företag som utestänger skyddsombud från att medverka i riskbedömningar eller arbetsplatsinspektioner. Detta är bra, men vi anser att allvaret i detta bör understrykas genom att Arbetsmiljöverket ges möjlighet att utdöma sanktioner mot arbetsgivare som gör sig skyldiga till detta. Vi kan bara beklaga att utskottet inte inser de behov av förändring som finns på området.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör vidta följande åtgärder:

- Intensifiera arbetet mot ekonomisk brottslighet och arbetslivskriminalitet, bl.a. genom förstärkt tillsyn och höjda sanktionsavgifter.
- Gör en översyn av sanktionsavgifterna kopplat till arbetsmiljöregler för att säkerställa att de är tillräckligt kännbara.
- Inför stegrande sanktionsavgifter för arbetsgivare som återkommande bryter mot arbetsmiljöregler.
- Se över hur storleken på sanktionsavgifterna kan kopplas till företagens omsättning.
- Verka för att arbetsmiljöreglerna ska ge samma skydd för kvinnor och män oavsett yrke, bransch eller sektor.
- Utöka Arbetsmiljöverkets bemyndigande att föreskriva om sanktionsavgifter i enlighet med förslagen från Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö (SOU 2022:45) med avsikt att införa sanktionsavgifter kopplat till fler föreskrifter.

- Ge Arbetsmiljöverket möjlighet att utdöma sanktioner mot arbetsgivare som utestänger eller på annat sätt hindrar fackliga skyddsombud från att delta i riskbedömningar eller inspektioner kopplat till arbetsplatsen.

21. Förtydligande om företagshälsovården, punkt 13 (S, V)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Sofia Amloh (S) och Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 2 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 63.

Ställningstagande

Företagshälsovården är av avgörande betydelse för att säkerställa en bra arbetsmiljö och välbefinnande för arbetstagare i Sverige. Men dessvärre skiftar tillgången stort mellan olika branscher. Den är högst inom offentlig förvaltning och industriföretag och lägst inom hotell och restaurang. Vi menar att dagens regelverk inte ställer tillräckliga krav på att arbetsgivare använder företagshälsovård på ett effektivt sätt i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Mot bakgrund av de positiva effekter som en god arbetsmiljö bidrar till anser vi att arbetsmiljölagen bör ändras så att det blir tydligt att arbetsgivaren behöver säkerställa tillgången till företagshälsovård för alla anställda.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att arbetsmiljölagen förtydligas i enlighet med förslagen som lämnats av Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö (SOU 2022:45) i syfte att utöka användningen av företagshälsovård i det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

22. Övrigt om företagshälsovården, punkt 14 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna
2025/26:1147 av Mirja Räihä m.fl. (S),
2025/26:1887 av Magnus Manhammar (S),
2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) yrkande 1 och
2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 24.

Ställningstagande

Företagshälsovården är en viktig aktör i välfärdssamhället, till nytta för såväl arbetsgivare som arbetstagare. Att fler får ta del av företagshälsovård är dels en rättvisefråga, dels en förutsättning för att fler människor ska orka arbeta fram till 65 års ålder eller längre. Arbetsmarknadens parter bör ha en central roll i arbetet med tillgången till en kvalitetssäkrad företagshälsovård. Till skillnad från utskottet ser jag därför att det finns behov av att ta nya steg mot att förbättra tillgången till företagshälsovård.

Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunlig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas.

23. Övrigt om företagshälsovården, punkt 14 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP) yrkande 24 och avslår motionerna

2025/26:1147 av Mirja Räihä m.fl. (S),

2025/26:1887 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 1 och

2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avci (båda L) yrkande 1.

Ställningstagande

Många lider av arbetsrelaterad stress och utmattnings. Höga krav, otrygga anställningsvillkor och brist på återhämtning leder till utmattnings och långtidssjukskrivningar. Detta är inte bara ett individuellt problem utan också ett strukturellt problem som riskerar att urholka både välfärden och arbetsmarknadens hållbarhet. Dessutom är det ett jämställdhetsproblem eftersom det är kvinnor som i högre grad arbetar i sektorer med högt tempo,

låg bemanning och låg lön, samtidigt som de ofta bär ett större ansvar för det obetalda hemarbetet. Här krävs det konkreta reformer, men tyvärr verkar utskottet inte vara intresserat av att bidra till verkliga förbättringar som kan motverka den ohälsosamma stressen i arbetslivet.

Jag anser därför att regeringen bör verka för skärpta krav på arbetsgivarna och en stärkt företagshälsovård.

24. Stöd för återgång i arbete, punkt 15 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 28 och avslår motion

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att det finns skäl att poängtera att kunskap om vilka insatser och vilket stöd som har bäst effekt för återgång i arbete är centralt för en effektiv utformning av arbetsplatsinriktat stöd till individen. Utredningen Nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess konstaterar i betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) att det inte finns någon aktör med ansvar för att samla in, sammanställa och sprida kunskap om stöd för återgång i arbete och föreslår att Myndigheten för arbetsmiljökunskap får detta i uppdrag. Jag delar bedömningen att det finns behov av ett sådant uppdrag, och noterar liksom utskottet att Myndigheten för arbetsmiljökunskap numera har införlivats i Arbetsmiljöverket. Jag anser därför att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete.

25. Stöd för återgång i arbete, punkt 15 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP) yrkande 2 och avslår motion

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 28.

Ställningstagande

När en anställd blir sjuk har arbetsgivaren ett ansvar för den anställdes rehabilitering och återgång i arbete. Detta ansvar har även lärosäten för sjukskrivna studenter, vilket utredningen Ökad trygghet för studenter som blir sjuka (SOU 2018:9) har konstaterat. Många lärosäten tar dock inte detta ansvar, eftersom de anser att det är för otydligt hur detta rehabiliteringsansvar gäller gentemot deras studenter. Jag beklagar att utskottet försitter tillfället att ta initiativ i en viktig fråga som berör många människor.

Jag anser därför att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för lärosätenas rehabiliteringsansvar gentemot studenter.

26. Arbetskläder, punkt 16 (S)

av Ardalán Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amloh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3590 av Ardalán Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 61 och 62 samt

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 101,

bifaller delvis motion

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 18 och

avslår motion

2025/26:377 av Michael Rubbestad (SD).

Ställningstagande

För att säkra morgondagens välfärd behöver fler orka arbeta ett helt arbetsliv med hälsan intakt. En förutsättning för att vi ska hålla oss vid god fysisk och psykisk vigör är att vi har en trygg, säker och trivsamt arbetsmiljö. En viktig arbetsmiljöfråga inom offentlig sektor är tillgången till arbetskläder och arbetsskor. I de kvinnodominerade yrkena är tillgången till arbetskläder och arbetsskor som kan förebygga belastningsskador inte lika självklara som inom

andra branscher och sektorer. Vi vill stärka kvinnors villkor på arbetsmarknaden, och en del i detta är att göra tillgången till arbetskläder och arbetsskor jämställd. Det duger inte att som utskottet verkar göra helt lämna frågan till arbetsmarknadens parter att lösa.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen dels bör verka för en jämställd tillgång till arbetskläder och arbetsskor, dels bör se till så att de regler som i dag gäller för skyddsutrustning breddas till att även omfatta skor och kläder som t.ex. förhindrar förslitningsskador och begränsar smitta.

27. Arbetskläder, punkt 16 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 18,
bifaller delvis motionerna
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 61 och 62 samt
2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 101 och
avslår motion
2025/26:377 av Michael Rubbestad (SD).

Ställningstagande

Jag konstaterar att det av Arbetsmiljöverkets regler om smittrisker framgår att det är arbetsgivaren som ska betala och tillhandahålla arbetskläder inom vård och omsorg. Arbetsgivaren är också ansvarig för att tvätta arbetskläderna. Reglerna gäller endast kläder för inomhusbruk och de omfattar inte heller skor. Till skillnad från utskottet anser jag att arbetsgivarens skyldigheter bör vidgas; det vore ett välkommet och välbehövligt steg i rätt riktning.

Jag anser därför att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utforma förslag om att arbetsgivaren ska betala och tillhandahålla arbetskläder för utomhusbruk och skor inom vård och omsorg i de fall det är relevant.

28. Kemiska riskkällor och luftföroreningar, punkt 17 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amløh (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 66–70 och
bifaller delvis motion
2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

Arbetsmiljöverket har framhållit att ett system för kvalitetssäkring av utbildare skulle höja säkerheten för dem som hanterar asbest i arbetet. Vidare skulle det underlätta för Arbetsmiljöverket om endast godkända företag fick ge utbildningar och om en extern aktör hade ansvar för examination och utfärdande av utbildningsintyg. En väg framåt skulle kunna vara ett fristående kunskapstest för alla som utbildas, liknande körkortsprovet.

Vi menar att sådana kunskapsprov och extern examination även är tillämpliga på utbildningar för arbetstagare som hanterar andra typer av risker med särskilda kunskapskrav, såsom truckar, liftar eller olika kemiska risker. Detta skulle skapa ordning och reda och bidra till självsanering i en bransch som i dagsläget präglas av skiftande kvalitet på utbildningarnas innehåll.

Vidare menar vi att användningen av och exponeringen för nya kemikalier, inte minst det som kallas cocktaileffekter, behöver mer uppmärksamhet, liksom frågan om skärpta regler för hantering av kvarts.

Vi kan bara beklaga att utskottet försitter tillfället att ta initiativ i en så viktig fråga. För att stärka arbetet för en säkrare arbetsmiljö för dem som hanterar kemiska risker och luftföroreningar anser vi att regeringen bör vidta följande åtgärder:

- Inför krav på certifiering av utbildningsanordnare och innehåll i utbildningar för arbetstagare som hanterar risker med särskilda utbildningskrav.
- Inför kunskapsprov och examination av utbildningar för arbetstagare som hanterar risker med särskilda utbildningskrav.
- Ta fram fler och mer effektiva verktyg för att säkerställa att regelverket kring asbest följs.
- Ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att kartlägga förekomsten av och risken med nya kemikalier och deras s.k. cocktaileffekter.

- Utred möjligheten och behovet av att införa skärpta regler för hantering av kvarts.

29. Kemiska riskkällor och luftföroreningar, punkt 17 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 11,

bifaller delvis motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 67 och 68 samt avslår motion

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 66, 69 och 70.

Ställningstagande

Asbest är ett mycket farligt material som när det behandlas fel kan leda till allvarliga konsekvenser så som aggressiv cancer. Den som arbetar med att hantera asbest måste ges tillräckliga verktyg för att göra det utan att bli utsatt för onödig fara. Genom nyhetsrapporteringen har det framgått att utbildningarna för yrkesverksamma som ska hantera asbest är mycket bristfälliga. Jag beklagar att utskottet, trots att det visar ett visst intresse för frågan, inte lyckas samla sig och skapa förutsättningar för att göra verkliga framsteg på området.

Jag anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att införa ett krav på godkännande, i enlighet med Arbetsmiljöverkets rekommendationer, för att utföra asbestutbildningar.

30. Distansarbete, punkt 18 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:1136 av Martina Johansson m.fl. (C),

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 13 och

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15 och
avslår motion
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 116.

Ställningstagande

Jag konstaterar att covid-19-pandemin har fört med sig att arbete hemifrån har prövats i betydande omfattning. Ökningen av distansarbete har visat på vissa utmaningar, bl.a. att en del personer har riskerat att bli socialt isolerade. Distansarbetet har dock också fört med sig många fördelar, såsom minskade behov av transporter och mindre tid som går åt till att arbetspendla. När stad och land på ett bättre sätt har bundits samman har vi också sett minskade kostnader för kontor och en breddad rekryteringsbas för arbetsgivare.

Genom bättre förutsättningar för distansarbete är det möjligt att ta ytterligare steg mot en mer flexibel arbetssituation för fler arbetstagare och arbetsgivare. Det är därför viktigt att regelverket på arbetsmiljöområdet och Arbetsmiljöverkets råd och stöd följer med i tiden och anpassas till de nya förutsättningarna. Jag beklagar att utskottet inte på samma sätt vill ta till vara erfarenheterna från distansarbetet under pandemin och på detta sätt beakta att även den psykiska hälsan är en viktig del av arbetsmiljöarbetet.

Jag anser därför att regeringen bör se över regelverket och stödet i fråga om arbetsmiljö i syfte att förbättra förutsättningarna för distansarbete och att ge fler möjlighet att bosätta sig på landsbygden. Översynen bör ske i samråd med arbetsmarknadens parter.

31. Distansarbete, punkt 18 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 116 och
avslår motionerna

2025/26:1136 av Martina Johansson m.fl. (C),
2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 13 och
2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Transportsektorn står för omkring en tredjedel av Sveriges växthusgasutsläpp. Det som krävs nu är en radikal omställning av vårt transportsystem där klimatmålen står i fokus. Utöver minskad klimatpåverkan genom att utsläppen

av växthusgaser minskar leder detta till en mängd andra fördelar, bl.a. mindre buller och renare luft, vilket minskar antalet personer som blir sjuka eller dör i förtid av luftföroreningar. Färre bilar i städerna lämnar plats till människan och möjligheten att skapa trevligare stadsmiljöer. Jag beklagar att utskottet inte ser den roll som bättre förutsättningar för distansarbete kan spela för att bidra till att minska klimatpåverkan i samhället.

Jag anser därför att regeringen bör genomföra en regelöversyn för att eliminera hinder och underlätta för distansarbete.

32. Barnarbete, punkt 19 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2790 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 17 och avslår motionerna

2025/26:181 av Victoria Tiblom (SD) och

2025/26:1096 av Anna Lasses (C).

Ställningstagande

När barn används i reklam ställer det särskilda krav på hänsyn till barnets integritet. Att influerare, vloggare och bloggare använder sina egna barn i betalda samarbeten och marknadsföring är något som har blivit allt vanligare. Detta beror på att det är en mycket lönsam affär att exponera framför allt små barn för följare i sociala medier. Detta kan innebära en stor psykisk press. Och framför allt kan inte barn själva välja att delta eller förstå konsekvenserna av exponeringen på sikt.

Mot denna bakgrund anser jag att det finns skäl att se över möjligheterna att begränsa och kontrollera möjligheten att använda sina barn i marknadsföring i syfte att stärka barnens integritet. I sammanhanget vill jag nämna den franska lagstiftningen på området som medför ett förbud för föräldrar och företag att, utan tillstånd, använda barn för ekonomiska syften i sociala medier.

Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över en begränsning av möjligheten att använda barn i reklam med hänvisning till barnets integritet.

Särskilda yttranden

1. Våld, hot och kränkande särbehandling, punkt 7 (S)

Ardalan Shekarabi (S), Adrian Magnusson (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S) och Sofia Amløh (S) anför:

I kommittémotion 2025/26:3590 (S) yrkande 58 framställs krav på att regeringen ska verka för att Sverige snarast ratificerar Internationella arbetsorganisationens konvention nr 190 om våld och trakasserier i arbetslivet. Vi står naturligtvis bakom detta förslag och menar att det är självklart att Sverige omedelbart bör ratificera konventionen.

Liksom utskottet noterar vi att regeringen i proposition 2025/26:134 föreslår att riksdagen ska godkänna den nämnda konventionen. Detta ärende har verkligen dragits i långbänk, men eftersom propositionen nu till slut är överlämnad till riksdagen väljer vi att inte reservera oss till förmån för Socialdemokraternas förslag i motionen. Vi återkommer till frågan under beredningen av regeringens förslag.

2. Arbetsmiljö (SD)

Magnus Persson (SD), Ann-Christine Frohm (SD), Sara Gille (SD) och Mats Arkhem (SD) anför:

Vi har under mandatperioden haft många förslag med syftet att förbättra arbetsmiljön och därmed de förhållanden på en arbetsplats som påverkar de anställdas hälsa och säkerhet. Vi har bl.a. länge drivit på för att öka antalet lokala skyddsombud så att det lokala arbetsmiljöarbetet genomförs på varje arbetsplats i hela landet. Vidare har vi lagt fram förslag om att intensifieras arbetet mot arbetslivskriminalitet, bl.a. genom att förlänga preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott.

Vi kommer att fortsätta arbetet med att utveckla arbetsmiljöpolitiken i kommande politiska samarbeten och återkommer således till dessa frågor i andra sammanhang.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:171 av Nadja Awad m.fl. (V):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utforma förslag om att arbetsgivaren ska betala och tillhandahålla arbetskläder för utomhusbruk och skor inom vård och omsorg i de fall det är relevant och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:181 av Victoria Tiblom (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vårdnadshavare att använda sina minderåriga barn i kommersiella samarbeten på sociala medier och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka myndighetssamverkan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra sekretesslagstiftningen i syfte att ge myndigheterna möjlighet att bedriva ett effektivt arbete mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta ett myndighetsgemensamt kansli, med kompetens från flera av myndigheterna, som bl.a. kan ansvara för utbildning, gemensamma rutiner och återrapportering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra, utvärdera och uppdatera den förra regeringens nationella strategi mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en myndighetsgemensam tipsfunktion för fackligt förtroendevalda vid misstanke om arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att inrätta ett europeiskt center mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om lagstiftning mot lönestöld i linje med den norska lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:377 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde utreda möjligheten att inrätta ett klädbidrag till förskolepersonal och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:495 av Jamal El-Haj (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rutiner ska följas för hur kränkande särbehandling ska hanteras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:502 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera arbetet mot utnyttjande av migrantarbetare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillträde för regionala skyddsombud och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rättighet för arbetstagare att få information om vilka rättigheter anställda har på den svenska arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt tillsyn och samarbete mellan myndigheter för att upptäcka utnyttjande av arbetstagare som kommit till Sverige för att arbeta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1096 av Anna Lasses (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och förenkla regelverket för vilka arbetsuppgifter som kan utföras av minderåriga, för att på så sätt öka möjligheten för unga att tidigt få in en fot på arbetsmarknaden, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1136 av Martina Johansson m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsammans med arbetsmarknadens parter utreda hur lagstiftningen behöver uppdateras för mer distansarbete och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1147 av Mirja Räihä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av företagshälsovårdens uppdrag, funktioner och finansiering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1148 av Mirja Räihä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till att skyddsombud får tillträde till alla arbetsplatser, även de som finns i hemmen, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1150 av Marie Olsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utöka gruppen organisationer som kan söka statsbidrag för att stödja utsatta för människohandel till att även omfatta utsatta för arbetskraftsexploatering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1151 av Marie Olsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ratificera ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1430 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsmiljöutbildning för skyddsombud och chefer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1502 av Jamal El-Haj (-):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet genom ökade resurser till Arbetsmiljöverket, utökad tillsyn samt utbildningsinsatser för arbetsgivare och skyddsombud, med särskilt fokus på psykisk ohälsa och belastningsskador, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1575 av Marianne Fundahn m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av skyddsombud på arbetsplatserna och deras fackliga koppling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1591 av Lina Nordquist och Helena Gellerman (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsgivare behöver ta större ansvar för kunskap och stöd rörande klimakteriet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1614 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ratificera ILO:s konvention 190 och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1822 av Anna Vikström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell handlingsplan bör tas fram för att motverka sjukskrivningar för stressrelaterade sjukdomar inom vård- och omsorgsyrkana och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1884 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket kring styrelseledda organisationers arbetsgivaransvar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1887 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att alla arbetstagare ska omfattas av företagshälsovård och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1960 av Mattias Vepsä och Mathias Tegnér (båda S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda en "livstimme" och garanterat friskvårdsstöd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2349 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över regelverket och lagstiftningen så att erfarna motorsågsanvändare utan motorsågskörkort kan få möjlighet att hjälpa fler personer med motorsågsarbete och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2371 av Ciczie Weidby m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkundig

- företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljölagen bör förtydligas i enlighet med förslag i SOU 2022:45 i syfte att utöka användningen av företagshälsovård i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och tillkännager detta för regeringen.
  3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ny lag mot trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur hbtqi-personers arbetsmiljö ska kunna förbättras och tillkännager detta för regeringen.
  5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
  6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljölagen bör ändras så att regionala skyddsombud ges utökad tillträdesrätt i enlighet med förslaget i SOU 2022:47 och tillkännager detta för regeringen.
  7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels utreda hur det lokala arbetsmiljöarbetet fungerar på arbetsplatser med tillsatt skyddskommitté, dels utreda förekomsten av s.k. falska skyddskommittéer och vad det får för konsekvenser för det lokala arbetsmiljöarbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddsombudsutbildningens längd bör regleras i arbetsmiljölagen och uppgå till minst fem dagar och tillkännager detta för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att överväga regler om obligatoriska moment med arbetsmiljökunskap inom utbildningssektorn och för företag som vill anställa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett krav på godkännande, i enlighet med Arbetsmiljöverkets rekommendationer, för att utföra asbestutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en statlig kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett utvidgat rådighetsansvar i enlighet med förslagen i SOU 2022:45 och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om straffansvar för fler arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av lagstiftningen kring företagsbot i syfte att förbättra tillämpningen och skärpa straffen för arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en arbetsmiljöbalk i syfte att åstadkomma en mer enhetlig lagstiftning för arbetsmiljön och underlätta utredandet av arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljöansvaret bör förtydligas så att det tydligt framgår att den arbetsgivare som har huvudansvar för en arbetsplats också har ansvar för arbetsmiljön för samtliga arbetstagare som arbetar där, oavsett arbetsgivare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket ska kunna utdöma straffsanktioner mot arbetsgivare om skyddsombud inte tillåts vara med i riskbedömningen enligt 6 kap. arbetsmiljölagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2657 av Lina Nordquist och Gulan Avcı (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företagshälsovården bör stärkas och ges tätare samspel med arbetsgivaren och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning om hur arbetsmiljölagstiftningen i högre utsträckning kan främja arbetet mot psykisk ohälsa på arbetsplatser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2665 av Patrik Karlson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av ett nytt arbetssätt mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2737 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regionala skyddsombud ska få utökad tillträdesrätt till alla arbetsplatser som har kollektivavtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljöinspektörer bör få en tillräcklig branschspecifik kunskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2778 av Nadja Awad m.fl. (V):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra arbetsvillkoren för personliga assistenter enligt beskrivningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2779 av Isabell Mixter m.fl. (V):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2790 av Jessica Wetterling m.fl. (V):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över en begränsning av möjligheten att använda barn i reklam med hänvisning till barnets integritet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2993 av Marlene Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en nationell utredning om sambanden mellan arbetsmiljö och suicidalt beteende, med syfte att identifiera risk- och skyddsfaktorer samt föreslå förebyggande åtgärder för arbetsgivare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3161 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inom ramen för arbetet mot organiserad brottslighet skapa bättre möjlighet att rapportera uteblivna löneutbetalningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3185 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av distansarbetslagstiftning för att främja att fler ges

möjlighet att bosätta sig på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3191 av Jonny Cato m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser genom ökat fokus på stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverk och stöd kring arbetsmiljö, i syfte att förbättra förutsättningarna för distansarbete, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

116. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en regelöversyn för att eliminera hinder och underlätta för distansarbete och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3460 av Johan Andersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga sanktionsavgifter kopplat till fler arbetsmiljöföreskrifter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3544 av Nils Seye Larsen m.fl. (MP):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav på arbetsgivare samt stärkt företagshälsovård och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt tillsyn och höjda sanktionsavgifter och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svartlistning av fuskande företag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om algoritmisk arbetsledning och arbetsmiljöansvar och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppfylla ILO:s rekommendation om antalet arbetsmiljöinspektörer och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell kriskommission mot dödsolyckor i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ansvaret för arbetsmiljön på arbetsställen med uppstyckade entreprenader kan förtydligas och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Statens haverikommission i uppdrag att utreda fler allvarliga arbetsolyckor och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över sanktionsavgifterna kopplat till arbetsmiljöregler och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa stegrande sanktionsavgifter för arbetsgivare som återkommande bryter mot arbetsmiljöregler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur storleken på sanktionsavgifterna kan kopplas till företagets omsättning och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att arbetsmiljöreglerna ska ge samma skydd för kvinnor och män oavsett yrke, bransch eller sektor och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverkets bemyndigande att föreskriva om sanktionsavgifter bör utökas i enlighet med förslagen i SOU 2022:45 med avsikt att införa sanktionsavgifter kopplat till fler föreskrifter och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omvänd bevisbörda vid arbetsorsakad sjukdom och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet arbetsplatsinspektioner och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att Arbetsmiljöverket har inspektörer med specialistkunskaper och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kännedomen om Arbetsmiljöverkets tipsfunktion samt göra den tillgänglig på fler språk och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring arbetsmiljöbrott så att fler kan lagföras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring arbetsmiljöbrott kopplat till skydd mot kemiska och biologiska risker som kan orsaka sjukdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka Arbetsmiljöverkets mandat genom att möjliggöra för myndigheten att yrka på näringsförbud i samband med åtal om arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regionala skyddsombud tillträdesrätt till alla arbetsställen där det finns kollektivavtal i enlighet med förslagen i SOU 2022:47 och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsmiljöverket möjlighet att utdöma sanktioner mot arbetsgivare som utestänger eller på annat sätt hindrar fackliga skyddsombud från att delta i riskbedömningar eller inspektioner kopplat till arbetsplatsen och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett utökat rådighetsansvar i enlighet med förslagen i SOU 2022:45 Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus, och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på utbildning och innehåll i utbildning för den som fått i uppdrag att utföra uppgifter i arbetsmiljöarbetet för arbetsgivarens räkning och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av ett skyddsombudsregister hos Arbetsmiljöverket samt skyldighet för myndigheten att följa upp att skyddsombud utses i enlighet med arbetsmiljölagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast ratificera ILO:s konvention 190 om våld och trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa regelverk kring ensamarbete i syfte att minska utsattheten för hot och våld och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en jämställd tillgång till arbetskläder och arbetsskor och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de regler som i dag gäller för skyddsutrustning behöver breddas till att även omfatta skor och kläder som t.ex. förhindrar förslitningsskador och begränsar smitta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i arbetsmiljölagen i linje med förslagen i SOU 2022:45 i syfte att förbättra tillgången till företagshälsovård och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om certifiering av utbildningsanordnare och krav på innehåll i utbildningar för

- arbetstagare som hanterar risker med särskilda utbildningskrav och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapsprov och examination av utbildning för arbetstagare som hanterar risker med särskilda utbildningskrav och tillkännager detta för regeringen.
  68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler och mer effektiva verktyg för att säkerställa att regelverket kring asbest följs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten och behovet av att införa skärpta regler kring hantering av kvarts och tillkännager detta för regeringen.
  70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kartläggning av och risker med nya kemikalier och deras cocktaileffekter och tillkännager detta för regeringen.
  71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
  77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka informationsdelningen och minska sekretessen mellan myndigheter, kommuner, regioner och arbetsmarknadens parter och tillkännager detta för regeringen.
  83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och uppdatera den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
  84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur AI och dataanalys av företagsuppgifter kan användas för att effektivisera arbetet mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
  85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och upprätta ett system för svartlistning av företag som upprepade gånger ertappas med att bryta mot arbetsmiljöregler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa sexuella trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor och män som jobbar i offentlig sektor ska ha tillgång till såväl arbetskläder som arbetsskor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och uppdatera den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3771 av Malte Tängmark Roos m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att ta fram tydliga riktlinjer för lärosätenas rehabiliteringsansvar och tillkännager detta för regeringen.